

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

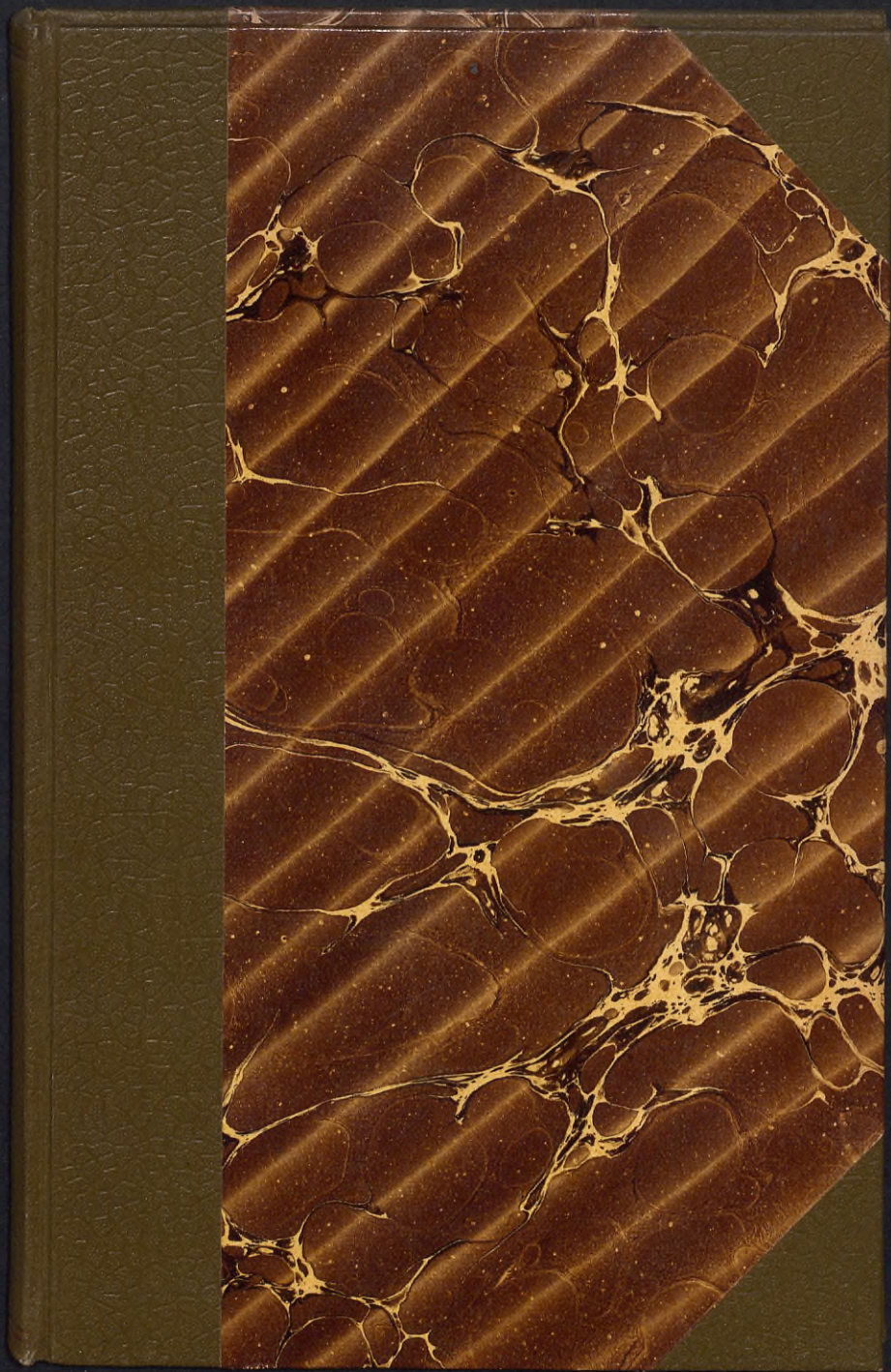
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

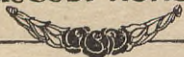

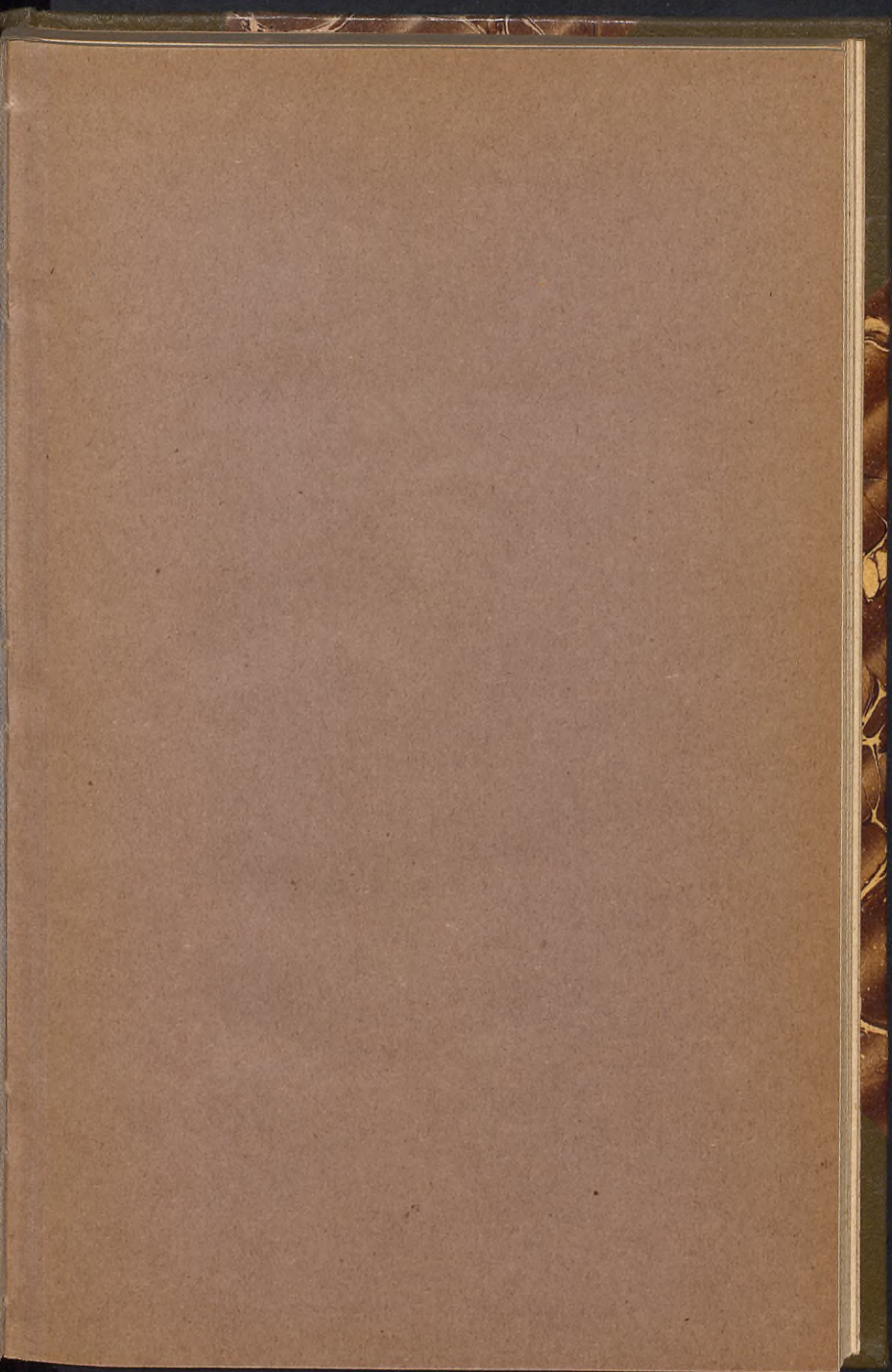
Lina
5v.

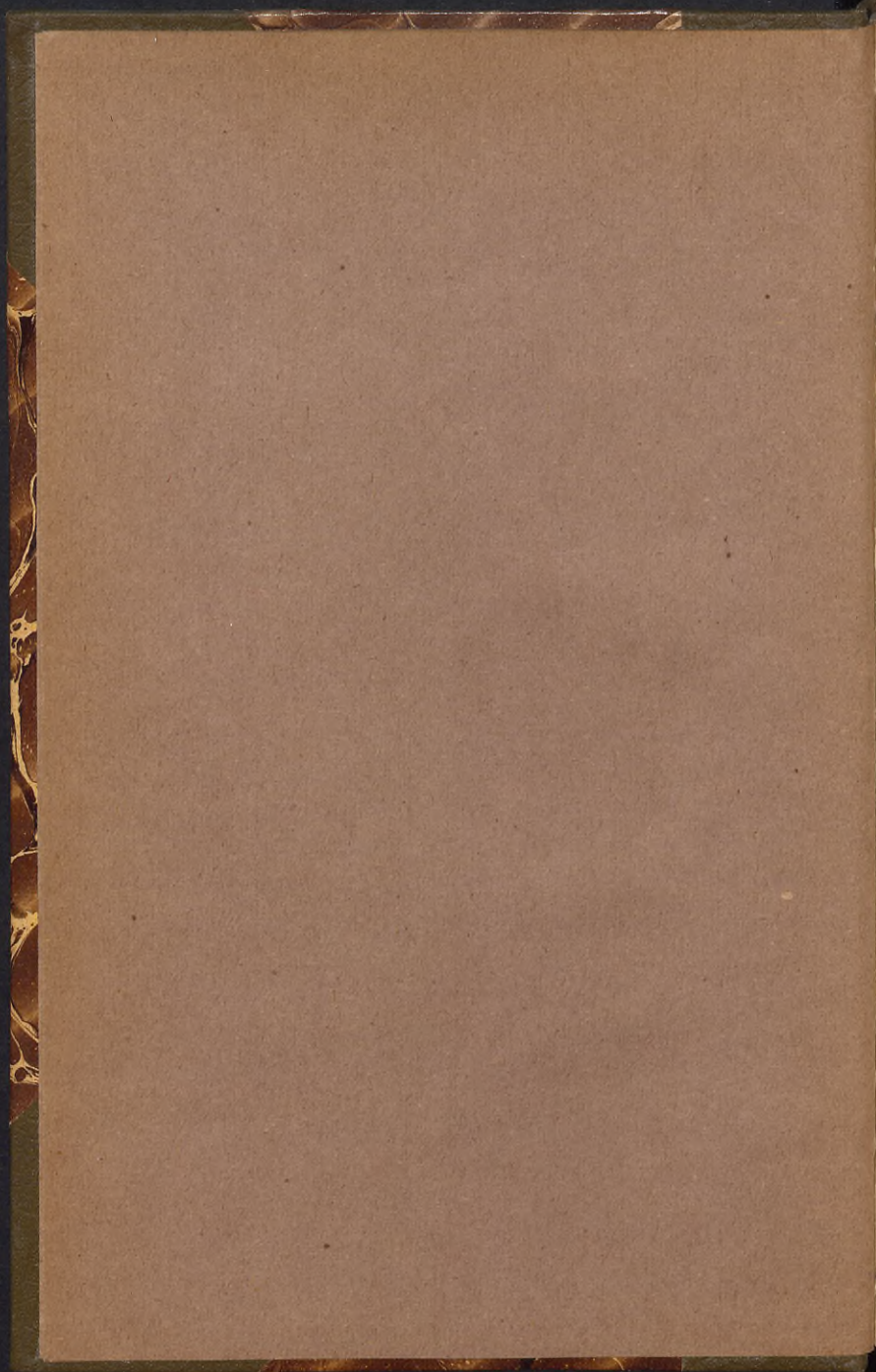
TRANEMÅLA
SAMLINGEN

SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

EN DUGTIG FISKARPOJKE.

BERÄTTELSE

FRÅN

KARL XII:s TID

AF

J. O. ÅBERG.

STOCKHOLM.
HENRIK LINDGREN.

ÖREBRO 1885.

BOHLINSKA BOKTRYCKERIET.

År sjuttonhundratre.

På sydligaste udden af den viggformiga och långt utdragna Södra Långön, mot hvilken en del af den storartade Bohuslänska skärgården bryter sig, och i hvars närhet seğelleden från Norge och Strömstad, åtminstone fordomdags, gått fram, låg vid den tid, som öfverskriften angifver, en liten koja af samma stil som tillhör de fattiga fiskarfamiljernas små bostäder. Och de trifvas i dessa hem; der tacka de Gud ämerligare för den ringa utkomst de hafva af sitt element, än den rike, som vältrar sig i njutningar, ty hos det folk, som nästan hvarje dag, och i bland många gånger på dagen, leker och kämpar med farorna på hafvet, bor en varm och uppriktig gudsfuktan. Hafvet, det tjusande och mångskiftande, är dess vida tempel, der stormens brus och den rena vindflägten tala om skaparens godhet. Icke bör man, såsom ganska många, förundra sig öfver skärgårdsbons fromma kärlek till sin, ibland kanske till det yttre ogästvänliga trakt; det finnes i hans bröst en stämma, som talar mäktigare än alla andra, och det är minnet af fädren, som der lefde i förnöjsamhet och fingo sin bergning.

Men nu till den lilla boningen, genom hvars små fönster vi kunna se, huru en qvinna ilar fram och åter, ordnande allt med husmoderlig omsorg!

Börje Tholsson, så hette stugans egare, hade förlagt sin böning icke långt ifrån sjelfva vattenbrynet. Dels var det honom i följd häraf vigare att komma ned till båtarne, och dels önskade denne man, snart sagdt född och uppfödd på hafvet, så godt som bo i dess sköte. På den grund stugan hvilade hade den i årtionden redan bestått många skarpa duster med vind och våg, och vid tiden för denna berättelse syntes ej det ringaste, som kunde tyda på förfall. Öfver ingången, som vette utåt hafvet, och var nätt och jemt så hög, att Börjes resliga gestalt kunde stå rak i den, voro inhuggna dessa ord, ifyllda med röd färg:

Välkommen i Gudz Namn.

Då vår- och höststormarne rasade gick knapt någon vecka förbi, då ej någon yrkesbroder eller främling behöfde anlita den redlige fiskarens stumma, i kärlekens färg målade, uppmaning, och att de nödställde blefvo undfägnade efter den lilla familjens yttersta tillgångar samt skötta med en omsorg, som oftast framlockade tacksamhetens tårar ur de behöfvandes ögon, det sörjde nog mor Barbro för. Också kunde hon, om hon ville, berätta för skärgårdens innevanare om rika gåfvor af höga personer, som af en eller annan omständighet tvungits att söka skydd i hennes låga koja, men det var högst sällan som mor Barbro, så hette Börjes idoga hustru, kunde förmås att orda derom, ty hon var icke af det slags folk, som både i tid och otid för till torgs hvarje god gerning, den må vara liten eller stor. Den fromma qvinnan visste nog, att Gud derförutan en gång skulle belöna henne med vida större gåfvor, än menniskor förmå. Hon var derfor nöjd med det lilla hon egde, och tacksam mot den Högste, som förunnade henne, den svaga,

att öfva barmhertighet mot de olyckliga. Ibland måste dock far och mor, och det af förlåtlig nyfikenhet, se efter skatten i stora kistan under sängen, och då hette det alltid: "Det här ska' bli att hålla pojken i skolan med, för si jag vill, att han skall lära någonting!" "Som du vill far", ljöd då alltid mor Barbros svar; "men knuten är ändock att han blir en dugtig karl, som fruktar Gud och ärar konungen". Då nickade Börje god mening, locket slogs igen och nyckeln lades på bokhyllan bakom bibeln med de bastanta läderpermarne.

* * *

Barbro trädde ut, orolig och blek, under det hon halfhögt mumlade för sig sjelf:

"Jag ser ej Börjes båt, och han sade, att han inte skulle dröja så länge. Gu' bäre mig, om någon olycka skulle händt. Och hvarför skulle han envisas, att ta Halfvard med", fortfor hon under stigande ångest, "han är ju inte mer än åtta år, pojken. Men se, hvad far en gång fått i sin skalle, det är då omöjligt att få derifrån."

Suckande närmade sig modren uddens yttersta kant. Der stannade hon åter, satte båda händerna för ögonen och såg länge utåt det gungande hafvet. Den snart försvinnande solen belyste från en molnfri himmel en omvexlande tafra, i storartad prakt sökande sin like: de snedt fallande strålarne smekte lätt branternas kalla toppar på Holmen grå och kyste till ett god natt det af vågorna nästan öfversköljda Flatskär, under det de, likt ystra barn, gjorde en afskedstitt in i bergens remnor på Käbblingen och i Öddöns mörknade skogspartier. Långt ute på hafvet glänste några

segel i ljusröd eller bländande hvit färg, ju mera dagens stjerna närmade sig det oöfverskådliga vattenfältet. Slutligen försvann solen, och den i hennes sista skimmer glänsande Kosterfjorden mörknade; molnet i vester höjde sig och antog ett allt mera hotande utseende; i sydvest skönjdes redan svagt de mörka linierna af de ryktbara Kosteröarne, och vinden bortdog efter hand. Detta var icke lugnande för Barbro, ty, såsom född och uppfödd vid hafvet, visste hon, att det drog sig till storm, och hon skulle just vända om till stugan, emedan aftonvinden kändes ganska kall, då tvenne blixtar, åtföljda af ett svagt dunder, från ett af de fartyg, som kryssade derute, fastnaglade henne på sin plats. Skakad af sinnesrörelser, nedsjönk hon på den hårda klippan, sträckte bedjande armarna utåt Skager-Rack och stammade snyftande dessa ord:

“Börje — — — Halfvard!”

Men plötsligt sprang hon upp och stirrade åter ut i rymden.

“Jag tyckte, att jag såg en båt derute“, mumlade hon, pressande händerna mot bröstet. “Ja, der är han ju, men inte är det 'Snabb'. Store Gud, gif mig krafter att möta de pröfningar, som du skickar öfver mig!”

Med dessa ord vacklade Barbro ned till landningsstället, der farkosten snart lade till, och en gammal fiskare hoppade i land.

“Onda tidningar för ni med er, fader Matts“, sade fiskarhustrun och kramade våldsamt den gamles hand. “Äro de döda, eller — — —.“ En skälfning, så våldsam, att den gamle fiskaren måste stödja henne, genomför Barbros gestalt och afklippte hennes ord.

“Nog lefver Börje ännu, och jag tror också, att han blir vid lif“, inföll Matts, “men Halfvard — — —.“

“Han är död och ligger på sjöbotten“, afbröt modren med onaturligt lugn.

“Nej, hustru“, svarade Börje sjelf, som nu steg i land, matt och svag och stödd af Matts’ båda söner, “pojken lefver, men har blifvit röfvad ifrån mig. Vi skola hoppas, att Gud beskyddar honom äfven i främmande land.“

“Och det der säger du, alldeles som om det inte bekomme dig det allra ringaste“, utbrast Barbro häftigt. “Gud vare — — —.“

Hon tystnade hastigt och hennes ögon sökte jorden, då mannens allvarliga blick träffade henne. Hon blygdes för sina otillbörliga ord icke blott inför maken, utan äfven inför Matts och hans söner, och stod just i begrepp att afbedja dem, då Börje sade:

“Ditt tal förlåter jag, hustru, ty sorgen kom för hastigt. Dock bör du besinna, att här ingenting annat är att göra, än att med lugn foga sig efter hvad som skett. Det enda vi kunna göra, är att dagligen bedja den Högste, att han leder vårt barn genom alla slags faror, och i framtiden återför honom till oss, om det så behagar honom. Tack, Matts, och I, pojkar, för handräckningen, ty utan er hjälp hade jag för en god stund sedan legat der nere i djupet. Jag känner nu, att kulan, som råkade axeln, ännu sitter qvar, och att jag blir mattare med hvar minut. Bed Anders på Björkholm, att han tittar hit med fortaste och tar ut kulan; han är kunnig i sånt der, han. — — — Barbro“, fortfor han, sedan Matts lofvat att ordentligt uträtta ärendet, hvilket han så mycket lättare kunde göra, som han måste passera Björkholm, för att kom-

ma till sitt hem på Hellekind, "jag måste lägga mig, ty axeln värker, och så börjar ett hiskeligt hufvespräck*)." "

"Stöd dig på mig", sade gamle Matts och fattade Börje om lifvet, "Barbro är alltför klen. Se så, gå nu sakta."

Och sakta skred äfven det sorgliga tåget uppför platån. Vid hvart annat steg stannade Börje och kastade sorgsna blickar utåt hafvet. Hvad han tänkte är icke svårt att förstå. Några steg efteråt framskred Barbro med det af bittra tårar öfversköljda anletet gömdt i händerna. Hur tomt skulle det icke nu kännas i det lilla hemmet! Ingen hade hon att uppfostra, ingen att jollra med under de långa vinterqvällarna, och den samlade skatten, hvem skulle nu få den?

*) Hufvudvärk.

År sjuttonhundrasjutton.

1.

På strandklipporna vid Strömåns utlopp, ungefär två mil söder om Svinesund, låg på 1600-talet ett obetydligt fiskläge, bestående af några mindre kojor, bebodda af fattiga men arbetsamma fiskare. Det bar namnet *Strömmen*. Omsider upptäcktes åtskilliga fördelar i att hålla nämnde fiskläge vid makt, såsom när krig med Norge uppstod, då det kunde blifva en ypperlig försvarsplats just genom sitt präktiga läge. Strömmen erhöll för den skull köpingsrättigheter år 1666, till hvilken upphøjelse det rika fisket också naturligtvis bidrog. Jemt tio år derefter fick köpingen rättighet att vara stad, men i och med samma år började också dess olyckor: Staden brändes och under hela den så kallade Gyldenlöwsfejden hemsöktes den gång efter annan af krigets fasor. Äfven under de kommande oroligheter, då normän och danskar huserade i Bohus län, led Strömstad mycket, och hela det 17:de århundradet gick till ända utan att lyckans sol någon gång allvarligt kastade sina strålar öfver det nya och utvidgade samhället; det är först i sednare tider som det tilltagit i välmåga under skydd af freden, och sedan det blifvit känt såsom en af våra bästa badorter.

Det är en dag i början på Juli månad, omskrifna år, som vi försätta oss till den lilla stadens torg, der ett döfvande sorl och ett oredigt hvimmel allt sedan solens uppgång varit rådande. De få köpmän, som vågat nedsätta sig i staden, skyndade att stänga sina bodar, likasom de enskilda under rädd brådska uppsökte de säkraste gömställen i eller utom staden för sin egendom. Den fattiga befolkningen deremot, som icke hade annat att förlora än lifvet, som mången gång för den nödstälde kan vara tungt nog att bära på, dref sysslolös omkring och gapade på en afdelning af Kung Karls grenadierer, som var sysselsatt med att föra ut på Laholmen ett batteri hela och halfva cantoner (kanoner) samt ett par fältslangar.

“Det der skall allt smaka godt för juten“, sade en ruskigt klädd karl till en kamrat af samma yttre beskaffenhet. “Vill du, så gå vi till generalen och anmäla oss till frivilliga; det riktigt kliar i fingrarne, när jag tänker på, hur mycket stryk dansken skall få?”

“Tror du då att *han* får stryk“, sporde kamraten illparigt, i det han slugt blinkade med ögonen. “Det sägs, att den der Tordenskiöld skall vara en tapper karl, som — — —.”

“Som fått huden full med stryk vid Göteborg, ja“, inföll en tredje och slog talaren ganska hårdt på axeln. “Ne-*ej* du, min gosse, inte är det värdt att han nosar hit, inte, för då — — — ja, ja, för resten sörja nog grenadiererna; det är inga dufungar att slåss, det, må ni tro. Ser ni“, fortfor han och pekade på en högväxt soldat, som närmade sig i spetsen för några man, “den der, som är så halsbred*), hvad tror ni han

*) Axelbred.

duger till? Go' middag, korporal“, helsade talaren och gjorde en militärisk helsning, hvilken dock ej besvarades af korporal Mårten, som helt stolt marscherade förbi. “Å, var du lagom stursk, du! Nog hade du mål i munnen när du i går qväll drack mig till inne hos Öl-Britta.“

“Begriper du inte, Tolle, att då var han ledig från tjensten“, inföll den, som först talat, och som väckt frågan om att anmäla sig som frivilliga. “Men nu går jag till generalen“, slutade han, “går ni med?“

Den andre i ordningen syntes just icke ovillig att följa med. En förstulen blick af Tolle gjorde dock, att han genast kom på andra tankar.

“Nej“, svarade han den väntande, “jag kan inte bestämma mig nu, kanske i — — — i — — — qväll!“

Kamraten gick under det han för sig sjelf mumlade något om “fega stackare“, “latmaskar“ och dylikt.

“Nå, hur är det nu då“, sade Thol Arngrimsson, sedan han sett krigarämnet försvinna åt batteriet 'Prinsessan Ulrika', der generalmajor Gjerdda för tillfället uppehöll sig, “har du kunnat snoka upp, hvar den gamle tjurskallen Börje gömt sitt silfver. Det skulle inte vara så oäfvat att veta det!“

“Tycker du det“, mumlade Tolle, som å sin sida tyckte, att kamraten var för het på gröten och möjligtvis en gång kunde blifva farlig för honom. “Nog vet jag, hvar han gömt kistan“, fortfor han, dock efter en stunds besinning, “men innan jag säger det, måste du lofva mig en sak, Thol.“

“Ja-a, sjung du bara ut, hvad du har på hjertat!“

“Jo, du måste lofva att inte yppa det här för någon, hvem det vara må.“

“Ja, det lofvar jag.”

“Ja, kom då, skall jag visa dig platsen!”

Efter detta samtal, som förts i hviskande ton, lemnade de båda värdiga kamraterna platsen och styrde sina steg mot söder, tills de kommo utanför Torskholmen. Der lösgjordes en eka, med hvars hjälp de snart kommo öfver till den förut nämnda holmen, och der lemna vi dem så länge.

Bland dem, som denna eftermiddag besökte Strömstads torg, befann sig äfven Börje Tholsson. Ännu var hans vackra figur oböjd, ehuru de tolf sista åren gjort hår och skägg gråa och tryckt en allvarsammare stämpel på det öppna, ärliga ansigtet. Blicken var ännu lika klar och skarp, som i ynglingåren, och om den någon gång fördystrades, så var det vid tanken på, att den försvunna sonen kanske blifvit en dålig människa, kanske rent af en brottsling. Han och Barbro lefde nu mera i ensamheten och afvaktade tåligt den tid, när de skulle återfinna Halfvard här — — — eller i en annan verld. Men ingen må därför tro, att “fader Börje” därför åsidosatte sina pligter! Nej, dag och natt spejade han och hans hustru utåt hafvet, och rasade någon storm, stod alltid ett tändt ljus i det gafvelfönster, som vette mot vester. Många seglare hade observerat skenet och gått fria, då de annars skulle krossats mot de yttre klipporna. Flere menniskolif hade Börje och hans hustru räddat, ty han skydde heller icke farorna, när det gällde att rycka undan hafvet dess rof. Kanske ljud också i föräldrarnes bröst den lockande stämman: “Måhända är *han* bland de behöfvande”.

“Jaså, Börje, du är inne i dag med”, hördes en manlig stämman bakom fiskaren, der han med armarne

på ryggen stod och betraktade en af de kanoner, som voro uppställda på torget. "Har fångsten varit god i natt?"

Börje vände sig hastigt om och stod öga mot öga med en högväxt krigare. Men han förlorade därför icke fattningen, såsom mången af hans stånd skulle gjort, utan svarade frimodigt, i det han lyfte något på den ludna mössan:

"Nog är fångsten bra, herr general, men se de fördömda danskarna komma hvarje morgon och ta nästan allt sammans. I dag ville lyckan, att jag fick sigte på dem i god tid, så att jag hann gömma undan mer än hälften, och den har jag lemnat här."

"Godt och väl det", svarade generalen tankfull, "men nu skall jag gifva dig ett godt råd, att du och de kring dig boende så fort som möjligt flytta in hit med det som ni vill ha bergadt, ty det lär inte dröja länge, innan det smäller kring knutarne."

"Må det braka lös när som helst", inföll Börje käckt, "mor och jag flytta inte ifrån stugan derute. Kistan, som pojken min skulle haft, om han varit hos oss nu, ha vi dock bragt i säkert förvar. Dessutom", fortfor han och såg generalen fast i ögonen, "torde det allt behövas någon, som då ser efter de sårade, och — — — kanske något skepp — — — der *han* är — — — behöfver hjälp, förstår ni, herr — — — herr — — —."

"Icke vill jag tvinga dig, redlige man", sade Gjertta och lade sin hand på fiskarens skuldra. "Du tror således ännu på, att din försvunne son skall återkomma?"

"Ja", svarade Börje, och hans blickar uttryckte den

djupaste tillförsigt, "jag tror fullt och fast, att Gud skall höra våra böner."

"Frid vare med dig, och måtte din tro en gång blifva verklighet", yttrade generalen och aflägsnade sig, men hade icke uttagit många steg, då en ryttare sprängde fram till honom.

"Herr general", ropade soldaten, "man har sett misstänkta personer på Torskholmen. "Kanske det är förklädda danskar, som äro ute på spioneri!"

"Jaså; säg då till öfverste Budenbrock, att han sänder dit en rekognosceringstrupp. Hör hit", ropade han, då ryttaren ville aflägsna sig, "säg också till, att han medskickar såsom vägvisare den man som jag för en stund sedan antog som frivillig, han känner nog till trakten."

"Danskar på Torskholmen", mumlade Börje Tholsson, under det han gick öfver till Laholmen, der hans båt låg förtöjd, "åh, jag kan vara lugn, ty ingen af dem anar ens, hvar kistan är nedgräfd. För resten vill jag ingenting nämna åt mor, då finge hon inte ro hvarken natt eller dag."

När Thol och Tolle väl kommit öfver det smala vattnet, som skiljer Torskholmen från fastlandet, förtöjde de båten omsorgsfullt. Thol hade dock först tagit upp två laddade pistoler, dem han haft dolda under aktertoften.

"Nu till verket", uppmanade Thol och såg om sitt vapen. "Det skulle kunna hända, att Börje, som jag såg i sta'n i dag, gör en tur häråt, innan han far hem, och till dess måste allt vara undanstökadt."

"Ska vi gräfva med händerna då", invände Tolle en smula misslynt, ty dels frös han, dels ville hungern icke lemna honom någon ro.

“Ahnej, var lugn för det, jag har stuckit undan en spade och en hacka härborta.”

“Men, om Börje kommer och stör oss“, sade Tolle vidare; “om han — — —.”

“Då fins det bara *ett* sätt att blifva af med honom“, afbröt Thol och höjde pistolen. “Att låta på honom löser inte*); bäst är att göra affären kort.”

“Men om dansken kommer då“, inföll åter Tolle, som nödvändigt ville veta, huru de skulle bete sig i händelse af motgång.

“Det ska fanken svara på dina dumma frågor“, puttrade Thol vresigt. “För resten kan du göra som du vill; ja, du kan gå din väg med detsamma, om du önskar; nog orkar jag att ensam släpa kistan hit!”

Med dessa ord gick Thol uppåt holmen, och Tolle följde honom utan att gifva något svar på kamratens ord. Ju längre uppåt de kommo, dess modigare blef han, och han var just i begrepp att ursäkta sin klenmodighet, då kamraten med ens stannade och gaf honom ett stunt tecken att vara tyst. Några ögonblick hade förgått, då Thol, hvilkens ansigte var nästan askgrått, och hvilkens ögon glänste af raseri, närmade sig Tolle och sade:

“De fördömda danskarne måtte ha legat här på samma gång som jag och sett, hvar Börje gräfvde ned kistan, ty nu är derborta, som du kan se, om du ser väl efter, tre jutar, som gräfvda upp den och det just med mina verktyg. Mätte djefvulen annamma dem med hull och hår“, svor han till och ref sig i det tofviga håret. “Hade jag kunnat förutse det här,

*) Låta på någon = träta, vara ovettig. Det löser inte = det tjenar till ingenting.

skulle jag väl kommit hit förr! Men“, fortfor han och spände pistolen, “inte ska vi, två svenskar, springa för tre danskar, eller hur, Tolle? Din pistol är ju i i ordning?“

“Ja-a, nog är han det, men — — —.“

“Åh, du är rädd, din stackare“, hånade Thol. “Du törs inte se en jute i synen. Må skam ta dig!“

“Nej, vänta då“, inföll Tolle ifrigt, då kamraten gjorde sig redo att smyga fram till danskarne, som arbetade af alla krafter med gräfning vid foten af en väldig fura. “Huru mycket får jag, om jag går med?“

“Du vet ju, att du får hälften“, svarade Thol brådskande. “Men stå nu inte der längre utan låt oss rusa fram på en gång och skjuta på hvar sin dansk. Den andre ska väl vi två se'n kunna reda från halsen.“

Tolle tog mod till sig och de båda svenskarne rusade fram.

På samma gång som en liten trupp vesterbottningar, vägledt af Thols och Tolles kamrat, tågade ut ur staden mot söder, stötte Börje Tholsson sin båt från Laholmens brygga. Utkommen på fjärden, hvilade han en stund på årorna, obeslutsam om hvilken kosa han skulle taga, till Torskholmen eller Långön. Andtligen segrade den oro, som fått makt med honom, och han satte kurs på den förut nämnda holmen. Han anlände dit lagom för att se, huru Tolle och hans kamrat, lika hungriga vargar, störtade sig öfver de oberedda danskarne. Striden blef kort: två danskar hade, enligt Thols förutsägelse, stupat för hvar sin kula, och när den tredje såg, att han var lemnad ensam, tog han till flykten, följd några alnar af Tolle.

“Nu raskt till verket“, kommenderade Thol och upptog den af den flyende bortkastade hackan samt

begynte att arbeta med en ifver, som om det gällt lifvet, "vi ha väl kanske snart flera jutar på halsen."

"Ja, hvarför hjälpte du mig inte att hinna upp flyktingen", brummade Tolle. "Det är naturligt, att han skall tillkalla sina landsmän, och så äro vi vackert knipna!"

"Prata nu inte bort tiden utan hjälp mig i stället, så hinna vi, innan juten är öfver oss", skrek Thol förargad. "Se der ligger spaden!"

De båda skattgräfvorne arbetade en stund under djupaste tystnad: man hörde endast hackans slag och det lätta rasslande, som uppstod, då Tolle råkade kasta jorden öfver någon i närheten befintlig buske.

"Der är hon", pustade slutligen Thol och kände sig för med hackan. "Vräk undan jorden med spaden. Så der ja! Ser du nu, der står lönen för vår möda. En sådan kanalje, den fiskargubben, att gräfva ned skatten djupt! Hade jag inte händelsevis kommit att sitta uppe i den här furan, bara för ro skull, Tolle, så hade vi nu gått miste om allt det här. Hi, hi, hi; några tag till, och den är uppe och se'n — — —!"

"Till Bohus fästning med er, tjufstrykar", afbröt i detsamma en dundrande stämma; en arm sträcktes ut ur den buske, vid hvilken Tolle stod, hans nacke omfattades af en senfull hand, och innan han kunde göra det minsta försök till motstånd, låg han sanslös utsträckt vid den väldiga furans fot. I samma ögonblick trädde också Börje fram till den bestörte Thol, som i början blef alldeles öfverrumplad.

"Jaså, du såg, när jag gräfde ned kistan, du din galgfogel", ropade fiskaren, mörkröd af vrede och gick Thor på lifvet. "Jag kunde just tro, att du skulle släktas på far din; han blef hängd utanför Bohus'

fästningsport, han, och det ser ut, som om du skulle gå samma väg.“

Under detta tal hade Thol haft tid att sansa sig. Han erkände för sig sjelf, att han icke kunde mäta sig med Börje i kroppsstyrka. Enda utgången till räddning var här en snabb flykt såväl från holmen som från staden. Han sade för den skull, i det han sakta drog sig baklänges, under det han höll upp hackan, beredd att hugga till, i fall Börje skulle anfalla honom:

“Inte skall ni få det nöjet att se mig hänga vid fästningsporten på Bohus, det blir då — — —.“

“Så skall jag nog märka dig, så att hvar menniska skall känna igen dig, skojare“, röt Börje till och rūsade Thol på lifvet. Men denne inväntade icke anfallet utan flydde — — — några steg blott, ty i nästa minut fannades han trofast af korporal Mårten, som förde befälet öfver truppen.

“Jaha, jaha, min gosse“, hånade den käcke korporalen, i det han skämtsamt ryckte den af raseri sjudande Thol i öronen, “kan förstå, att det är roligare att stjäla bort, hvad andra gömt undan för fienden, än att såsom din fordne kamrat här“, och vid dessa ord pekade Mårten på den nye frivillige, som sysslade med Tolle, “ärligt tjena kung och land. God lön för det också med sig, men hvad samvetet beträffar, så är det väl si och så med det. Kom nu; jag hör årslag på afstånd; det är kanske danskarne som komma.“

Sedan en af soldaterna rapporterat, att en större båt, fullt bemannad, i det ögonblicket lade ut från det fiendtliga skepp, som låg till ankars vid Furuholmen, upptogs hastigt kistan; den till sans återvaknande Tolle leddes mellan två soldater; sjelf behöll

Mårten sin fånge hos sig. Vid stranden åt fastlandet till skildes Börje, sedan han fått kistan i båten, från den lilla truppen, som gick samma väg som den kommit. Börje framdref den lilla farkosten med hela styrkan af sina kraftiga armar och ankom oskadad till sitt hem, der han gjorde det löftet att ej mera gömma sin egendom så aflägsset, om händelserna ännu en gång skulle så foga.

När danskarne omsider kommo fram till Torscholmen, funno de sina sårade kamrater och vunno i krigsbyte — hackan och spaden samt Thols och Tolles afskjutna pistoler, hvilka de lagt ifrån sig vid arbetet.

2.

“Hva', hva'! hva' står nu på“, utropade gumman Barbro, när Börje inträdde i sitt hem, dragande kistan efter sig. “Har dansken kanske fått nys om, hvar — — —.“

“Åh, inte just han“, afbröt fiskaren, “men det fins väl andra, som tycka, att Börje Tholsson inte här nånting för han gömmer på förtjensten, efter som pojken är borta. Kan du gissa, mor, hvem det var, som ville åt kistan? Jaha, det var då egentligen två, men — — —.“

“Inte är jag gissuger, far, det vet du nog.“

“Jo-o du, det var för eländigt ändå. Ja-a, sa' jag inte det för några veckor se'n, att han skulle gå samma väg som far sin. Åh, äpplet faller inte långt från trädet, heter det.“

“Kors i alla dar! Du menar väl aldrig Thol på Surbrunn heller, far“, utbrast gumman och bredde ut

armarne, färdig att slå ihop händerna, om hennes gissning var rätt. "Gubben, far hans, blef ju hängd i fjol på Bohus' fästning!"

"Ja, och nu går sonen samma väg", ifyllde Börje.

Och nu slog gumman ihop händerna, så att det lät som ett pistolskott, och sedan fick Börje i nära en timmes tid höra på, huru illa Karin på Surbrunn uppfostrat sin pojke, så att det enligt hennes (Barbros) mening en gång måste gå derhän, att den vanartige sonen skulle begå något brott och falla. Börje var mången gång färdig att afbryta sin predikande hustru och söka bevisa henne, att hon dömde för strängt och hastigt, men så snart han öppnade munnen, fick han en sådan skur af de rimligaste och orimligaste skäl för sanningen af hennes påstående, att han ansåg det vara bäst att alldeles tiga.

"Ja, du får ha rätt, mor; du får ju ha rätt", stönade gubben Börje, när hustrun för väl tionde gången kom fram med den frågan: 'Men du kan väl inte neka till, att jag har rätt ändå.' "Om du ville vara litet mindre het, så kunde vi tala om en annan sak. Vet du hvad det är för en dag i dag?"

"Jaha, det är den sjunde Juli."

"Nå, vidare", uppmanade Börje och petade sig i ögonvrån, under det han såg ut åt hafvet, "vidare, mor."

"Vidare", eftersade Barbro och såg frågande på mannen, "hvad menar — — — ah", utropade hon plötsligt, liksom hade den suck, som undslapp Börjes bröst, återkallat det kära, fastän sorgliga minnet, "det är ju i dag jemt fjorton år sedan Halfvard försvann. Ja-ha, huru snart förflyter ej tiden! Jag minns så väl den sorgedagen, som det varit i går. Men Guds barm-

hertighet är stor. Tänk, du far, om han ett, tu, tre komme hem! Jag tror inte, att jag skulle känna igen honom.“

“Inte jag heller“, svarade Börje, nedtog ett nät från väggen och var snart i farten med dess lagning. Den olycklige Thol och hans ännu olyckligare fader voro nu glömda för den olycka, som jemt tärde på fiskarfolkets hjerterötter, såsom mor Barbro plägade säga, då hon för sina vänner utgöt sin sorg. Sedan de båda makarne en stund suttit tysta, sade ändtligen Barbro:

“Jag tror, att vi få oväder till natten. Det blir bestämdt storm, det var alldeles så för fjorton år se'n och — — —.“

“Det har du rätt i, mor“, afbröt fiskaren. “Jag har bara en gång förut talat om för dig, huru det gick till, när jag miste pojken, men jag vet inte, huru det är fatt, att jag i dag känner behof af att tala om det en gång till. Vill du höra på, mor?“

“Ja, visst vill jag det“, svarade Barbro och flyttade sig närmare gubben, som började:

“Jag kommer så väl ihåg, vet du, mor, att när jag tog pojken med mig ut, var det liksom om någon hviskat till mig: gör inte det, för då sker en olycka. Men se, menniskan skall alltid vara trotsig och enveten och inte akta på de varningar, som Gud sänder henne. Derföre går det nästan alltid olyckligt, och det fick jag erfara. Men jag slog bort de der aningarna och tänkte bara på fångsten, som blef ganska stor. Men så tyckte jag, att det kunde vara roligt att prata med pojken för att höra, om han hade lärt något nyttigt hos Åsa på Nötholmen, Gu' signe henne, der hon hvilar i mulden, och så började jag fråga om

Gud och hvad han gjort. Och pojken svarade så rätt och så hurtigt, att det riktigt gjorde godt i själen. Och när jag vidare frågade om kungen, då skulle du ha sett Halfvard, mor. Qvick som en måfve*) flög han upp på taften, satte sig grensle öfver den och skrek: Hopp, hopp, och när jag frågade, hvarföre han gjorde så, fast nog begrep jag, att han skulle härma kungen, när han rider, sade han: Kungen rider så fort som fogeln flyger, har Åsa sagt, och ändå sitter han fast på hästen. Hopp, hopp! Jag skall rida så jag med, när jag blir stor. Hopp, hopp!“

“Gu’ signe pojken“, hviskade Barbro med len röst och förde ena förklädessnibben till de våta ögonen. “Vidare, far!“

“Har inte Åsa sagt mera om kung Karl, frågade jag, och då svarade pojkbysingen genast: Jo-o, hon har sagt, att kungen slagit dansken, därför att han var närsöken**). Är det sannt, far? Jaha, min pojke, sa’ jag, det är sannt. Har inte också Åsa sagt, att han slagit ryssen, därför att också han var närsöken? Jo-o, nu kommer jag ihåg det, hon sa’ det i går, svarade pojken, sedan han betänkt sig en stund, och så sa’ hon, hvar ryssen bor. Nå, hvar bor han då, frågade jag. Jo-o, han bor — — — han bor — — — nää, far, hjälp mig inte, jag kommer nog ihåg det, bara jag får tänka efter — — — jo, nu vet jag, han — — — bor — — — långt bortom Torskolmen!“

“Och det hade pojkvasken reda på“, suckade mor Barbro i moderlig stolthet, “jaja, Åsa viste nog något hon!“

“Åh, nu är du lika dum som Åsa och pojken med“,

*) Fiskmåse. **) Näsvis, påflugan.

inföll Börje halft skämtsamt. "Det bor mycket folk på andra sidan Torskholmen, må du tro, mor. Först kommer vårt land, vet jag, så ett stort haf, som heter Östersjön, och så Ryssland. Så skulle pojken ha sagt."

"Ja-a, det är långt bortom Torskholmen, vet jag", envisades Barbro, som gerna ville, att Halfvard skulle ha rätt.

"Åh, det löner inte att prata med dig om så'na saker", svarade Börje, "för du begriper jemt lika mycket som mina gamla stöflar."

"Är du ond, far?"

"Ne-*ej* du. Men tyst nu, annars får jag väl aldrig slut på berättelsen, och du må tro, Barbro, att det just inte är så nöjsamt, att så här påminna sig — — —."

"Ne-*ej*, det har du rätt i, far", suckade gumman och torkade ögonen. Börje fortfor:

"Med så'nt der prat gick tiden ganska fort, och det började redan skymma, då Halfvard plötsligt utropade: Se far, ett så'nt vackert skepp; det kommer hit. Väl hade jag sett många fartyg på dagen, men inte hade jag just lagt märke till dem så noga. Pojken var alldeles utom sig af glädje, när han såg det stora krigsskeppet, men jag anade oråd, jag, och beslöt att fly undan ju förr dess heldre. Du må tro att 'Snabb' gjorde skäl för namnet, och sjelfvaste kungen, så hastig han än är, hade inte kunnat rida i kapp med båten. Men det hjälpte till ingenting, som du väl kan förstå, krigsskeppet var snart inpå oss, och då jag inte svarade på befallningen att lägga bi, så sköt män på oss. Masten träffades af den ena kulan och min axel af den andra. Så länge som möjligt försökte jag att hålla mig uppe, men se, en människas krafter stå inte länge bi: jag kände, hur det susade

mer och mer för öronen; jag tyckte mig se personer, som kommit ombord, och då pojken, som gråtande krupit upp i min famn, slets ifrån mig, somnade jag och vaknade inte förr, än Matts och hans raska pojkar, som legat några kabellängder östligare, öste vatten öfver mig. Pojken var då borta och långt i vester såg jag krigsskeppet aflägsna sig för fulla segel. Det är allt hvad jag vet“, slutade Börje och suckade så djupt, som om hela världens bekymmer tryckt på hans bröst. Så förgick en god stund, hvarunder icke ett ord yttrades. Ändtligen sade Barbro:

“Du såg väl inte hvad krigsskeppet hette?”

“Nej, det gjorde jag inte, men Matts såg det. Tänk, du Barbro, så dum en kan vara ändå! Många gånger har jag under de här fjorton åren föresatt mig att fråga Matts derom, men hvar gång jag träffat honom, har jag alltid glömt bort det. Men i förgår rann det mig i hågen och då frågade jag. Ja, nog såg Matts det, men för tillfället kom han inte ihåg det. Under det han gick och funderade, mötte vi hans yngsta pojke, och så snart han fått veta, hvad det var fråga om, sa' han genast: Jo-o, det vet jag och hvar enda gång ett fartyg strandat eller förlist här, har jag alltid skyndat att se efter, om jag inte skulle få se det der namnet, som aldrig skall gå ur mitt minne, men ännu har jag inte sett det. Nå, hvad var det för ett namn, ropade både Matts och jag, harmsna på pojken. Jo-o se, krigsskeppet hette Svarte Ormen, det såg jag tydligt och stora svarta bokstäfver var det, och under dem en dödskalle, som grinade så otäckt, att en kunde bli rädd bara för den. Så sa' Matts pojke, och han svor på, att han sett rätt.“

“Hör du far“, inföll Barbro, och hennes kropp skälfdde, “det var bestämdt ett sjöröfvarfartyg.“

“Tror du det?“

“Ja, för jag har hört, att så'na fribytare, som de kallas, bruka måla dödsallar på fartygskroften och flaggorna. Milde Gud, om pojken blifvit en sjöröfware, då vill jag aldrig mer återse honom. Då vore det bättre, om han vore död!“

“Åhnej, mor“, inföll Börje efter en stund och upplyfte det mot händerna nedsjunkna ansigtet, i hvilket ännu stort bekymmer tecknade sig, “jag tror inte, att Halfvard gifvit sig till sjöröfware.“

“Men om de tvingat honom, far! Så'nader vilda menniskor, som inte ens tro på en Gud, kunna göra allting. Kanske de mördat den oskyldige gossen och kastat honom i hafvet!“

Vid denna bittra föreställning brast modren ut i en våldsamt gråt. Börje besvarade icke hennes ord, blott en skakning på hufvudet och frammumlandet af några otydliga meningar gäfvos tillkänna att han följt med. Plötsligt kastade han noten ifrån sig och sprang häftigt upp samt ilade fram till fönstret, det han slog upp på vid gäffel.

“Det är ett fartyg, som råkat i brand derute. Ser du, mor! Det är ett stort skepp“, skrek han och drog den darrande hustrun till fönstret.

I samma ögonblick rycktes dörren upp och Matts störtade in.

“Far ut“, ropade han, “det är nog många lif, som sväffa i fara derute. Följer du med, Börje?“

“Ja“, svarade denne. “Mor, styr i ordning så många sängar du kan; det skall väl lyckas oss att fiska upp några af de stackars menniskorna.“

Stor blef uppståndelsen i staden och trakten deromkring, när branden upptäcktes, och öfver Kosterfjorden ilade danska och svenska båtar sida vid sida för att bistå de olyckliga, som endast hade att välja mellan döden i vågorna eller lågorna; all fiendskap var för ögonblicket glömd; hvar och en ville vara den förste.

I spetsen för hela båtflottan syntes en mindre farkost nästan flyga öfver böljorna. Den fördes fram af ett hårdt skotat segel samt af Matts' och Börjes kraftiga armar. Skymningen, som redan inträdt, gjorde åsynen af det brinnande skeppet ännu hemskare, och hade man kunnat intaga fogelns plats, skulle man sett, huru folket från öarnes och från fastlandets klippor oroligt följde tilldragelserna på hafvet så godt sig göra lät i sommarqvällens skymning.

3.

Vi vilja nu försätta oss ut till krigsskeppet en stund förr, än olyckan inträffade.

På halfdäcket gick med stora steg fram och åter en ung man om tjugutvå år och iklädd engelsk officersuniform. Han var reslig till växten; öfver de breda skuldrorna föllo rika ljusa lockar, och i hans blå ögon kunde man läsa en hel verd af tankar. Understundom lutade han sig mot stor- och mesanmasten och skådade med oafvända blickar österut, der Bohusländska skärgårdens öar stucko upp sina skarpa spetsar, och dit den unge officersns tankar sannolikt flögo fortare än skeppet. Då han var som djupast försjunken i dem och ingenting såg utom de mer och mer synbara

örarne, ryckte han plötsligt till, såsom det tycktes, obehagligt störd af tunga fjät i kajuttrappan. Han rättade upp sig till hela sin längd och antog en min af sorglöshet, i det hans ögon kallt mötte befälhafvarens, när denne pustande kom emot honom.

“Något nytt?” brummade den lille kapten Blackworth och rullade de stora ögonen åt alla håll.

“Nej“, ljöd löjtnantens kalla och enstafviga svar.

Kaptenen teg en stund, under det han uppmärksamt genom en kikare betraktade kusten. Slutligen sköt han ihop instrumentet långsamt och väl och utbrast derpå, i det han antog en sorglös min:

“Känner ni denna kust?”

“Skulle *ni* behöfva att fråga *mig* derom“, ljöd den unge officers rätt skarpa svar. “Tror ni att fjorton års frånvaro från hembygden kunnat utplåna minnet af det ur min själ! Nej, kapten. Snart skall jag väl få sigte på Långön och min fädernehydda. Men säg, kapten Blackworth“, fortfor den unge mannen, i hvilken läsaren säkerligen redan ingenkänt Halfvard, “vill ni unna mig så lång permission, att jag hinner förvissa mig om, huruvida mina föräldrar äro döda eller ej. Jag lofvar er — — —.“

“Ni skulle få gå i land nu, då danska flottan ligger derborta, ni kan med kikaren se hennes master“, utbrast befälhafvaren och pekade i den riktning, i hvilken Salomonsholmen låg; “nej se, det blir då inte af. Det är inte så länge sedan jag i sista stormen förlorade tvenne dugliga officerare, skulle jag nu också skicka den tredje så godt som rätt i gapet på de danska hundarne! Omöjligt, löjtnant, omöjligt“, slöt den lille mannen sitt tal och svängde med armarne, så att hela karlen liknade en surrande väderqvarn.

En tung suck undslapp visserligen Halfvards bröst och sade tydligare än de mest öfvertygande eder, hvilka känslor som arbetade inom hans bröst, men kapten Blackworth snurrade om på klacken och gick åt kajutan till, utan att låtsas märka sucken.

“Så skall det då icke bli nu heller“, mumlade den unge mannen och for med handen öfver den heta pannan. “O, nu känner jag för andra gången, huru svår krigstjensten är. En gång förut har jag varit lika nära och ville äfven då gå i land, men då förebar han, att vädret var för hårdt. Sannerligen börjar jag inte tro, att gubben Blackworth blifvit rädd på gamla dar“, slutade han med halfhög stämma.

“Jag rädd!“ skrek en röst på sidan om löjtnanten, och när Halfvard vände sig dit åt, mötte han Blackworths vredgade ögonkast. Kaptenen hade förnummit sin löjtnants mummel och stannat i den riktiga förmodan, att det gälde honom.

“Nej, jag skall säga er, löjtnant, att den dag, som skall se James Blackworth rädd, den har vår herre ännu inte skapat. Kom ihåg det ni och sköt för resten er tjänst, annars så skickar jag er i arrest.“

Det der var ord och inga visor, det måste Halfvard erkänna, men i det uppretade tillstånd han var, bekymrade han sig ej derom, utan svarade med yttre lugn:

“Jo, kapten Blackworth, ni är rädd, det påstår jag bestämdt; ni är rädd för att möta de föräldrar, hvilka ni beröfvat deras enda barn. Och den der stackars fransyska enkan med sin flicka, dem ni obarmhertigt lät sätta i land här för tre år sedan i den stormiga höstqvällen! Ni hörde deras jämmerrop och edra egna matrosers förbannelser öfver er. Nå hvad

hände! Ingen af sjömännen kom tillbaka, och det troligaste är, att alla omkommit i stormen. Ser ni kapten, det är deras anklagelser ni fruktar, och vore ni ej rädd för det strängaste straff genom att handla mot befallning, så skulle ni sätta till så många klutar skeppet kan bära, för att så hastigt som möjligt komma ifrån denna trakt.“

Den askgrå färg, som öfverflög kaptenens anlete vid dessa påminnelser af Halfvard, gjorde ett hemskt afbrott mot det korpsvarta skägget. Hans ögon glänste af vildhet, och nära var det att han dragit blankt och slagits med sin underlydande. Han egde dock så stor själfbeherrskning, att han för ögonblicket kunde tygla sig. Utan att svara ett enda ord på Halfwards utlätelser, men betraktande honom med så mycket ilsknare blickar, vände han honom ryggen, i det han med kärf röst uttalade denna befallning:

“Ni går genast i arrest.“

Halfvard gjorde en stum militärisk helsning och beredde sig att gå, när en matros störtade upp ur skansen med detta förfärliga rop:

“Elden är lös!“

Att höra det på land är visserligen förfärande, men värre är det på sjön. Också grep förskräckelsen hastigt omkring sig. Officerare, matrosar, sjösoldater och skeppsgossar störtade om hvarandra i vild fart upp på däck. Det var nära att all ordning upplöstes; men ännu hade icke kapten Blackworth förlorat modet, ehuru det sjunkit betydligt genom Halfwards ovälkomna påminnelser; med kraftig stämma utdelade han de nödiga befallningarna, och sedan detta var gjort vände han sig med isande lugn till Halfvard, som var sysselsatt med släckningen:

“Sade jag inte, att löjtnanten skulle gå i arrest.“

Halfvard såg upp förvånad, och äfven matroserna syntes bestörta.

“Under andra omständigheter skulle jag lydt er“, svarade den unge mannen och gaf kaptenen en blick full af den djupaste ovilja; “ni hade kunnat sända mig mot hvilket batteri som helst, och jag skulle icke vägrat, derpå har jag nog visat prof, men att skicka mig i arrest för att stekas till döds i lågorna, det eger ni ej rättighet till, kapten, och därför vägrar jag att gå. För resten tyckes det som om vi ändå skulle blifva stekta.“

“En underordnad skall lyda“, sade kaptenen med samma isande köld, som han utdelat sin befallning.

Halfvard svarade ej. Efter förtviflade ansträngningar lyckades det slutligen för honom och det folk, han kommenderade, att något hämma elden i skansen. Men knapt hade den aftagit der, förr än den bröt fram ur kajuttrappan strax efter det kapten Blackworth hunnit ner för att rädda skeppsdokumenterna. Det blef nu tydligt, att elden spridt sig för häftigt att kunna släckas, och att det ståtliga skeppet var prisgifvet åt lågornas raseri. Och redan började de att slingra sig uppför mesanmastens vant, då ett jämmerrop från kajutan öfverröstade lågornas sprakande och hväsande.

“Kapten brinner inne, rädda honom“, skreko ett dussin röster, i det matroserna rusade akterut, men drefvos tillbaka af hettan.

Halfvard hörde de hemaska jämmerropen nedifrån och en skälfnig genomfor hans högresta gestalt. Framför honom rasade lågorna, allt jemt erhållande riklig näring, bakom honom stodo de mörka linierna af

matrosar och sjösoldater. Den unge officern liksom kände på sig, att alla hade sina blickar fästade på honom. Plötsligt, då ropen från kajutan blefvo svagare, ryckte han till sig ena hälften af ett stormmesansegel, som blifvit framtaget till lagning, kastade det öfver hufvudet och störtade fram till den brinnande kajuttrappan. Alla voro stumma; blott då och då hördes en gammal matros, som i bedjande ställning lutade sig öfver styrbords reling, mumla sina böner; det var ett ögonblick af förfärlig ångest, och man var redan ense om att anse Halfvard för förlorad, då han ånyo visade sig i trappöppningen, släpande på kaptenens till utseendet liflösa kropp. Folket störtade fram, togo Blackworth på armarne och öfverspolade honom med det ena ämbaret vatten efter det andra, men alltjemt fruktlöst.

“Han är ej död“, sade Halfvard, som återkommit från den minutliga vanmakt, som öfverfallit honom; “hjertat slår ännu.“

“Till båtarne“, ljöd i det samma förste löjtnantens stämma.

Medan inskeppningen försiggick med den ordning, som behofvet kräfde, och medan lågorna frässade i de båda eftersta masterna samt hotade att i hvilken stund som helst antända fockmasten, möttes Halfvard och den gamle bönläsande matrosen.

“Tack, ädle herre“, sade den gamle med rörd stämma och sökte löjtnantens hand, den han varmt tryckte. “Efter den här betan skall han väl förändra sinne, tänker jag.“

“Kanske, kanske inte“, svarade den unge mannen. “John, du har väl sett till, att han blifvit varsamt förd ned i båten?“

“Ja, var lugn för det. Och när vi lade ned honom i bottnen, så tyckte jag, att han rörde litet på sig.”

“Godt, nu vilja vi följa kamraterna!”

Med dessa ord fattade löjtnanten tag i en giglina och svingade sig upp på relingen, men hade icke i brådskan beräknat farten, utan störtade hufvudstupa i hafvet. I samma ögonblick hördes en grof stämma:

“Hitåt, löjtnant Smidt gick öfver bord!”

Bland de farkoster, som täflade om att rädda den behjertade, unge mannen, syntes den gamle matrosen John simma, ej olik en vattensprutande hvalfisk. Med ena handen höll han den unge löjtnantens hufvud öfver vattnet, under det han med den andra slog som en ursinnig i vattnet och famlade efter en båtreling. Slutligen fick han då tag i en sådan, och förr skulle man fått hugga bort hela armen, än han släppt sitt tag.

“Du är väl ingen dansk heller“, sade han på svenska och sprutade ofrivilligt förstås en stråle sjövattnet rakt i ansigtet på en af de män, som böjde sig öfver relingen för att dra upp honom.

“Nej“, svarade en annan, som tagit Halfvard på sin lott, “vi ä’ svenskar.”

“Ja, nog känner jag igen dig på talet“, tänkte John och hjälpte till så godt han kunde med räddningen. “Herre, jag tackar dig, att du äntligen hört mina böner.”

I det samma som Börje och Matts, ty det var de, som räddat John och löjtnanten, skulle begifva sig på hemfärden, skrek den sistnämde till, just som det brinnande skeppet svängde aktern åt dem:

“Ser du, Börje; läs hvad der står!”

“Svar — svar — — svarta — — — Svarta Ormen“, skrek också han till med ängslig röst. “Och i dag är det jemt fjorton år sedan Halfvard for bort såsom fånge på det der skeppet. Hvad skall det betyda?”

“John, som hört fiskarens ord, sade ingenting, utan lutade hufvudet ned i händerna och förblef i denna ställning, ända till dess båten stötte emot Långöns hårda strand.

Knapt var det sorgliga dramat på hafvet utspeladt, förr än det fordna förhållandet åter inträdde: stadsborna drogo sig tillbaka till sina hem; på gatorna och sådana ställen, der det oundgängligaste fanns att köpa, larmade soldater och sjömän och bland de sednare ganska många af Svarta Ormens besättning, och alla svuro de på att klå dansken både gul och blå.

På en trång och mörk gata, som mynnade ut på torget, låg den förutnämnda Brittas ölstuga, bestående af två rum, ett större för “sämre“ gäster och der innanför ett mindre för “bättre“. I detta “för bättre“ hade korporal Mårten med några bekanta af lika grad som han från de tappra grenadiererna och från vesterbottningarna tagit plats. Också de hade varit ute vid det brinnande fartyget och tyckte som så, att de gerna kunde behöfva en styrkedryck, innan de unnade sig några timmars ro. Den nyvärfvade soldaten, Thols och Tolles fornde kamrat, hade fått den äran att passa upp på sina förmän. Arne, så hette han, uppbar också sin tjänst med värdighet, slank, smidig som en ål, mellan soldaterna och sjömännen i yttre rummet och tycktes ofantligt viktig öfver att få passa upp på inre rummets käcka bussar.

“Tre stånkor öl“, skrek han och slog knutna handen i disken, så att Britta, oaktadt sin vana vid dy-

lika kraftyttringar, hoppade till af förskräckelse. "Tre stånkor öl, och det genast, för si den manhaftiga korporal Mårten skall förtälja om, när han var med generalen i Turkiet."

"Åhja, det hinner nog korporalen med", snäste Britta, "den har jag hört fyra gånger förut, gu'nås."

"Hva säger käringen", skrek den morske knekten, som hört några ord af Brittass yttrande, och vred upp de kopparfärgade knävelborrarna ända upp till ögat.

"Det kommer strax, på eviga fläcken", bedyrade Arne, som ej tordes reta korporalen genom att omtala, hvad Britta sagt, ty han föreställde sig honom såsom förfärlig i sin vrede. Och sedan han väl fått stånkorna fyllda, kilade han in till de pratande bussarna. Derpå ställde han sig med ryggen mot dörrposten, försigtigtvis vänd utåt det större rummet, på det att han ej skulle synas nyfiken. Öronen voro dock på det högsta spända, och med klappande hjerta afvaktade han det ögonblick, då Mårten skulle börja. Ändtligen inträffade det. Sedan korporalen harklat sig och tagit en bastant klunk ur den väldiga stånkan samt så der i förbigående smugit en blick ut i det yttre rummet för att se, om någon fanns som lyssnade, — ty den hederlige bussen var mycket svag för att bli föremål för uppmärksamhet, antingen han berättade om sina krigsäfventyr eller visade sin ståtliga figur på gatorna, — började han:

"Det var efter slaget vid Pultava, denna olycka, som alltid kommer för mig, när jag är sorgsen", sade Mårten och tog sig ännu en styrkedryck, "eller också gör den mig sorgsen, när jag vill vara glad. Jag följde min herre, då han på kungens häst 'Brand-

klipparen' rände igenom ett par gesvader*) ryssar, så att hästar och ryttare tumlade om hvarandra. Åh ni skulle sett den hästen! Det var eld i hvarenda lem och snabb var han som kulan. När vi äntligen hunnit upp kungen, som var svårt sårad, tog han min herre, generalen här förstås, som då var löjtnant vid drabanterna, och ni må tro, att det är inte småsaker, för se ni, en sådan har öfverste rang; ja, när vi hunnit upp kungen, så tog han min herre i hand och tackade honom för räddningen i slaget. Se ni, det hade gått så till, det såg jag då med egna ögon, att när hästen under den bår, som kungen låg på, blef skjuten, och hästen, som framleddes, också föll, så hoppade löjtnant Gjerta af sin springare och hjälpte i stället upp kungen på den, så att han kom undan. Det var midt i värsta striden, och ryssar krälade omkring oss, som om vi stått i en myrstack. Då var det inte svårt att träffa med värjan; det var nästan omöjligt att hugga miste. Löjtnanten högg och stack så att det hven i luften, och jag gjorde så med. I det samma kom en af kungens stalldrängar, som inte sett, att han blifvit räddad, med Brandklipparen, som nog viste, hur han skulle bära sig åt i trängseln, slog och bet omkring sig, så att nästan lika många ryssar föllo för hans tänder och hofvar som för våra vapen. På sådant sätt kommo vi ut.

“Bed mig inte om att förtälja om det tåg, som nu började midt i natten“, fortfor korporalen och slog händerna för ansigtet, ty han kände sig verkligen rörd vid tanken på de hemska bilder, som han sett upp-
rullas för sina blickar under återtåget till Turkiet,

*) Rytterisqvadroner.

“jag står sannerligen inte ut med att tänka derpå nu. Jag vill i stället berätta för er om den stora striden i den turkiska staden Bender, der vi lågo och mådde godt, ända till dess det behagade den förbannade, ohängda hundturken att köra oss derifrån.“

“Ja, gör det, gör det“, mumlade bussarne omkring bordet och höjde stänkorna liksom till en skål. Arne spetsade ännu mera öronen och några af gästerna i det yttre rummet närmade sig dörren för att höra på, hvilket så förtjuste korporalen, att han helt och hållet glömde både affären vid Pultava och de hemska bilderna från återtagget. Och när han till på köpet märkte, att Britta lutade sig litet längre fram och till och med satte ena handen för örat, för att kunna höra bättre, då blef han i sitt aldra bästa lynne och utropade, i det han reste sig upp till hela sin längd och höjde stänkan upp mot taket:

“Kamrater, en skål för kung Karl! En sådan kung finns inte i hela världen!“

“Nej, det fins inte“, skrek o tjojtals röster. “Hurra för kung Karl! Hit med öl, här ska drickas kungens skål! Ja, det är rätt, kungens skål“, hördes det också utifrån, och in stormade det nya kunder, som icke voro ohågade att dricka för Europas hjelte. Korporalen och hans bussar hade emellertid återtagit sina platser.

“Se ni, mina vänner“, började Märten och antog en viktig min, “turken är icke en kristen menniska, han. Han lefver också som en hedning samt har många qvinnor på en gång att dras med. Anfäkta, jag tycker, att en är alldeles nog, jag.“ Och vid dessa ord sneglade han åt sidan för att se, huru Britta skulle upptaga anfallet mot hennes kön, men då hon icke gjorde den

minsta rörelse, som tillkännagaf, att hon fann sig förnämrad, återtog korporalen, en smula förtretad öfver värdinnans liknöjdhet. "Som sagdt var, turkarne ville bli af med oss, men kung Karl tyckte, att vi mådde bra, och dessutom hade han sina planer, som vi naturligtvis inte fingo del af. Då for fan i sultanen, en gammal lat gubbstut, som dagarne i ända ligger och drar sig på en soffa, röker sin pipa och för resten pratar i nattmössan, och han svor på, att vi skulle bort ändå. Sedan han många gånger artigt bedt kungen att resa sin väg, men alltid fått nekande svar, för se, kung Karl han krusar aldrig hvarken för kinesen eller hundturken eller andra hedningar, så skickade gubblymeln nära ett tusen man för att drifva oss ifrån Bender. Ni skulle bara ha sett kungen, när han fick veta detta! Han blef strax en annan menniska, ty den gamla stridslusten vaknade så väl hos honom som hos oss andra. Lägret befastades och vi väntade otåligt på anfallet, som också kom. Nu skall jag säga er, go' vänner, att det blef en strid, hvars like jag förut icke sett, rätt så mycket jag varit med, och aldrig får skåda. Hundturken var omkring oss som en bisvärm, men vi redde oss tappert, till dess vi sågo, att allt var blankt omöjligt att hålla stånd längre. Då gifvo vi oss. Jag var dock bland dem, som med kungen i spetsen stormade hans eget hus, hvilket fienden intagit. Kung Karl hade fast beslutit att segra eller dö, och honom följde in i sista striden trettio tappra män. Hej, kamrater, och ni andra krigsbussar derute", skrek korporalen och slog knutna handen i bordet, så att stånkorna hoppade tumshögt, "då blef det hastigt lif i kungens egna rum. Kasta ut hundturken, skrek kungen sjelf och rände sin värja

genom en. Raskt gossar och låt se, att ni ännu har det gamla svenska modet kvar! Turken är inte värre än ryssen, och kom ihåg, huru vi gjorde med honom vid Narva. Och nu blef det en munter lek“, fortfor Mårten, i det han gnuggade de seniga händerna, så att det knakade i knogarne, och sprang upp. “Till höger och venster föllo slagen så tätt som en hagel-skur, och hvad som inte skjöts eller stacks med pikar eller värjor slungades ut så här.“ Med dessa ord grep korporalen, för att tydliggöra saken, den intet ondt anande Arne med ena handen i nacken och den andra vid midjan samt kastade honom ut i yttre rummet, der han föll ned midt i en hop soldater, som skockat sig midt på golfvet, och som hastigt skingrades, i det somliga, träffade af den fallande kroppen, rullade under bänkar och stolar, andra deremot, som ej observerat korporalens tilltag, rusade på dörren i den förmodan, att en bomb från de fiendtliga fartygen fallit ned genom taket. Uppståndelsen blef naturligtvis stor och hotade att sluta med allmänt slagsmål, men då trädde korporal Mårten sjelf fram och tillstod, att det icke var hans afsigt att göra någon illa, erkände att han förgått sig i häftigheten och räckte handen till försoning åt Arne samt beställde för hans räkning en stänka öl. Arne var också genast blickad, men nekade att taga plats i det inre rummet, ty han önskade icke att för andra gången tjena såsom kastboll åt den förfärlige bussen, ifall det skulle falla honom in att ännu en gång med exempel visa, huru kungens hjeltar behandlade hundturken. Han tog för den skull plats så nära utgången som möjligt, för att hafva reträtten fri, om det skulle behöfvas. Sedan mumlet och ederna någorlunda tystnat, tog Mårten ånyo till ordet:

“Men hur tappert kungen än kämpade och vi med honom, så blefvo turkarne oss likväl öfvermäktiga. De sköto med glödgade kulor eld på taket, som var af trä, och då kungen rusade ut för att uppnå kansliet, som var af sten, snafvade han och föll, och dermed var också vårt motstånd slut. Ne-*ej* gossar öfver lag, nu behöfs det en duktig klunk! Jaså, det är slut! Britta, mera öl! Öl öfver hela laget, jag betalar.”

Med dessa ord dök han med handen ned i byxfickan, skramlade en stund slantarne och drog derpå upp två blanka dukater, dem han lade framför sig vid stånkan. “Skulle tro, att det der räcker eller hur?”

“Åhja, den ena står bi så länge“, sade Britta och sneglade förtjust på guldstyckena. “Se korporalen, han är då alltid så spändersam, att — att — — —.”

“Ja, se så“, afbröt Mårten, blygsamt afvärjande med handen, “ge oss bara mera öl, och det i rödaste rippet!”

Nu måste Arne åter fram och uppfylla sin skyldighet som kypare; det hjälpte icke, huru mycket han än stretade emot. Men när hans förmän hade fått, hvad de skulle ha, då var det Arne, som kilade tillbaka till sin vrå igen.

“Nu hade äntligen turken fått tag i oss“, fortfor Mårten, “men vår förmodan, att han skulle sluka oss med hull och hår, slog inte in. Den saten visste nog att pina oss på annat sätt, och inte ens officerarne fingo det bättre. Jag mins att husbonden, generalen här, samt en friherre Konrad Sparre fördes ut till en liten by ej långt från staden och bundos fast vid en brunn. Ni må tro, att det var en ynkelig syn att se oss vandra omkring och vakta den boskap, som kom för att dricka, och allt emellanåt kommo byns barn och

qvinnor och skällde på oss och spottade på oss och kastade stenar på oss och kallade oss för kristna hundar och hotade att slagta oss och sparkade oss och lofvade att skära oss i småbitar och packa ned oss i tunnor och skicka hem oss, så att våra föräldrar och hustrur och barn skulle få ett riktigt bråk med att sätta ihop oss igen. Förbannade pack“, röt Mårten alldeles kopparröd af ilska, “om jag hade en hundturk här nu, skulle jag smula sönder honom i så små gryn, att han kunde utströs åt alla fyra väderstrecken och aldrig mer sättas ihop. Att behandla svenskar så, det är oförsämdt, det är riktigt hedniskt.“

“Gud ske lof, att jag sitter så långt borta“, tänkte Arne, under det han med välbehag smuttade ur stånkan. “Men han måtte väl ej för andra gången ta mig för en hundturk heller.“

“Men se maten, den var det vämjeligaste utaf allt“, pustade Mårten, då han något lugnat sig, “och den bestod af varmt vatten med hafremjöl i. Fy, attan skoek fräsande bomber! Och jag mår illa, hvar gång jag tänker derpå.“ Och vid dessa ord grinade den kække korporalen så vedervärdigt, att hvar och en tydligt kunde se, att det ej var tillgjordhet å hans sida. “Och så var det icke nog med den pinan, utan då natten kom, sänkte de hundarne ned oss i en kall och fuktig jordhåla, der vi skälfdes af köld. Så måste vi uthärda i nio dygn, men sedan blef fångenskapen drägligare. Ja“, slutade Mårten och nickade åt kamraterna, “det är nu fyra år sedan i rapport, men aldrig glömmet jag de äfventyren, om jag också lefde i hundra år, tänker jag.“

“Och inte heller glömmet han att föra dem till

torgs“, ifyllde Britta skrattande, “det är nu fem gånger på två dagar, som jag hört dem.“

“Och det kan hända, att hon får höra dem ännu fem gånger till, innan hon dör“, skrek Mårten argt och rusade upp. “Jag skall lära henne att vara höflig mot kungens soldater.“

Med dessa ord armbågade sig korporalen fram mot disken, bakom hvilken Britta darrande iskänkte öl åt en redan halffull vesterbottning, och höjde stånkan synbarligen för att slå till, då en dof knall kom honom att sänka sitt vapen. Han lyssnade utåt; skrattet och pratet tystnade med ens. Larmtrummans surrande ljud trängde klart till krogkundernas öron; sjelfva Mårten glömde sin vrede mot Britta och skrek, i det han svängde stånkan öfver sitt hufvud:

“Hurra, kamrater! Ändtligen vågar juden en dust med oss; det skall bli en munter lek, en så'n der som — — —.“

Han fick ej ut hela meningen, ty öfver hufvudet började taket att gunga våldsamt; jord och torf yrde omkring, de rykande lamporna slocknade; ett döfvande brak hördes öfver allt ropet och skriket, och soldaterna slungades om hvarandra af en ilsket fräsande bomb, som störtade ned. Inom ett par minuter stod disken, bakom hvilken Britta låg sanslös, i ljusan låga, och endast med stora ansträngningar lyckades det den tappre korporalen, som hals öfver hufvud slungats ned mellan ett par bänkar, att krafla sig upp igen. Röken, de sig mer och mer ökande lågorna, dem ingen försökte att hämma, skriket och svordomarne af gästerna, som trängdes i den smala dörren för att komma ut, allt detta bildade en lefvande taffla af en sådan färg, att den nästan vore omöjlig att

återgifva. Slutligen voro alla utkomna på den trånga gatan; blott en soldat stod qvar vid dörren, tvehågsen, hvad han borde göra. Men han betänkte sig icke länge; med ett hopp var han inne i röken igen, men kom snart tillbaka, bärande på en människokropp, den han nedlade ett godt stycke från krogen. I det samma gick korporal Mårten förbi; han såg soldaten med sin börda och kände igen båda två.

“Bra gjordt, Arne“, sade han och klappade soldaten på skuldran, “du är djerfvare, än hvad jag trodde, och nu menar jag, att Britta inte skall lemna den tjänst du gjort henne, olönad. Bär in henne hit och skynda dig att komma efter!“

“Skall ske, korporal“, svarade Arne buttert och skyndade in i ett af hörnhusen vid torget, der man genast tog hand om den sanslösa Britta.

Gynnad af det nattliga dunklet, som var tätare än vanligt, hade Tordenskjöld låtit hala fram sina kanonpråmar mot staden samt öppnat en förfärlig kanonad, som slungade tusentals kulor öfver staden, åstadkom svåra skador och beredde innevävarne stor ångest och svåra lidanden.

Brittas ölkrog var det första hus, som träffades af de fräsande bomberna. Den brann också ned till grunden.

Men från de tre batterierna besvarades ihärdigt fiendens eld och på Laholmen stodo under Gjertas eget befäl grenadiererna och vesterbottningarna, fast beslutna att manligt afslå hvarje försök till landstigning. Dån af kanonerna, kulornas hvinande och brak af instörtade hus var så starkt, att till och med de vana soldaterna funno det obehagligt. Hvad skulle icke då de stackars innevävarne känna, der de vankade omkring

på gatorna och i bergen, ty af fruktan att begrafvas lefvande vågade de ej qvarblifva i sina hem. Ängestfullt lyssnande de till dundren, som upprepades längs de bergiga kusterna, långt i fjärran inåt landet och vidt ut till skärgårdens många öar, höjde de de varmaste böner till härarnas Gud om seger för de sinas vapen.

“Ha, ha, ha“, skrattade Märten hjertligt åt Arne, som fått plats nära honom, och som hukade sig ned hvarje gång en salfva skrällde eller en bomb beskref sin bana öfver deras hjernor, “det syns nog, att det är första gången du är i elden. Du är ju krithvit i synen som ett lik. Men“, tröstade han, “det blir väl bättre, när det varit en stund. Jag kommer nog ihåg, att jag inte var en smula bättre, när jag första gången stod i eld och rök vid Narva, och likväl var det inte svårare der än här. Men, ser du, det roar mig att skämta ibland, helst när döden grinar åt oss så här.“

Och lång stund hade icke gått till ända, innan Arne stod lika kapprak som korporalen och blickade lika lugnt mot de eldsprutande kanonerna och handgevären, som kung Karls gamle stridskamrater från Pultava och Bender.

“Ja si“, utbrast denne, när han såg Arnes raka och morska hållning, “är det inte som jag alltid sagt, det är vanan och ingenting annat, som gör det. Du blir en duktig soldat med tiden, du, och slutar kanske som — — — som — — — korporal.“

I det samma hördes generalens starka stämma:

“Gif akt, gossar; nu ha vi dem öfver oss. Inte ett enda skott förr, än det kommenderas!“

I den gryende dagens första ljusning syntes de

fiendtliga galererna nalkas på en enda mörk linie. I batteriet var det så tyst som om alla sofvit den eviga sömnen.

4.

På södra stranden af "Strömmen" och i närheten af det ställe, der gamla bron nu förenar stadens båda hälfter, reste sig ett tvåvåningshus, gult till färgen och med tre stora skorstenar, en på hvarje ända och en midt på taket. Detta hus hade fordom varit magasin för stadens spannmål, så litet det än var; men några år, innan denna berättelse tager sin början, köptes det af en utländsk enkefru, en som kom som från skyarne enligt de goda Strömstadsbo'rnas mening, och omändrades till den mest trefliga boning för människor, man kunde få se: en liten trädgårdstappa anlades omkring huset och sträckte sig ned till sjön, rummen, der fordom råttor och olika sädesslag länge haft sin ostörda plats, reddes in med all den beqväm- lighet, som rikedom har råd att kosta på sig; framför de fönster, genom hvilka stormilarne, regn- och snö- skurarne i årtal obehindradt rusat in och på golfvet hopat väldiga snödrifvor eller små insjöar, hängde nu tunga gardiner i silke och guld; der som fordom varit mörkt, utom då någon af kyrkans betjenter, lysta af en matt flämtande lykta, skulle hemta några "näfvar säd" för att dermed stilla den värsta hungern hos de fattige, lyste sedan några år skimrande ljus ur ståt- liga kronor och kastade ett dallrande sken öfver ström- mens buktande yta, och ur de skorstenar, som, svart- nade och spräckta, ingen förut kunnat påminna sig ha

sett ens ett tecken till någon rök, hvirflade nu tjocka och mörka rökpelare, omväxlande med lätta och ljusa, upp i luften. Fordom gick ej heller ingen enda dag förbi, utan att den, som hade sin väg förbi fattigmagasinet, skakade på hufvudet och menade på, att det fula skrället med sina gapande fönster och här och der mossbelupna väggar utan saknad gerna kunde försvinna åtminstone från den platsen; nu deremot var det alltid som vandraren eller den, som i båt färdades upp för strömmen, med tillfredsställelse blickade upp mot de städse putsade fönstren, önskande att få kasta en, om än aldrig så hastig blick in i den värld, som skymdes af de färgade gardinerna och af de många blommorna. Någon gång kunde det också hända, att den buttre fiskarens anlete ljusnade och att ett godt småleende krusade hans läppar, medan han hvilade på årorna och betraktade det bildsköna, af dunkelsvarta flätor omgifna flick-ansigte, som tankfullt skådade än ned på honom än bort öfver de norra fjellen. Ibland öppnade då flickan fönstret, lutade sig ut och språkade en stund på sin brutna svenska med de härdade männen från hafvet, ibland nickade hon endast sorgligt, liksom ville hon säga: "i dag roar det mig inte att prata med er". Hvem var då denna unga flicka, som var ett föremål för allas uppmärksamhet? Vi skola stiga en trappa upp, så få vi snart lösningen på gåtan.

I ett litet rum, hvars tvenne fönster vette åt landsidan, låg kapten Blackworth utsträckt på en säng, under det tvenne qvinnor voro sysselsatta med att återkalla honom till lifvet. En lång stund förgick, innan det lyckades: äntligen slog han upp de svarta ögonen, fäste dem med ett hemskt, stirrande uttryck

på den äldre qvinnan, mumlade några otydliga meningar och återföll i det fordna medvetlösa tillståndet.

“Han dör bestämdt“, utbrast den unga flickan, just densamma som plögade nicka åt de buttra fiskargubbarne. “Men säg, mamma, hvarför omhuldar du så mycket den der onde mannen, som lät sätta oss i båten i den värsta storm. Jag känner nog igen honom, det är den elake kaptan Blackworth, och det är Svarta Ormen, som brunnit upp här ute. Hu, jag ryser bara jag tänker på det namnet.“

Modrens förut bleka anlete blef ännu hvitare vid afhörandet af dotterns förebrående ord. Hon ville svara, men tungan nekade att göra tjenst. Då öppnades i det samma dörren, och den läkare, som general Gjersta på begäran skickat, trädde in.

“Mycket svårt sjuk“, sade denne, sedan han noga undersökt den sanslöse kaptanen, “har fått en allt för stor portion rök i sig. Svårt och långvarigt.“

“Anser ni, att det är fara för lifvet“, frågade det äldre fruntimret med sväfvande stämma och såg på läkaren så bedjande, som om hennes egen välfärd berodde på hans svar.

“Inte just det“, ljöd svaret, “men kan bli ifall han vanskötes. Besynnerligt att han ej har några brännsår.“

Sedan den fåordige æsculapisonen ordinerat för sjuklingen och beskrifvit, huru han skulle behandlas, lemnade han med en vårdslös bugning de båda fruntimren.

“Gud vare lof, det finnes således hopp ännu“, tänkte den äldre qvinnan, och hennes händer slöto sig liksom till bön. “Ja, Gud är nådig och barmhertig.“ Sedan hon gifvit en gammal betjent tillsägelse att

vakta den sjuke och genast underrätta henne om, när han vaknade, gaf hon ett tecken åt dottern att följa sig. Inkommen i nästa rum, från hvars fönster man hade en härlig utsigt öfver skärgården, slog sig den bleka qvinnan ned i en högarmad ländstol af sådan form, som begagnades i den tidens förnäma hus; den unga flickan, hvilkens mörka ögon oroligt voro fästade på modren, hemtade en pall, satte sig vid modrens fötter och lade det sköna hufvudet i hennes knä, allt under det oron öfver modrens besynnerliga sätt arbetade inom hennes bröst.

“Moder, det är så besynnerligt i dag“, hviskade hon och såg upp.

“Ja, Martha, mitt kära barn“, svarade den bleka qvinnan, i det hon fattade den sköna dotterns hufvud mellan sina händer och tryckte en lång kyss på hennes bländhvita panna, “du må väl säga, att det är besynnerligt i dag! Men besynnerligare än du anar, skall det väl förefalla dig, när jag slutar min berättelse. För en vecka sedan fyllde du aderton år, och vid den åldern bör du känna till, hvad din moder lidit och genomgått *för sin kärleks skull*“, fortfor hon och tryckte dottren till sitt bröst. “Ack, du vet ännu icke, hvad kärlek är“, mumlade hon sakta för sig sjelf, “och jag tror, att jag skulle önska du aldrig finge lära det.“

“Hvarför det, moder“, hviskade Martha och smekte modrens hand, “är det då så olyckligt att älska?“

Den bleka qvinnan ryckte till, for med handen några gånger öfver den kalla pannan, liksom ville hon med våld jaga bort de smärtsamma tankar, som stormade in på henne, och sade derpå:

“Afhör mig med lugn och döm sedan!“ Efter en

stunds begrundande lutade hon sig tillbaka i ländstolen och började:

“Vår familj är en af de äldsta, rikaste och mest ansedda i England och har stolta anor att stödja sig på. Grundläggaren var en fattig ryttare i Wilhelms af Normandie här, när denne eröfrare år 1066 kom öfver till Britannien för att störta den Anglosachiska konungaätten, sonf åter blifvit upphöjd på tronen, efter det Harald Hårdaknut och hans bror affidit. I det stora slaget vid Hastings det nämnda året segrade Wilhelm och blef konung. Under detta slag var det som den fattige ryttaren genom mod och djerfhet lyckades att två gånger rädda Wilhelms lif, sista gången icke utan att sjelf erhålla svåra sår. Hertigen, som bland andra förtjenster äfven hade den att aldrig glömma den, som gjort honom något godt, befallde, att den sårade skulle vårdas med omsorg och föras i säkerhet. Så skedde också, ryttaren tillfrisknade, tack vare sin härdade kropp och sitt måttliga lefnadssätt, och fick, då han gjorde konungen sin uppvaktning för att tacka för den ömma vård han erhållit, tillika med greftiteln äfven staden Hereford med område som evärdeligt grefskap inom släkten, hvarjemte tre stridande, af hvilka den ene bär konungens, den andre räddarens och den tredje en fiendtlig ryttares anletsdrag, blef sköldemärke. Och många, många gånger har jag i Herefords stora sal beundrat den stora skölden med dess bistra i jern klädda figurer“, sade den bleka qvinnan med en suck, “men“, fortfor hon och gömde ansigtet i händerna, “nu är det förbi; aldrig mer skall jag återse denna trakt.“

“Hvarför inte det“, hviskade Martha och smekte modrens kinder. “Är då morfar så hård och orättvis?“

“Barn, barn, så får du ej säga“, utbrast modern och omfamnade häftigt den sköna dottern. “Han handlade rätt, så som han tyckte och i den saken tillhörde det endast Gud att döma. Emellertid utmärkte sig den nyadlade släkten framför andra genom en så glänsande tapperhet i striderna, att det blef ett allmänt ordspråk i flottan och hären att vara tapper som grefven af Hereford, samt för en omutlig trohet mot de regenter, som sutto på Englands tron. Endast med Cromwell var icke vänskapen så alldeles hel; dock led släkten ej det minsta afbräck, hvarken i sina arbeten eller rikedomar.“

“Tiden gick; mer och mer ökades Hereford-grefvarnes rikedomar; mer och mer stadgade sig deras anseende och steg till en nästan otrolig höjd, då min far, såsom äldste sonen, tog egendomen om hand. Han gifte sig med en rik skotska, som skänkte honom först en son och derpå en dotter. Redan från barndomen hade James, det är min brors namn, vandt sig vid en befallande ton och ett sätt, som var odrägligt: han hade nämligen fått veta af min mor, att han var arftagaren till ett lysande namn och en ofantlig förmögenhet. Vild och obändig, högmodig och elak, växte han upp, vartsällan hemma, låg ständigt på sjön och slogs med fribytare, spaniorer och fransmän. Detta tyckte min far icke så illa om, fastän han nog heldre sett, att sonen hållit sig vid hofvet, der tillträde var honom beredt, och der lärt att skicka sig så, som det egnar och anstår en gentleman. Mot mig var James alltid stygg och sade mig, så ofta han kunde, att qvinfolk voro till här i verlden bara för att skräpa och ställa till förargelse. Sökte jag då att motsäga honom, blef han ond, och mången gång hade jag blott min

fars mellankomst att tacka för, att han icke handgripligen förgick sig mot mig. Jag flydde honom därför och var aldrig gladare, än när han reste sin väg.“

“Så utbröt ett sjökrig mellan England och Frankrike. Min bror jublade; nu kunde han få slåss, så mycket han ville med de af honom så grundligt hatade och föraktade fienderna, och jag minnes tydligt, huru förbittrad jag blef på honom, då han samma morgon, som han reste för att i London gå ombord på det skepp han tillhörde, klappade mig under hakan och skrattande lofvade att föra hem till mig ett par franska grefvar till betjenter. Både min far och mor instämde i hans hånskratt, och detta smärtade mig på det högsta, på samma gång som det förargade mig, att också de kunde vara så litet finkänsliga. Gråtande sprang jag ifrån dem och återsåg icke min bror förr, än — — — ja, här måste jag afbryta för att se efter den sjuke. Sitt du stilla mitt barn, jag är snart tillbaka.“

Kapten Blackworth sof tungt och ofta mumlade han långa meningar, hvilka den bleka qvinnan förgäfves sökte uppfånga. Mildt och varsamt strök hon undan det våta håret från pannan, betraktande de af smärtorna slappa anletsdragen och hviskade med darrande stämma:

“Gud gifve dig ett annat hjerta!“

“Du slutade din berättelse med att din bror reste till London, sedan han varit stygg emot dig“, inföll Martha, då modren åter kom in, “jag är så rysligt nyfiken att få höra fortsättningen.“

Ett leende spred sig öfver modrens drag vid dessa ord.

Hon berättade följande: “Du skall få en kort

öfverblick af mitt lif efter den dagen. Tidtals kommo bud om segrar, tidtals om nederlag för de våra. Vid mottagandet af de förstnämnde var min far glad och uppsluppen och kunde mången gång i förnöjelsen ställa till fester, till hvilka traktens adelsmän då blefvo inbjudna. Jag var nu i den åldern, att jag, såsom min mor uttryckte sig, borde kunna veta, hvad kärlek var, och att tiden nu var inne för mig att välja en make 'dock efter ditt stånd och din blifvande förmögenhet', tillade hon äfven med stränghet. Hon hade gift sig utan att ega den minsta gnista af ömhet för min far: hon tyckte, att det var en bra karl, rik och ansedd, och därför gaf hon honom sin hand. Nåja, ibland kan det gå bra nog, och derpå voro mina föräldrar ett lefvande bevis. Jag såg dem aldrig klappa och smeka hvarandra; dem emellan begagnades alltid tilltalsordet mylord och mylady, och skulle det någon gång vara riktigt väl, kunde mylord taga mylady och skämtande spatsera några hvarf omkring den stora salen, allt under det jag och James fingo hålla mor och far i hand och så leka 'kurra gömma' med hvarandra."

"En vacker dag på vårsidan stannade en täckvagn, åtföljd af ett dussin ryttare vid Herrefords slottsport. Ryttarnes anförare aflemnade ett bref, enligt hvilket min far ålades att i sitt slott mottaga och väl herbergera en fången fransman grefve Victor de Baillée, kapten i den fiendtliga flottan. Väl rynkade min far ögonbrynen vid denna befallning, men tordes icke vägra att hörsamma den, huru gerna han också velat det. Händelsen kom till mina öron, under det jag var i trädgården och såg om mina blommor. 'Jaså', tänkte jag, 'det är väl någon gammal sönderskjuten

krigsbuss, som min far kan få att gräla och dricka grogg med, och som begagnar de evinnerliga sjötermerna i hvarje mening, alldeles som bror James brukade göra.' Men huru öfverraskad blef jag icke, då jag sednare på aftonen trädde in i matsalen och i den grefliga fången såg en ung man, vacker och ståtlig och med ett sätt, som borgade för, att han plögade umgås med förnämare ätter än vår. Jag kände, att jag rodnade starkt, då jag besvarade den unge grefvens lediga bugning, och — — —.

"Det var min far, en aning säger mig det", afbröt Martha och slingrade sina armar omkring modrens hals. "Säg, har jag inte rätt?"

"Jo", svarade denna, "han blef din far, min oförgätlige make", slöt hon med en suck. En djup tystnad inträdde för en stund, derpå återtog grefvinnan de Baillée sakta: "Många gånger har jag frågat Gud, om jag handlade orätt, då jag följde honom, mitt fäderneslands fiende, såsom hans maka. Ofta har jag trott mig finna jakande, än nekande svar; min själ har slitits mellan dessa tvifvel, och mer än *en* sömnlös natt varit frukten deraf. Ja, jag upptäckte inom kort, att jag älskade Viktor, men rädd, som jag var, för mina föräldrar, flydde jag honom, så ofta jag kunde. Ack, ett nytt lif började uppgå för mig; jag såg allt i en skönare färg; de små böljorna i floden Wye, som rann alldeles nedanför slottsönstret, tycktes mig sjunga om idel kärlek, likaså vinden, som for genom parkens stela trädgrupper, foglarna, korteligen hela naturen. Jag var en helt amman menniska, och om jag hade kunnat, så hade jag verkligen velat omfamna hela världen."

"Min stränge far tycktes dock slutligen ana oråd,

ty vi kunde icke alltid dölja våra känslor: ögonen squallrade ibland. Följden deraf blef, att jag bevakades strängare än förr, och aldrig kom jag i tillfälle att råka Viktor ensam. Dock hade jag en tystlåten förtrogen i betjenten Jack, och han ombesörjde äfven att bref kunde utbytas oss emellan. Slutligen hade det lyckats min far, som enkom därför gjort en resa till London, att få tillåtelse utbyta grefve de Baillée mot en annan fånge, en öfver femtio års gubbe, som nyligen blifvit tagen i ett sjöslag, och denna nyhet omtalade han med illa dold skadeglädje en afton vid thébordet, då han också tillsade Viktor att göra sig i ordning att resa dagen derpå. Slaget kom häftigt, men icke alldeles så oförberedt. Med lugn stämma begärde han formligen min hand och sade, att han trodde, att jag icke hade något emot att blifva hans maka. Upprörd som jag var, kastade jag mig i hans armar och lofvade i min fars och mors närvaro att aldrig älska och aldrig tillhöra någon annan än honom. Min far störtade upp från bordet. Väl var grefve de Baillée af en släkt, som både i anor och rikedomar kunde jmföras med grefvens af Hereford, väl egde han en lysande framtid i sitt fädernesland, men aldrig skulle man kunna säga, att grefven af Hereford gifvit sin dotter åt honom, hans fäderneslands afsurne fiende; dertill vore han alltför god engelsman. På detta och liknande sätt fortfor han att skymfa fången; jag bokstafligen slets ur hans armar och instängdes på mina rum; grefven förvisades till sina. Hvilka oändliga timmar af qual började nu ej för mig, och nu som först kände jag, huru högt jag älskade den unge kaptenen. Genom den trogne Jacks fintlighet mottog jag ett bref, i hvilket Viktor

tog för alltid afsked af mig och nedkallade öfver mig Guds rikaste välsignelse. Jag trodde, att jag skulle blifva vansinnig; jag gret och var nära att förlora sansen. Men med ens fick jag nytt mod, då en röst hviskade i mitt inre: fly med honom! Ja, hur skulle jag göra! Här fans ej lång tid till besinning, ty om några timmar skulle de soldater komma, som voro beordrade att föra honom till London. Mitt beslut fattades dock snart; jag skref några ord till Viktor, att jag var färdig att följa honom, såsom också skedde midnattstid med Jacks bistånd. Vid Wyes mynning låg ett segelfärdigt skepp; på det kommo vi under förändrade namn öfver till Holland, och i Amsterdam blef jag inför altaret hans maka. Han gick åter i tjenst och bevistade, enär engelsmännen icke bekymrade sig om att taga ed på, att han ej vidare under kriget skulle tjena emot dem, några drabbningar samt återvände efter krigets slut till sitt hem. Der väntade jag honom, och der du kort efter hans hemkomst föddes. I tanke att detta skulle inverka på mina föräldrars sinnen skref Viktor ett långt bref, i hvilket jag också inlade ett, men länge fingo vi vänta på svar. Ändtligen ingick sådant, men ej från mor och far, om hvilka ej nämndes ett enda ord, utan från den vilde James, som utför i de gröfsta tillmälen mot mig och min man; anklagade honom att han befläckt Herrefordssläktens ära och svor att skymfen endast kunde aftvås i blod. Ack, min dotter, sådana hatfulla känslor amma ett krig; när skola väl Frankrike och England såsom försonta bröder räcka hvarandra handen!“

“Åter blossade kriget upp, och Viktor fick order att gå på kryssning ut i kanalen. Mitt hjerta ville

brista, när jag skildes från honom; jag anade, fastän jag icke hade mod att utsäga det, att detta afsked var det sista. Efter knappt åtta dagars väntan hemkom en afton en af Viktors matroser; jag igenkände honom genast och var nära att svimma, ty jag kände på mig, att han förde det hemska dödsbudskapet med sig. Så var det också. På höjden af Landsend hade min make blifvit anfallen af två engelska kryssare och efter flere timmars blodig strid slagen. Dock ströks ej den franska flaggan förr än med befälhafvarens fall. Hans sista helsning var till mig och dig. Ja, gråt mitt barn“, sade hon med darrande stämma och lutade sig ned öfver den snyftande Martha, “hans minne är värdt många tårar.“

“Fortsätt, moder, fortsätt“, sade efter en stund den unga flickan och upplyfte sitt sköna anlete. “Ännu är det ju ej slut.“

“Nej, inte ännu“, svarade grefvinnan de Baillée tankfullt, “det värsta återstår. Sälunda blifven enka, beslöt jag mig för att efter krigets slut resa till Herreford och sjelf göra ett försök att för din skull, mitt barn, erhålla förlåtelse. För den skull realiserade jag den stora förmögenhet, som tillfallit mig, i reda penningar samt anträdde från Cherbourg, i hvars gran-skap mitt hem låg, och åtföljd af Jack, som ej ville lemna mig, resan till England. Redan sågo vi dess kuster uppstiga i fjerran, då en häftig storm, till hvilken tecken visat sig hela dagen, uppstod. Fartyget, som var gammalt och fördes af en oduglig, för-supen skeppare, började redan att taga in vatten och sjunka, då ett stort krigsskepp varseblef vår nöd och upptog oss: det var Svarta Ormen. Glad att vara räddad och med dig i mina armar klättrade jag upp

på däck, — och hvem mötte mig väl der i befälhafvarens person? Jag trodde, att jag skulle få slag. Med ett lätt anskri föll jag på knä och med dig i min famn utsträckte jag mina armar mot — mot — .“

“Min Gud, moder“, ropade den unga flickan och grep häftigt grefvinnans arm, “besannar sig min förfärliga aning! Var det din bror?“

“Ja, det var min vilde bror James, som med en vild ed stötte bort sin enda syster.“

“Sedan denna syster bragt vanära öfver sin familj genom att fly med en fransk äfventyrare, ja“, hördes i det samma en hård stämman, och kaptén Blackworth, som vaknat upp och hört det sista af berättelsen, visade sig i dörren. Hans mörka ögon glänste af vildhet.

Vid denna anklagelse, som han framslungade, reste sig grefvinnan de Baillée upp till hela sin längd, och ett drag af stolthet öfverfor hennes sköna, bleka antelete, då hon sade:

“James, kom ihåg, att jag i Amsterdam blef *lagligen* gift med grefve Viktor de Baillée, och att jag såsom sådan har rättighet att fordra åtminstone aktning af dig och af mina föräldrar. Viktor var en äfventyrare, sade du; det var den svartaste lögn, som gått öfver dina läppar. Ett tackar jag dig likväl för, nämligen att du landsatte mig på denna kust. Du trodde väl, att vi skulle förgås i stormen, men Herrans hand förde den bräckliga farkosten oskadd mellan skären, till dess vi upptogos af en vänlig fiskare och i hans koja njöto den omvårdnad och den gästfrihet, som tillhör detta folk, hvilket jag under min fyraåriga vistelse här lärt mig att älska och som“ — här darrade ett par klara tacksamhetstårar i hennes ögon-

hår — "ännu omfattar mig med en oegennyttig kärlek, så välgörande för den från föräldrahemmet blott för sin kärleks skull utstötta qvinnan. De matroser, som du skickade med i döden, därför att du såg, att de fäst sig vid mig och barnet här, lefva alla hos mig. Men, käre broder", fortfor hon, då hon såg den sjuke sjunka tillsammans både af kroppsliga och själs-smärtor, "intag åter sängen, ty läkaren har sagt, att det kan bli farligt för lifvet, om försigtighet ej iakt-tages."

"Hur har jag kommit hit", stönade matt den sjuke, som lät leda sig som ett barn af systemen. "Hvad har händt?"

Systemen omtalade i korthet Svarta Ormens brand.

"Hvem räddade mig?"

"Det vet jag ej, men i morgon få vi nog känne-dom derom, när folket hinner samlas. Försök nu att somna! Gud vare med dig!"

Vid de sista orden ryckte det till i kaptensens kropp; han ville tala, men mattigheten tog öfver-hand och med en djup suck sjönk han ned på bädden.

När grefvinnan åter kom till dottern, fann hon denna stående vid ena fönstret med pannan tryckt mot den svala rutan.

"Martha, mitt barn", sade hon och lade sin hand på dottrens hufvud, "jag tror, att denna olycka skall förändra hans sinne. Låtom oss bedja Gud derom, ty han allena är mäktig att uppmjuka ett hjerta, vore det också af den hårdaste sten."

"Ja, moder", svarade den unga flickan, och hennes mörka ögon glänste af hänryckning, "jag vill

vårda honom, som om han vore min egen far. Tillåter du det?”

Svaret blef endast en lång och varm kyss på Marthas panna. Det behöfdes ej mera, ty hon visste nog att i den kyssen låg mera, än långa meningar förmodde uttrycka.

5.

Det skrubbsår, som Halfvard erhållit, då han föll ned från Svarta Ormen, var icke af svårare art. Då båten lade till vid södra Långön, var löjtnanten den förste, som hoppade i land och genast tog vägen upp till stugan. Detta förundrade visserligen Börje, men han tänkte som så: han har sett ljuset der uppe och vill ha såret ansadt så fort som möjligt, det är klart. Icke heller väckte det någon förvåning hos honom, att den unge mannen stannade och sökte läsa inbjudningen öfver dörren, ty det hade alla, som kommit till skäret, gjort. Men riktigt förvånad blef både han och hans gunna, då löjtnanten, väl inkommen i stugan, stannade midt på golfvet och såg sig omkring med tindrande blickar samt äntligen utbrast, i det han föll Barbro om halsen först och sedan Börje:

“Far, mor; så är jag nu efter fjorton långa år äntligen hos er igen. Gud vare lof för denna stunden!”

Det var omöjligt såväl för Börje som för hans hustru att genast svara. Tårarne stodo den öfverlyckliga modren i ögonen, och Börjes kämpagestalt skälfdes af rörelse. Slutligen sade han:

“Är ni verkligen vår son Halfvard, som vi så länge begråtit som död?”

“Ja, är ni verkligen det, ni, en så fin herre“, instämde Barbro och sträckte de hopknäpta händerna mot sonen.

“Det är er son, det svarar jag för“, hördes i det samma en djup basröst från dörren, och matrosen John trädde fram till de öfverraskade gamle, som ännu icke riktigt visste, hvad de skulle tro. “Tror ni att det är en falsk Halfvard; nej pass för det, Börje.“

Nu äntligen blef det gamla fiskarfolket öfvertygad om sin lycka. Frågor ordentligt haglade öfver den återfunne, som äntligen måste tillfredsställa fars och mors och gamle Matts' nyfikenhet och berätta om sitt lif allt i från den der hemska qvällen på Skager-Rack. Han gjorde det i korthet samt lofvade att längre fram förtälja det mera omständligt.

“Att jag gret och var nära öfvergifven, kunnen I väl förstå“, sade han och tog plats på kistan, som honom ovetande inneslöt hans skatt. “Dock vid åtta års ålder glömmar man lätt sina bekymmer. Det rörliga lifvet ombord och det myckna, som der var att se, tilldrog sig snart min hela uppmärksamhet, och innan några dagar var jag lika munter och språk-sam som förut. Löjtnanten, en svartmuskig karl, densamme, som ryckte mig ur min faders båt, förstod litet svenska och tog mig under sitt beskydd; dock lät han mig arbeta som de andra skeppsgossarne, och det dröjde icke länge, förrän jag kunde göra mig förstådd af dem. Sedan vi kryssat omkring ett par månader, ställdes kosan till England. Hvad jag tänkte och kände, när jag fick se London, det spar jag att omtala en annan gång, men säkert är, att *då* i denna folkrika stad, der jag var en främling, kände jag bitt-rast saknaden efter er, mina kära föräldrar. Hvad

skulle det blifva af mig, utkastad ensam i verlden utan föräldrars stöd. Många nätter vätte jag britsen med mina tårar och bad varmt till Gud, att han ville föra mig åter till den lilla kajan på Långön; heldre ville jag blifva en fattig fiskare som far än kvarblifva i det land, der jag ingen kände, och der ingen vänlig hand räcktes mig. Vänlig, sade jag, men der-till eger jag ej rättighet, såsom I skolen få höra. Tidigt en morgon väcktes jag af båtsmannen, som befallde mig att komma upp på däck. Jag kastade skyndsamt kläderna på mig och gick upp; det var den svartmuskige löjtnanten, som ville tala med mig. Sedan han berättat, att skeppet skulle lägga upp för vintern, frågade han mig, om jag ville under tiden gå i skola, så kunde jag, om jag skötte mig väl, snart bli officer såsom de andra skeppsgossarne, och när jag sade honom, att min önskan var att få återvända hem, rynkade han pannan och menade på, att menniskan icke alltid kan få gå hemma och slå dank i föräldrahemmet; hon måste ut i verlden för att se sig om och inhemta kunskaper, ty utan sådana kunde man snart sagdt ingenting bli. Hur länge han på så sätt talade med mig, gaf jag efter, aldra helst som löjtnanten lofvade att bekosta min uppfostran, till dess jag kunde göra det sjelf. Sålunda började jag att läsa och steg dagligen i mina lärares ynnest. Vintertiden var jag i London, om sommaren låg jag nte på expeditioner på nästan alla haf. Två gånger har jag skrivit till er, far, men då ej något svar kom på någotdera brefvet, upphörde jag med skrifningen, i tanke att ni ej fanns mer i lifvet.“

“Med hvem sände du brefven?“ sporde Barbro.

“Första gången med skeppar Strömberg härifrån, andra gången med kapten Arnesson från Göteborg.”

“Åh, intet under då, att brefven ej kommit er till handa, fader Börje“, inföll Matts. “Strömberg förläste ju vid inseglingen hit, och Arnesson stötte ju på vid Skagen, vet jag. Skutan gick ju i qvaf med allt hvad som var på den.”

“Ja, nu är ej mycket att tillägga“, fortfor Halfvard. “Jag bevistade ett par sjökrig mellan Frankrike och England, och härunder var det som jag kom i sällskap med gamle John här. Då han hörde, att jag var svensk, kom han genast till mig, och då han hörde, att jag var från denna trakt, hans egen hembygd, svor han på, att ej lemna mig förr, än döden skilde oss åt. Sedan dess ha vi också haft många äfventyr tillsammans. I en af de senaste drabbningarne, som vi höllo med fransmännen, sårades vår kapten, Gud välsigne honom, dödligt, löjtnanten, min beskyddare, efterträdde honom, och jag befordrades till secundlöjtnant, hvilken plats jag för närvarande innehar i engelska flottan.”

“Skall du resa ut igen“, frågade Barbro med en stämma, som tydligt ådagalade, att hon önskade ett nekande svar.

“Åtminstone inte så med ens“, svarade Halfvard och omfamnade den gamla modren, “jag skall försöka att utverka mig permission på ett år, och om kapten ej vill bifalla dertill, så tar jag afsked och går in i svenska flottan, jag har ej förbundit mig att för alltid tjena England.”

Medan Halfvard sålunda ställde modren tillfreds, hade gubben Börje ihärdigt fixerat gamle Johns ansigte. Ibland tycktes det på hans miner, som om han

ville känna igen sin gäst, men ögonblicken derpå förändrades hans uppsyn, och han sänkte hufvudet suckande. Ändtligen kunde han ej tiga längre utan sade, i det han vände sig till matrosen:

“Hör du, gamle sjöbjörn, har jag inte sett ditt ansigte förr, tro —?”

“Det har du nog gjort, Börje“, svarade John och upplyfte hufvudet. “Mer än en gång har vi kappseglat härifrån och till staden; men det är nu öfver 10 år sedan, och på den tiden hinner man förändras så mycket, att ens gamla vänner inte känna igen en.“

“Åh, nu vet jag“, utbrast Börje glad och räckte handen åt den fordne yrkesbrodern, “det är ju Jonas Surnesson, som reste med ostindiefararen från Göteborg. Den förliste ju den?”

“Ja, i spanska sjön“, medgaf matrosen och vexlade kraftiga handslag med Börje och Matts och äfven med Barbro. “Jag upptogs nästan halfdöd, men kom mig och har sedan farit världen omkring. På hemvägen träffade jag din pojke, jasanya, förlåt, löjtnant, jag talar om fordna tider, och som han stod ensam, så tänkte jag: äldst är ändå äldst, och så stannade jag och — —.“

“Och sedan dess har han varit som en verklig far för mig“, afbröt Halfvard, i det han hjertligt omfamnade den gamle, bepröfvade sjömannen. “Utom hans mogna råd skulle jag mången gång begått dumheter, dem jag sedan fått ångra och lida för.“

“Jag tyckte, att jag hörde årslag“, inföll här gamle Matts, “och är det så, så har jag länge väntat dem. Hur kan du tro, Börje, att du kan få sitta i ro här! Det är aldrig möjligt. Hvarför har du inte lydt det råd, som generalen gaf dig på torget i dag, nämligen

att flytta in till staden, emedan han väntade att snart anfallas. Också skall jag säga dig, att juten i qväll märkte, att vi rodde hem med en af de engelska officerarne, och dum skulle han verkligen vara, om han inte försäkrade sig om honom så väl som om de andra; nog såg jag, att många af skeppets båtar fördes i land, omgifna af danska soldater.“

“Då är kanske kapten också deras fånge“, sade Halfvard.

“Nej, löjtnant“, inföll John, “jag såg, när han fördes in till sta'n af två fiskare. Honom har då juten inte fått tag i, det är då säkert.“

“Dessutom skall jag, bara det blir dag, bege mig ut för att söka reda på honom.“

“Kanske att de förde honom till grefvinnan“, inföll mor Barbro, “hon skulle nog vårdat honom, som om han varit hennes egen bror.“

“Grefvinnan“, eftersade Halfvard utan att just tänka derpå, “hvad är det för en greffinna?“

“Det är sannt, det kan du ej känna till“, utbrast mor Barbro och skakade på hufvudet, “och unga fröken se'n, en riktig Guds engel, det är sannt det, eller hur, Börje?“

“Det har du rätt i mor.“

“Jo-o, jag skulle tro det; du har väl du liksom de andra gubbarne gjort en tur uppför strömmen bara för att få se en nick af henne.“

“Ja, nog har jag gjort det, mor“, bekände gubben Börje, och hans allvarliga drag, som betydligt klarnat upp vid sonens hemkomst, lifvades ännu mera vid hustruns påminnelser, “och jag har inte blott fått nickar af henne, utan ibland har hon kommit ned till mig och låtit mig ro sig fram och åter, när jag haft

tid dertill, och mer än en gång har hon frågat efter dig, mor, och då har hon alltid kommit fram med, om ni inte ännu sport till vår förlorade pojke. Ja, det är alldeles som du säger, mor; hon är en riktig Guds engel, och jag är inte den ende, som säger det.“

“Ne-*ej*, det är du inte“, inföll Matts och slog sig på knä'et. “Jag mins nog, när gumman min var sjuk i höstas, hur god hon var mot oss. Nästan hvar enda dag tittade hon in i vår stuga och alltid hade hon något rart med sig. Gud välsigne henne! Men se grefvinnan, den får en sällan se ute nu för tiden; hon måtte vara sjuk, efter som hon alltid är så blek och ser så lidande ut. Det är kanske snart slut med henne!“

“Jo, jo, det kan nog hända“, inföll Barbro suckande.

“Men hvem är nu den der grefvinnan och den der gudsengeln, fröken“, sporde Halfvard, som under de gamles samtal utbytt frågande blickar med John. “Har hon något namn?“

“Ja-a, visst det“, utbrast Barbro och betraktade sonen förvånad, “men se utländskt är det och konstigt med, så att jag kan inte tala ut det och inte far heller, fast vi försökt. Och besynnerligt var det med hennes hitkomst; ingen vet, hvarifrån hon är, mer än presten och länsman, för si de ska då ha reda på allt. Det var en stormig qväll, som en liten båt — — —.“

“För ungefär fyra år se'n“, afbröt Halfvard.

“Ja, jag tror det“, svarade Börje, “men hvarför blir du så upprörd?“

“Det är hon“, tänkte Halfvard för sig sjelf och for med handen öfver den svettiga pannan. “Hon har också blifvit räddad och den älskliga Martha med.

De äro bosatta här. Godt, då kanske jag kan få träffa dem åter. Ack, hvad den unga flickan måste vara vacker nu. Hon är aderton år och — — —.“

“Känner du dem, efter som du frågade så häftigt, hur länge det var se'n hon kom hit“, afbröt nu i sin ordning modren. “Kanske du vet, hvad grefvinnan heter?“

“Ja, om det är den samma, som jag känner, så heter hon de Baillée“, svarade Halfvard, “och är från Frankrike.“

“Så heter hon, ja“, utbrast Börje och ref sig bakom örat. “Anfakta, att jag aldrig kan lära mig att uttala det namnet!“

Halfvard hade just en fråga på läpparne angående den omtalade familjen, när dörren häftigt rycktes upp och en dansk soldat syntes på tröskeln. Mor Barbro gaf till ett anskri i förskräckelsen; Börje ryckte till sig en långskaftad yxa, och gamle Matts kramade våldsamt fästet på en lång och skarpslipad täljknif. Endast Halfvard och John voro lugna.

“Börje Tholsson“, sade en fiendtlig underofficer och trädde in, “ni har räddat två man från det brinnande skeppet och at dem en officer. Den skall ni lemna åt oss.“

Börje svarade icke, ty Halfvard tog ordet:

“Jag kan ej påminna mig, att det är krig mellan England och Danmark. Jag är en engelsk undersåte och önskar stanna här. Förstår ni?“

“Begriper mycket väl“, inföll officeren, “dock hjälper ej er förklaring, ty jag har befallning att föra er till vår flotta.“

“Det ska vi nog bli två om, din fördömde jute“, ropade Börje och reste sig upp med yxan lyftad till

hugg. Under det dansken talade, hade han gjort sig förvissad om att underofficeren icke hade flere än två soldater med sig. "Packa dig genast härifrån, annars kommer du inte omärkt till de dina, det lofvar jag och gamle Matts med."

Vid den hotande vändning som saken tog, hade underofficeren dragit värjan och ställt sig i beredskap, under det de båda soldaterna gjorde sig färdiga att skjuta. Men med ett enda yxhugg slog Börje vapnet ur underofficerens hand, tilldelade honom sjelf ett djupt sår i venstra skuldran, så att han dignade ned på berget, och störtade ut, följd af de öfrige. De af anfallet förbluffade soldaterna hunno icke aflossa sina gevär, innan de lågo omkullkastade och bundna. Hela anfallet var gjort på några minuter och utan att någon svensk blef sårad.

"Nu duger det inte att dröja längre", utlät sig Matts och pekade mot söder, hvarifrån master och svarta fartygsskrof långsamt närmade sig. "Om jag inte ser galet, så är det dansken, som halar sig upp för att angripa staden. Hör du, jute, är det inte så", röt han till och knuffade till en af de bundna soldaterna. "Men ljuger du, så kastar jag dig som en vante utför berget här, och jag lofvar att det inte skall bli många tum af din kropp oskadade."

"Jo, det är som du säger", jämrade sig dansken och gnisslade med tänderna.

"Vi måste härifrån fort", yttrade Börje, ty när de utskickade dröja, ska dansken ana oråd och — — —."

"Men kistan få vi inte glömma", afbröt Barbro. "Hör du, far, inte ska vi lemna Halfwards skatt i danskens händer?"

"Nej, det skall inte hända", bedyrade Matts och

rusade in i stugan, från hvilken han genast kom ut, släpande efter sig Halfvards skatt.

En af de bundna soldaterna var just densamma, som på Torskholmen undkommit Thols och Tolles angrepp. Med sammanpressade läppar och gnistrande ögon måste han nu åse, huru den skatt, för hvars skull han kommit till Långön, fördes i säkerhet, och när Börje sorgsen yttrade sin farhåga för, att fienden icke skulle skona hans hydda utan sätta eld på den, när han fann, att han missräknat sig, mumlade fången:

“Ja, var du säker på det, gamle räf. Inte en brädlapp så stor som en toft skall lemnas obränd, bara jag kommer lös.”

Emellertid gingo flyktingarne ned till stranden. Vål hade danskarne, för att stänga all flykt, afskurit fånglinorna på Börjes båtar, hvilka redan drifvit ut ett godt stycke utåt Knappholmarne till, men danskarnes egen båt, lika stor som de förlorade tillsammans, låg säkert förtöjd och inbjöd till begagnande. Detta tillfälle försummades ej; alla skyndade ned i farkosten; af gevären, som man tagit från soldaterna, behöll Halfvard ett och John det andra. Barbro befalldes att krypa ned mellan ett par tofter och der hålla sig i stillhet. Matts och John rodde och Börje satt vid styret. Kosan ställdes norr om Kvillingholmen åt Röudden till. Utkomna ett stycke sade Halfvard:

“Ni talade om min skatt, mor, hvad skall det betyda?”

“Din skatt, Halfvard, ack det — — —.”

“Ligg stilla, hustru“, afbröt Börje och tryckte ned hennes hufvud, just som hon ville sticka upp det öfver kistan. “Nu börjar dansken elda på, allt hvad han kan. Gud gifve oss en lycklig resa!”

Flyktingarne uppnådde sydvestra udden på den ofvan angifna holmen, just som blockaden började. De befunno sig nu, så länge de hade skydd af ön, i jemförelsevis god säkerhet.

6.

Kall som den isiga nordanvinden afbidade Gjerta de anryckande fienderna, hvilkas täta salfvor gjorde ringa eller ingen skada på Laholmens krigsfolk. Då och då kastade han mönstrande ögonkast öfver sin skara, och hans allvarliga drag ljusnade, då han öfver allt mötte modiga och om seger förtröstande blickar. Soldaterna å sin sida voro deremot icke så lugna som befälhafvaren, och från många skäggiga läppar hördes undertryckta eder öfver den overksamhet till hvilken de voro dömda; ingen vågade dock högt yttra något klander, ty disciplinen var ännu inte förslappad, som den blef nästan i och med Kung Karls död. Ändtligen kom det efterlängtade ögonblicket; generalen lyfte sig i stigbyglarne, sträckte upp värjan, och ett dundrande "fyr!" ljöd från hans läppar. De förvirrade danskarne, som voro blott på tjugo stegs afstånd från forskansningarne och icke väntat sig denna helsning, råkade i oordning; brakande smälde salfvorna, förfärliga jammerskri från sjön, och när röken skingrats sågo svenskarne, huru en stor del af galererna, från hvilka allt manskapet blifvit bortskjutet, redlösa drefvo omkring. Vinden var dem likväl gynsam; från att förut hela natten hafva blåst från sjön gick den nu öfver, hvarigenom galererna, som annars blifvit ett lätt byte för svenskarne, drefvo utåt igen. Emellertid

fortsattes elden med största häftighet från båda sidor. Arne hade nu blifvit van vid braket och att se kamraterna falla omkring sig; med bistra blickar utsåg han sitt mål bland de öfverraskade danskarne och sällan sköt han miste. Korporal Märten fann sig därför manad att en gång komplimentera honom med dessa ord, som försatte Arne i ej ringa förtjusning och kom honom att skjuta om möjligt än skarpare:

“Slik lärospån duger, skulle jag tro, och om du varit med vid Bender, är jag säker på, kungen skulle klappat dig på axeln och sagt, att du var en äkta krigsbuss, såsom han gjorde med mig. Skjut du bara på; jag lofvar att anmäla dig för generalen, när vi hunnit med att klappa om juten riktigt grundligt.“

Och Arne, eldad af detta tilltal, sköt minst för två, och säkerligen hade han ej slutat så fort, om ej bösspipan sprungit och slungat honom ned mellan två kanoner, der han med sårad skuldra låg afsvimmad, när striden upphörde.

Under den hetaste striden ilade en liten farkost, rodd af fyra matroser, fram och åter mellan skeppen och galerna. Utom roddarne fanns det tvenne män om bord, dem vi något vilja betrakta. Den ene af dem var en äldre man med ett smilande ansigte, som tycktes just skapadt enkom för att lysa i hofvets salar; en ja-menniska, som ej hade något eget omdöme, så snart en högre vilja än hans egen gjorde sig gällande, men som mot underordnade var snart sagdt en buse. Den andre personen var en man i sin kraftfullaste ålder; fasthet i karakteren, klar blick och ett manligt öppet väsen prydde honom, en af århundradets största sjöhjeltar. Läsaren har troligen redan

gissat hans namn; det var Tordenskjöld, Norges stolt-
het och ära.

“Harmligt det der“, utbrast Tordenskjöld, när hans galerer, rensade från folk, började drifva vind för våg. “Amiral“, fortfor han och vände sig till den äldre personen, “jag lofvade att visa er, huru man qväser öfvermodet hos svenskarne, men jag tror, att jag lofvat för mycket; Laholmen är starkt befästad, och manskapet bakom förskansningarne tyckes vara öfvadt krigsfolk och icke blott utskrifna bonddrängar, som ni och andra sagt mig. Hvad säger ni derom? Min hämd på Strömstad för motgångarne vid Göteborg och Elfsborg får åtminstone ännu ej utseendet af en seger.“

“Er kända tapperhet och lycka skall snart vända affären till vår fördel“, svarade den, som titulerats amiral. “Jag litar på våra soldaters uthållighet. Doek skall jag föreslå en sak“, fortfor han och lutade sig närmare Tordenskjöld, liksom vore han rädd att hans högsinnade förslag skulle gå förloradt.

“Och det är“, sporde befälhafvaren, i det han rik-
tade kikaren mot batteriet på Laholmen.

“Om ni såsom säker skytt kunde göra svenskarnes general obrukbar till strid, om ej längre än för ett par timmar, så skulle segern ännu blifva vår, och —.“

“Bra uttänkt“, afbröt Tordenskjöld och räckte kikaren åt kamraten. Säg mig om någon af de der herrarne i batteriet är han. Ni känner ju honom personligen?“

Efter några ögonblick hopskjöt den äldre kikaren, i det han sade:

“Det är den längste af de tre, som nu stanna vid

kanonen ytterst till höger, och som nu talar liffigt, såsom man kan sluta af hans ifriga rörelser.“

“Och de andra, känner du dem?”

“Den till venster är öfverste Clausen, den andre öfverstelöjtnant Kagg, båda kända sedan sista fäjden.“

“Hm, hm“, mumlade Tordenskjöld och såg eftertänksamt ned i vattnet, “duktiga krigsmän alla tre; får här ett svårt göra.“

“Ni har ju en präktig studsare här, amiral, och —“

“Ja, ja, det var sannt“, afbröt Tordenskjöld häftigt, liksom uppvaknande ur en häftig dröm. “Den skall finnas här någonstädes.“

En matros framräckte i detsamma ett rikt inlagdt skjutvapen, Tordenskjöld grep begärligt efter det och lade det med feberaktig otålighet till ögat. Öfver hans skuldra syntes den smilande danskens anlete lömskt framtitta. Skottet brann af, och när röken skingrats, syntes ingen ändring i de tre officerarnes ställning. Kulan hade förfelat sitt mål.

“Nå, en gång till då, och så vida karlen inte är gjord hård, skall väl bly bita på honom“, mumlade norrmannen för sig sjelf. Men äfven denna gång skjöt han bom. Förbittrad kastade han studsaren ned i båten och grep en annan, som hans kamrat hade till hands. Kulan från detta gevär passerade den svenska officersgruppen på en half alns afstånd.

“Ah, nu ser jag, hvarifrån man så ifrigt skjuter på oss“, utbrast Kagg, “det är från den der lilla båten derute. Sannolikt för den någon af befälhafvarne ombord; kanske högste mannen sjelf.“

“Mårten“, sade Gjerta och vinkade korporalen till sig, “du ser den der båten med de två officerarne uti,

haf ett vaksamt öga på dem och gif dem vid gynnsamt tillfälle en skarp helsning!“

“Djefvulen sjelf måtte beskydda honom“, utbrast Tordenskjöld och stampade i båten, så att den lilla farkosten darrade från fören och till aktern. “Adjutant“, skrek han derpå åt en ung officer, som höll sin båt på kort afstånd, “skynda på förstärkningen att den kommer genast; ni *måste* ega platsen, innan solen står i sin middagshöjd!“

Amiralen grep åter studsaren för att sända motståndaren sina bitande helsningar. Men alltid sköt han bom; Gjertas kula var ej gjuten här. I stället började nu de svenska kulorna att hvina kring den lilla slupen, och redan lågo två af roddarne blödande öfver tofterna, då Tordenskjöld ändtligen lydde den äldre officerens råd att draga sig undan det farliga granskapet.

“Det skall endast blifva för några ögonblick“, utbrast han och bet förbittrad ihop tänderna. “Snart skall jag visa den der trotsande generalen, att —.“

Han fick ej uttala hela meningen, ty från den salfva, som i det samma gafs från Laholmen, träffades han af icke mindre än tre kulor och föll med en suck i armarne på den äldre mannen. De båda ännu osårade roddarne ansträngde sina yttersta krafter och lyckades att oskadade föra båten till chefskeppet, der läkaren förklarade såren vara högst obetydliga men mattande för tillfället, såsom de också voro.

* * *

Sedan flyktingarne från Långön passerat det smala sund, som skiljer Killing- och Nötholmen från hvarandra, befunno de sig så godt som midt uppe i elden.

Kulor och bomber kretsade omkring dem, och mer än en gång var deras farkost i fara att öfverseglas. De sågo nu, hvad de tillförne ej gett akt uppå, att den bar danska färgerna, och fingo derigenom nöjaktig förklaring på, hvarför de ej blifvit tagna. För att göra säkerheten ännu större, sökte Halfvard och John att så mycket som möjligt var dölja sina uniformer; besynnerligt förekom det dem dess mindre, att de ännu icke blifvit observerade, så vidt skilda som de voro från danskarnes. De skulle dock snart tagas ur sin säkerhet. Vid det att de stadigt höllo kurs på Nöstevik och alltid undveko att besvara de tillrop, som skallade från galerer och båtar, väcktes misstanke hos fienderna, att båten med deras egna färger kanske ej fördes af vänner; de började anställa jagt efter den och funno misstanken grundad, när den tog till flykten. Väl voro de danska armarne många, men de saknade sådana senior som Börjes, Matts' och Johns, och därför gick bytet dem ur händerna, isynnerhet sedan några väl riktade kulor från Laholmen sänkt ett par båtar. Snopna vände danskarne om, och flyktingarne rodde upp på "Strömmen" samt förtöjde båten icke långt ifrån det förut omtalade gula huset.

"Ser du, Halfvard", hviskade mor Barbro, "der bor den vänliga grefvinnan. Om din kapten blifvit förd dit, så är han i godt förvar."

Halfvard besvarade icke dessa ord, men han tänkte så mycket mera på dem, och hade modren vetat, det sonen hade kunskap om, så hade hon måhända icke så tvärsäkert uttalat sin slutförmodan.

"Ja, hvad är nu att göra", inföll Börje och såg sig omkring. "Du, mor, kan gå fram till grefvinnan, der blir du alltid väl mottagen; vi andra bege oss

upp till torget. Det kan allt vara nöjsamt att för en gång se, huru det ser ut i en stad som stormas. Eller hvad tycker du, Matts?”

“Tycker som du“, svarade den gamle fiskaren. “Du, John, och löjtnanten ha väl sett sån't här förr?”

“Många, många gånger“, betygade matrosen, i det han skakade på hufvudet, “men aldrig har jag funnit något nöje i att se hus sprängas i luften och menniskor dödas, som de gå obeväpnade på gatorna, det får jag — — —.“

“Ja, ja, missförstå oss inte nu“, afbröt Börje. “Inte erfar jag eller Matts heller någon glädje af det der, som du räknade upp, det kan du väl begripa, för då skulle vi vara blanka hedningar, och det äro vi inte, Gu' ske lof, men jag nekar inte till att nyfikenheten, som drifver — — —.“

“Begriper, begriper“, inföll John. “Se bara på den der bollen der uppe“, skrek han och pekade på en bomb, som hväsande och med stor hastighet beskref sin krumma bana. “Jag ger mig Hin på, att han slår ned i närheten.“

Han hade knapt fått sista ordet ur munnen, då bomben träffade ett litet tvåvåningshus några alnar längre fram på gatan och försvann genom det bräckliga taket. Våra vänner stannade: de vågade knappast andas; till och med John och Halfvard, som voro vana vid gripande dödsscener, fattades af en obehaglig känsla. På en gång hördes en klangfull qvinnostämman utropa:

“Låt oss skynda att rädda dem, annars brinna de inne!“

Halfvard och John sågo på hvarandra förundrade;

de tycktes vilja igenkänna rösten; men snart försvann det dunkla, när Börje med stark röst utropade:

“Inte ska’ vi, såsom karlar, låta skämma ut oss af stadens qvinnor och mest af franska fröken, den Gudsengeln!”

Då förstodo Halfvard och John, hvem den klara stämman tillhörde, och framför de öfriga ilade de mot det af tjock rök omgifna huset, från hvilket buller och jämmerrop hördes.

Bomben hade åstadkommit stor förödelse såväl i öfra som nedra våningen; spisarne voro kullvräkt, möblerna hopade om hvarandra, menniskor dödade eller sårade. Genom skrikande qvinnor, som ökade förvirringer och faran, ty allestädes voro de i vägen och till hinder, banade sig Halfvard och John vägen upp för den smala och brokiga trappan. De kunde med möda urskilja föremålen i det första rum de uppnådde; från taket nedhängde långa jordtrasor, hvilka endast behöfde eu vindpust för att utsända ett jordmoln så tjockt, att det kunde förstöra äfven de starkaste lungor, hvarjemte afbrutna sparrar och bjelkstumpar hotade att krossa allt i sitt fall. Med klappande hjerta ilade Halfvard genom ett par rum, frädig att hvarje minut stappla öfver olika föremål. Öfver allt samma förödelse; der och hvar lågo bitar af den sönderspruckna bomben mellan tegelstenar och kullstjelpa soffor eller stolar. Skulle han här finna den han sökte; var det möjligt, att hon vågat sig hit upp! Plötsligt vidrörde John sin förmans arm och pekade i ett mindre rum, just det i hvilket bomben först slagit ned.

“Jag tycker mig höra folk der inne!”

Halfvard gick närmare. Bland högar af spillror

låg en äldre qvinna utsträckt och vid hennes sida knähöjde en ung flicka, som med alla krafter sökte att uppressa den fallna, dock utan att lyckas.

“Låt mig vara, med mig är det ändå slut“, stönade slutligen den sårade matt, “jag känner, att jag icke har många minuter kvar att lefva. Gå — — ni — — ser ni inte — — taket, taket“, skrek hon till, så mycket hon orkade, “— — det — —.“

Den unga flickan sprang upp, i det ett lätt anskri bröt fram öfver hennes läppar. Hon ville fly, men ett tjockt jordmoln, som i det samma rasade ned, betäckte henne helt och hållet. Halfvard störtade fram; äfven han vacklade vid de stötar, som tilldelades honom af torf och jordklimpar, men slutligen fann han den modiga qvinnan, helt och hållet täckt med jord. Utan dröjsmål ryckte han till sig den afsvimmade och rusade ut. Knappt utkommen hörde han bakom sig ett förfärligt brak: det var takbjelkarne som störtade ned, alldeles krossande den förut illa medfarna gamla qvinnan. Utkommen i det fria skyndade han med sin vackra börda till det gula huset, ilade uppför den breda trappan och infördes af en gråtande tjenarinna i en sal, der grefvinnan just var i farten med att för Barbro berätta, huru “den stygga Martha“, som under natten vakat vid kaptenens sjuksäng, med ens fått i sitt hufvud, att hon skulle ut för att hjälpa de modiga qvinnor, som voro kvar i staden, att rädda de i nöd stadda. Vid åsynen af Halfvard och den börda han bar, sprang hon upp med ett anskri, ilade in i ett närbeläget rum och visade på en bädd, der löjtnanten varsamt nedlade Martha, i det han sade:

“Fröken är ej sårad, efter hvad jag kunnat se;

det är endast en mängd nedrasad jord, som för tillfället döfvat henne.“

Nu först tordes grefvinnan de Baillée se dottrens räddare i ansigtet, och ju längre hon såg, dess mera upplarnade hennes bleka anlete.

“Ah“, sade hon slutligen, och ett godt småleende krusade läpparne, “när vi träffades sist var ni kadett, nu är ni löjtnant.“

Halfvard bugade sig och frågade, i det han blickade sig omkring i salen:

“Fru grefvinna, det upprör er väl icke allt för mycket, om jag frågar, huruvida ni känner till, huru kapten Blackworth befinner sig, ty jag vet, att han räddades från Svarta Ormen.“

Grefvinnan lade ett finger på läpparne och pekade på en tillsluten dörr.

“Derinne är han“, hviskade hon. “Han sofver nu och är lugn. Generalens läkare har förklarat, att tillfrisknandet beror på den vård han får.“

Som Halfvard väl insåg, att Martha var i behof af god skötsel, lemnade han tillsammans med modren det gula huset, dock måste han dessförinnan lofva grefvinnan att återkomma längre fram, och detta löfte gaf han naturligtvis gerna. Mor och son togo vägen ned till båten, der Matts och Börje redan väntade. De stodo och betraktade den allt mera aftagande branden på Långön. Tid efter annan flammade lågorna upp med ett klart sken, men slocknade slutligen, då intet brännbart mera fanns. Den hämdgirige dansken hade hållit ord; på det öfvergifna skäret fanns dagen derefter icke en obränd vedpinne så stor, att den ens räckt till en rorkult.

Danskarne hade lidit så ansenlig förlust, att de

icke vågade stanna kvar; ja, deras brådska att komma från Strömstad var så stor, att de ej ens gifvo sig tid att ordentligt vinda upp sina ankar, utan kapade tågen och flydde mot söder, ledsagade af en och annan varm helsning från Laholmen och de närmaste öarne. Huru mycket staden och innevånarne än lidit af skjutningen, rådde icke någon betryckt stämning hos folket, när det fram på dagen samlades på stora torget för att afhöra och deltaga i det högtidliga "Te Deum", som der skulle hållas. Solen sken så vänligt ned på de raserade boningarne, på de här och der nedblodade gatorna, på sårade och friska, liksom ville hon med sina varma strålar åter tända hoppet i tyngda sinnen. Ögonblicken voro verkligen gripande, och mången nedföll, der han stod, på sina knän för att i en varm bön tacka härarnes Gud för den vunna segern.

Stödjande sig på korporal Mårtens arm hade Arne tagit plats vid ett hörn af torget. Väl kändes smärtan i hans genomskjutna skuldra svår, men han, den öfvergifne, han, som fordom "gått på skogen" för dråp, han, som för blott några dagar sedan icke skulle nekat sin medverkan vid att plundra en resande, han ville också ut för att med bäfvande hjerta falla för Gud i stoftet och lofva bättring. Han kunde ej hålla tårarne tillbaka; i en väldig flod störtade de ur hans ögon, och länge runno de, ty det var många år, sedan en så varm rörelse uppväckte dem. Gjerta, som icke utan förvåning såg denna djupa rörelse, förfrågade sig efter aktens slut hos stadens själasörjare, och fick af honom kännedom om Arnes förflutna lif. Då Mårten var i beredskap att leda den sårade till hans kvarter, hejdades han af generalen sjelf.

"Hör du", sade Gjerta och lade vänligt sin hand

på Arnes friska axel, "jag känner till det lif, som du hittills fört, men jag har också sett din djupa ånger i dag. Vill du hädanefter fortgå ärligt på den goda väg, som du nyss börjat?"

"Ja, med Guds hjälp", svarade Arne snyftande.

"Rätt svaradt, min gosse. Våra goda föresatser duga till platt intet, om ej Gud gifver oss kraft att utföra dem. Så är du från och med i dag en riktig grenadier, en af kungens tappreste bussar. Du har stridt som en hel karl; håll på så, och du torde snart blifva din följeslagares vederlike i tjensten."

"Hurra för generalen", ropade den hänryckte Mårten, ty denne käcke buss hade fattat en viss tillgifvenhet för qvasi-kyparen hos Öl-Britta, icke så mycket för att utplåna det mindre fördelaktiga intryck, som bollkastningen åstadkommit, utan fastmer därför att Arne i stridens stund icke bleknade, utan visade sig, såsom generalen uttryckte sig, som en hel karl. Mellan de hurrande soldaterna och helsad af de jublande innevånarne tog Gjerta, åtföljd af Clausen och Kagg, vägen till Laholmen, der vesterbottningarne höllo på med att reparera de skador, som tillfogats förskansningarne, och hvilka här och der voro ganska allvarliga.

"Ser du, Arne", sade Mårten, just som de skulle gå in i porten till det hus, der den sårade var inquarterad, "nu föras dina fordna kamrater till Bohus för att straffas."

Arne ryckte till och följde med blickarne riktningen af korporalens hand. Från torget närmade sig en liten trupp soldater under befäl af en underofficer; i truppens midt gingo Thol och Tolle. Den förre

syntes vild och trotsande, och då han varnade Arne, skrek han, i det han skrattade hånfullt:

“En sådan feg stackare! En riktig käring! Må skam ta'n!”

“Tyst“, utbrast Tolle och betraktade skyggt sin fordne kamrat, “hade vi lydt hans råd, så hade vi sluppit denna resan.“

Arne svarade ingenting, men korporalen, som kände underofficern, skrek efter honom:

“Se till dem väl, annars flyga de sin väg. Den der, som heter Thol, är en slipad skälm.“

Befälhafvaren svarade ingenting utan upplyfte i stället en pistol, med hvilken han gjorde några svängningar i luften; soldaterna slogo betecknande på gevären, och så försvann det sorgliga taget åt söder till.

När Halfvard, som också varit en rörd åskådare till den högtidliga andaktsstunden, skulle återvända till båten, kom han, sig sjelf ovetande, att gå förbi grefvinnan de Baillées bostad, som liksom genom ett underverk blifvit skonadt af kulor och bomber. Händelsevis kom han att kasta ögonen upp mot ett af fönstren och möttes af tvenne blixtrande ögon, som sågo ned på honom. I samma ögonblick var Martha försvunnen, dock icke fortare än att han hunnit blifva varse den djupa rodnad, som göt sig öfver hennes kinder. Om hon på hans kinder upptäckte samma färgskiftning, känna vi ej, men så var det i stället en annan, som gjorde det. Vid fönstret näst intill det, der Martha stått, syntes kapten Blackworths mörka och hotande drag. Ett slag på rutan kom löjtnanten att åter se upp. Nu vek blodet i stället från hans kinder, och icke utan oro hörsammade han sin förmans vink att komma upp.

“Ni skall genast resa till England med rapport om olyckan“, sade James Blackworth, och hans läppar darrade. “Hvarför har ni ej förut kommit hit?”

“Derför att jag ej visste, hvart ni blifvit förd“, ljöd Halfvards lugna svar, under det han mötte sin förman med kalla blickar. “Dessutom är det min afsigt att begära afsked ur krigstjensten, herr kapten.“

“Jaså“, hånade engelsmannen och slog händerna mot hvarandra, “ni vill ej längre tjena i vår flotta; ni tycker kanske, att det lünder er till större ära, om ni går in i den svenska?”

“Mitt hjerta säger att jag bör göra det, och det anklagar mig ofta, derför att jag icke förutträdt i mitt fosterlands tjenst, ty det behöfver hvarje arm det kan få. Herr kapten“, fortsatte han, och rösten veknade, “jag är skyldig er mycket, ty det är ni som ledde mina första steg på denna bana; utan er hade jag måhända för länge sedan varit antingen död eller också en förderfvad menniska. Men ännu eger jag icke medel för att godtgöra de omkostnader för — — —.“

“Jag var väl tvungen att göra folk af er, när det var min skuld, att ni så der tvärt kastades ut i verlden, annars hade väl inte mitt samvete gifvit mig någon ro“, afbröt James Blackworth och sjönk pustande ned i en soffa. “Medan ni är här, kan ni omtala, huru det gick till vid branden; jag minnes ingenting.“

Halfvard omtalade i få ord, hvad som händt. Men när han skulle berätta om sin egen bragd, kunde han ej finna ord.

“Nå, hur gick det med min räddning, löjtnant? Jag var inestängd af elden i kajutan. För tusan, jag kunde väl inte flyga ut heller! Hur var det, hvem räddade mig?”

“Jag, herr kaptén“, svarade Halfvard sakta. Han hade helst velat förtiga det, men nu måste det ut.

“Jaså“, brummade Blackworth och vred sig oroligt fram och åter i soffan, “jaså, ni räddade mig. Ah, nu kommer jag ihog, att jag förut befallde er att gå i arrest, men att ni nekade. Ni har alltså inte aftjenat ert straff ännu. Hm, hm, herr löjtnant“, skrek han till och reste sig upp, “ni har räddat mitt lif, vi äro således qvitt, ty med er handling har ni tillfylles betalat af er skuld till mig. Res nu till England och berätta der allt, hvad ni vet, och så kan ni gerna fara ut till min far på Here — — nej, nej, det är inte värdt; jag kommer väl snart hem sjelf. Herre“, röt han till, då Halfvard redan lade handen på dörrlåset, och närmade sig den unge mannen, “rigta edra blickar inte en annan gång så högt som till andra våningen, utan lät edra begär stanna vid låga jorden!“

Halfvard kände, att han rodnade af förtrytelse öfver den skymf, som hans förman tillfogade honom. Han förstod nog kapténens mening: håll dig till din klass och grip ej efter, hvad högre är än du. Det sjöd i hans bröst, och det var icke långt borta att han förgått sig. Men han lugnade sig och svarade, i det han med stolthet lyfte sitt vackra hufvud och såg James Blackworth kallt i ögonen:

“Jag riktar mina blickar så högt upp jag behagar. Ser ni, kaptén, jag är svensk, och ända från min spä-daste barndom fick jag denna lärdom af min far: se hvarje menniska ärligt i ansigtet och blyges ej, äfven om du står inför kungen. Jag förstår, hvad ni menar med er varning, men äfven i den saken gör jag, hvad mitt hjerta bjuder. Och nu till sist“, fortfor han, då

han såg, att kaptenen öppnade munnen för att utösa en skur af ovett, "vill jag säga er, att det är icke i följd af er befallning som jag reser till London, utan af egen drift och för att erhålla mitt afsked. Farväl!"

Med dessa ord var den unge officern utom dörren, innan kaptenen hann sansa sig. Ett rof för de mest stridiga känslor skyndade han ned i en liten båt och rodde af alla krafter ut till Långön, dit hans föräldrar begifvit sig i sällskap med John och Matts.

Kaptenen qvarstod en stund vid dörren, genom hvilken Halfvard försvunnit; det tycktes som om han antingen velat skynda efter den unge mannen för att säga, hvad han hade på hjertat, eller som om han väntat, att denne skulle vända tillbaka. Så som han då stod i ett tillstånd af ovisshet lades en mjuk hand på hans skuldra och en len stämman yttrade:

"Morbror får lof att lägga sig, annars förvärras sjukdomen."

"Morbror", skrek kaptenen till och stirrade på Martha, som helt förskräckt ryggat tillbaka, "hur vet ni — — du — — du det? Ack", fortfor han lugnare och slog sig för pannan, "det är sannt, jag hörde ju, när din mor talade om sin lefnadshistoria för dig. Hm, hm! Martha", och vid uttalandet af detta namn blef hans förut hårda stämman mjuk som ett barns, "du har ingen skuld i din moders fel; du är ren som en engel. Lofva mig en sak!"

"Om jag kan, morbror."

"Kan, du *måste* kunna", inföll James Blackworth hotande. "Lofva mig att aldrig gifta dig med löjtnanten, som nyss var här uppe, och som du såg genom fönstret!"

En hög rodnad färjade Marthas lena kinder; hon

var verkligen brydd för hvad hon skulle svara. Visserligen hade den unge svensken redan ombord på Svarta Ormen gjort intryck på den fjortonåriga fröken de Baillé, och detta intryck hade i stället för att minskas med åren ständigt och genom räddningen ur den sista faran henne omedvetet öfvergått till en varmare känsla, men aldrig hade hon kommit att tänka på något sådant som giftermål. Kaptenens ord förvirrade henne därför af de naturligaste skäl. Dock undslapp hon denna gång det svåra löftet, ty grefvinnan, som från nästa rum afhört icke blott brodrens samtal med Halfvard utan äfven med dottern, framträdde i detta ögonblick.

“Ej är det ännu tid att tala med flickan om dylika saker“, utbrast hon och fattade häftigt kaptenens hand samt förde honom, oakadt han stretade emot, in i den för hans räkning inredda kammaren. “Ni karlar förstå icke det ringaste att umgås med qvinnan.“

“Jaså“, var det enda svar som kom öfver brodrens läppar. Villigt lät han derefter föra sig till sängs och insomnade snart från tanken på det giftermål, som han redan såg i andanom, och som för honom var en vida större skymf, än det förbund hans syster knutit.

Men i det rum, der ofvanstående samtal förts, gick den unga Martha fram och åter öfver golvet. Glädje och oro vexlade blixtnabbt i hennes själ; hon förstod sig ej sjelf, och hvem gör det, isynnerhet när man älskar första gången! Hon ville gråta, när hon tänkte på morbroderns ord; hon ville skratta af glädje, när hon mindes Halfvards blickar, men hon kunde intetdera. Så stod hon vid ett af de fönster, som vette utåt sjön. Likgiltigt hvilade en stund hennes blick

på den afseglande danska flottan, men så föll den kanske af en händelse på den lilla farkost, som förde Halfvard ut till det ensliga skäret, och — — — men det är onödigt att här försöka en skildring af hennes känslor; hvarje ung flicka, som varit i samma ställning, vet dem nog ändå. Endast det bör ej förbigås, att Martha till slut ej kunde afhålla sig från att sända den lilla båten en — — slängkyss.

I detsamma inträdde modren i rummet.

* * *

Nära en månad hade gått till ända, och ännu syntes ingen fiende vilja komma tillbaka. Hade Tordenskjöld redan fått så mycket af nederlag, att han ledsnat dervid? Det såg åtminstone så ut. Emellertid använde Strömstadsborna all den ledighet, som gafs dem, att ånyo befästa platsen och göra den starkare än tillföre, de skadade boningshusen lagades så godt sig göra lät, de, som helt och hållet rasat, byggdes åter upp och nu vackrare. Belägringar och eldsvådor äro alltid nyttiga för gamla och illa uppförda städer, ithy att de nästan alltid vid ombyggandet blifva både vackrare till utseende och bekvämare, hvad trafiken beträffar. Men oaktadt ingen fiende syntes, och man gladdes sig åt fortfarande lugn, var stadens utseende långt ifrån fredligt. Från alla punkter, hvilka generalmajor Gjerta möjligtvis trodde skulle tjena fienden till stöd vid ett blifvande anfall, glänste gevärspipor, mörsare och fruktansvärda pikar; skarp utkik hölls natt och dag, och ofta såg man Gjerta sjelf ute på undersökningar inåt landet och längs stränderna. Under dessa anordningar af en redlig och omtänksam befälhafvare, som till sista man ville försvara den

plats, der han blifvit ställd, gick likväl handeln sin ostörda gång. Från öarne kom folket med sina fullastade båtar upp till Laholmen och från landet körde bönderna obehindradt och till utseendet bekymmerslöst in på torget med sina lastade vagnar; det blef åter lifligt i staden, men en helt annan liflighet än under de blodiga dagarne, och om samtalet i bland föll på den svunna tiden, menade man temligen säkert, att freden nu icke skulle vara långt aflägsen. Så mycket större bestörtning uppväckte tidigt en morgon den under natten inlupna underrättelsen, att danskarne åter nalkades och hade spärrat Staresund i akt och mening att bemäktiga sig den undsättning, som låg vid Grafverna, och till hvilka Gjertas hela förtröstan stod. Så som danskarne nu lägo, var det omöjligt för hjälpstyrkan att komma fram. Ett djerft beslut måtte alltså fattas med det fortaste och hastigt utföras, innan Tordenskjöld fick tid att anfälla gallererna vid Grafverna. Innan vi se till, huru detta beslut utfördes, vilja vi en stund försätta oss till grefvinnan de Baillées våning.

Med långsamma steg och stödd på systemens arm vandrade kapten James Blackworth fram och åter i stora salongen. Då och då kastade han en forskande blick på Martha, som hade tagit plats vid ett af fönstren och derifrån lät sina drömmande blickar öfverfara hafvet, hvars oroliga barm nu knappast rörde sig. Ibland såg det ut, som om han haft för afsigt att tilltala den unga flickan, men intet ord kom öfver hans hårdt tillslutna läppar, blott stund efter annan en tung suck, vid hvilket ljud grefvinnan alltid betraktade honom med en lång blick, full af vemod och

systerlig ömhet. Andtligen sade hon, då hon länge väntat, att han skulle bryta den pinsamma tystnaden:

“Doktorn sade i dag, att ditt lif icke längre sväfvat i fara, men han kan icke tillåta, att du begifver dig af så fort, som du önskar. Då ansvarar — —.“

“Bara prat“, afbröt kaptenen och skakade på hufvudet, “jag sjelf känner väl bäst, huru jag mår. Läkarne öfverdrifva alltid, och skulle jag ligga här tåligt och använda alla hans ordinationer, så skulle jag kanske aldrig komma i verksamhet. Nej“, afbröt han, och en mörk rodnad sprang upp på de bleka kinderna, “jag måste härifrån ju förr dess heldre! Goddam, har jag inte förr varit värre deran och blifvit läkt!“

“Möjligt“, inföll systemen, “men försigtighet skadar aldrig.“

James Blackworth svarade icke på dessa ord, ty han måste inom sig medgifva, att de egde grund. Också kände han sig långt ifrån återställd, hvartill kom de inre qual, som han måst utstå. Kaptenen egde en jättenatur; qvalen blefvo i förhållande dertill. Han, den starke och modige mannen, som till den grad hatat sin syster, att han prisgifvit henne åt hafvets raseri; han, hvilken högmod öfver sitt namn och förmögenhet samt dermed förknippade anseende var nästan omätligt; han, som skulle tilltrott sig att med framgång, lik titanerna, bestorma sjelfva himmelen — han var nu nästan helt och hållet tillintetgjord af blygsel vid tanken på sitt ovärdiga uppförande. Nära halfdöd kom han till den af honom och hans föräldrar förbannade systemen; han rasade och svor mot henne och sin ljufva systerdotter, men dessa båda qvinnor, som lärt sig, att lifvets vexlingar om-

gestalta människors lynnen, bemötte honom med idel tålmod och mildhet. Och dermed tämjde de efter långa strider och bittra förödmjukelser den menskliga tigern; kapten James lärde sig, under det han maktlös hvilade på sjuksängen, småningom att inse, huru bräcklig han med sin fasta tro på sin styrka ändå var, och huru litet det anstod en kristen och bildad människa, framför allt en ättling af Herrefords grefskap, att hysa dessa råa, oförsonliga känslor, som länge besjälade honom. Icke utan långa strider, ty det kostade på hans stolthet att förödmjuka sig, hade han kunnat beqväma sig till att räcka systemen handen och att uttala ordet *förlåtelse!* Men när det en gång var gjordt, kände han sig lugnare och gladare. Blott *en* sak oroade kapten James dagligen, och det var att systemen icke skulle lägga något hinder i vägen för Halfvards och Marthas förening. Den unga fröken hade uppriktigt och käckt tillstått, att hon älskade ynglingen, och att denna känsla knoppats redan ombord på "Svarta Ormen". På kaptenens fråga till systemen, hvad hon ämnade göra, fick han alltid det obestämda svaret: "Jag vet ej ännu; jag får se, när tiden kommer". Denna villrådighet pinade James Blackworth mer, än han önskade, och för sig sjelf gjorde han det löfte att, så mycket det stod i hans makt, söka omintetgöra denna "giftermålsskandal", såsom han uttryckte sig.

"Jag har hört sägas, att dansken närmar sig igen", utbrast kapten Blackworth, i det han satte ena handen öfver ögonen och såg ut på hafvet. "Det påstås till och med, att han är mycket nära."

"Ja, mycket nära", svarade gamle Jack, som var den ende i rummet utom kaptenen. "Generalen vän-

tar undsättning, men kan ej få den hit, emedan fienden spärrat Starsundet, genom hvilket farleden går. Men“, fortfor Jack, under det han sysselsatte sig med att ställa till rätta och damma af möblerna, “det påstås också, att generalen ännar spränga stängslet vid sundet och försöka det yttersta.“

“Jaså“, sade kaptenen, alltjemt försjunken i sina egna tankar. Jack fortfor:

“Jag talade med gamle John för en stund sedan, och han berättade, att löjtnant Halfvard i natt företagit en undersökning, som blifvit högeligen berömd af generalen, och att det alldeles inte lär vara svårt att köra bort dansken.“

James Blackworth mumlade några otydliga meningar för sig sjelf, då Halfvard nämdes. Högt sade han med ett utseende af den största sorglöshet:

“Jaså, löjtnanten har redan fått anställning i svenska flottan?“

“Så berättade John.“

Det blef några minuters tystnad, hvarunder Jack, som såg, att kaptenen icke var vid godt humör, smög sig ut.

“Fördömdt! han vinner mer och mer insteg hos både modren och flickan“, mumlade kaptenen för sig sjelf, då han såg, att han var ensam. “En duktig pojke är det i alla fall, så mycket är då säkert; både jag och Martha hafva honom att tacka för våra lif. Bah, så'na småsaker att grufva sig öfver“, tänkte han vidare och mätte golfvet med stora steg; “anamma, att jag skulle vara så blödig att inte dränka pojkvasken, när vi fiskade upp honom här utanför för åtskilliga år sedan; det skulle ha gått så lätt som att dränka en kattunge. Nu har bytingen växt upp och

vill till och med tränga sig in i Herrefords-grefvarnes släkt. Nej se, det skall då aldrig blifva af, så länge jag lefver, det svär jag vid — — —.“

Meningen afbröts genom grefvinnans och hennes dotters ankomst.

“Hur befinner du dig i dag, James?” frågade den förstnämnda och lade sin hand på brodrens arm; “du ser så upprörd ut!”

“Ja, kan jag se annorlunda ut, när jag tänker på, att Herrefordsättens grefliga blod skall spädas ut med en simpel namnlös fiskarfamiljs från Strömstad“, svarade kaptenen med darrande stämma, i det han gaf Martha ett bittert ögonkast. “Är det sannt, min unga fröken de Baillée, att ni lofvat er kärlek och hand åt denne man utan namn?”

En skär rodnad af billig förtrytelse öfver morbroderns ironiska tal sprang upp på den unga flickans kinder, men lemnade strax plats för en ytterlig blekhet.

“Hvad namn han bär inför världen, det qvittar mig lika“, gaf Martha efter en stund till svar med fullkomlig stadig röst; “då jag skänkte Halfvard min kärlek, beundrade och älskade jag hans goda hjerta, som ännu icke upphört och aldrig skall upphöra att vara tacksamt mot er, morbror, därför att ni hjälpt honom fram i världen, och det huru mycket ni än visar er ogin mot honom. Till hvad tjena titlar och rang, om ej — — —.“

“Jaså, du har inplantat dessa samhällsförderfvande läror hos din dotter också“, afbröt James Blackworth strängt, i det han vände sig till systemen. “Du som ändock höll dig inom vårt stånd, när du gifte dig, du har då slutligen kunnat vanslägtats till den grad, att du hyllar det der förryckta talet om jemlikhet, ett

tal, som skulle föra sina anhängare direkte till galgen, om jag finge råda. Hur tror du det skulle gå med ordningen och vördnaden för de högre bildade, om vi aldrig så litet släppte efter på den gräns, som skiljer klasserna åt? Är du så pass förståndig, som jag håller dig för att vara, så förbjuder du genast löjtnanten ditt hus. För resten har han ju redan lemnat vår flotta, och det är otacksamt nog, tycker jag.“

“Men han tjenar i stället sitt eget fädernesland och kämpar mot dess fiender“, inföll grefvinnan med låg röst. “Och hvilket land är väl honom närmare till hjertat, Sverige eller England?”

“Jag blir ändå fast vid min åsigt, att han är i grund och botten otacksam“, svarade James Blackworth torrt.

“Detta säger ej morbror af hjertat“, utbrast Martha och lade sin hand på den uppretade kaptenens skuldra. “Och om morbror vill döma rättvist, så skall morbror också tvingas erkänna, att morbror står i lika tacksamhetsskuld till honom, som han till morbror. Och hvad det beträffar, att löjtnant Halfvard icke bär ett adelsnamn, så har jag nu under fyra år sett, att människan kan vara lycklig ändå, i hvilken ställning hon än är, och att — — —.“

“Se så, skall jag nu också från dina läppar få höra dessa hatade grundsatser“, skrek James Blackworth till och stoppade fingrarna i öronen. “Hvarför lät man mig inte springa i luften med mitt fartyg, jag hade då sluppit denna harmen och förargelsen. Förbannelse öfver — — —.“

Längre kom han icke, ty grefvinnan lade i blinken ena handen öfver hans läppar, i det hon sade:

“Jag hör steg i förstugan, någon kommer.“

Hon hade knappt slutat sista ordet, när Jack öppnade dörren och släppte in Halfvard.

“Generalen har skickat mig hit för att bereda er, fru grefvinna, på att en strid förestår“, sade den unge officern bugande, i det han sände Martha en blick, som sade mer än ord. “Utgången af kampen är oviss och — — —.“

I detta ögonblick hejdades generalens budbärare af den engelska kaptenen, som trädde honom rakt fram under ögonen och fixerade honom med hvassa blickar. Martha kände sig orolig, och äfven hennes mor var ängslig, ty de väntade ett stormigt uppträde.

“Herre“, sade kaptenen skarpt, “innan ni reste till England varnade jag er för att icke höja edra blickar till andra våningen utan låta dem stanna vid jorden, der de äro hemma.“

Halfwards lugna svar lydde så:

“Och jag svarade, att jag i den saken gör som jag vill, herr kaptен.“

James Blackworth lyfte högra armen, antagligen för att slå till, ty när vreden fått makt med honom, var han knappt mäktig sig sjelf. Men den höjda armen föll af sig sjelf, då tvenne qvinnoskri nådde hans öron.

“Hvad är detta för ett uppträde“, ropade grefvinnan de Baillée och rätade på sin smärta gestalt. “Är det förenligt med god sed att så förolämpa den man, som du har att tacka för, att du nu står levande här? Säg, James“, fortfor hon icke utan bitter sarkasm, “anser du det också vara oförenligt med din höghet att vara höflig?“

Kaptен Blackworth drog sig några steg tillbaka, och hans natur undergick strax en förändring: från

ytterligheten i vrede gick han till den mest isande köld. Väl sköto hans mörka ögon ett par uddhvasa blickar, när han såg de båda unga hand i hand hviska till hvarandra, ty Martha hade, lydande endast rösten i sitt hjerta, sprungit fram till den hotade för att försvara honom, men han tilltvang sig det yttre lugnet så till vida, att han utan den minsta darrning på rösten kunde få fram dessa ord:

“Sedan ni, min unge herre, nu utträttat edert uppdrag, vill jag påminna eder om en sak. Kommer ni ihåg vår strid på höjden af Landsend med den franska fregatten under sista kriget?”

“Jag har ej så kort minne, att jag glömmet den“, svarade Halfvard, “och hade vi ej haft två fartyg, mer än tredubbelt så starkt armerade, som vår motståndare, så hade vi fått stryk. Den franske kaptenen slogs som en hjälte.“

“Det var ej derpå jag ville ha upplysning“, skrek engelsmannen ursinnigt och stampade i golfvet vid denna direkta påminnelse om den tvetydiga äran af en dylik seger. “Jag vill veta, om *ni* vet, med hvem det var som ni kom i handgemäng?”

“Det var en besynnerlig fråga“, inföll Halfvard, under det hans blickar vandrade mellan de båda kvinnorna, på hvilkas anleten den djupaste oro stod tecknad, “hvad är meningen med den?”

“Det skall ni strax få höra“, sade James Blackworth ondskefullt. “Om jag ej har glömt det, så stack ni ned er motståndare?”

Grefvinnan satte båda händerna för munnen för att qväfva ett anskri; Marthas ansigte blef hvitt som snö och hela hennes kropp darrade.

“Jag lyckades att besegra min tappre motståndare“,

svarade löjtnanten med ännu större förvåning. "Men hvarför dessa spörsmål?"

"Ja, ni lyckades besegra honom", sade kaptenen och hänskrattade, under det han såg än på systemen, än på systerdottern. "Ja, min tappra vän, ni rände er värja genom den franske hunden på så konstnärligt sätt, att en fäktnästare — — —. Men hvarför pina er längre", fortfor han och tycktes åter tilltvinga sig det lugn, han förlorat vid tanken på fordna händelser, "kort och godt, den man ni dödade var grefve Viktor de Baillée. Tror ni er nu kunna göra anspråk på hans dotters hand?"

Slaget var förfärligt: grefvinnan vacklade tillbaka i en soffa, der hon snyftande nedsjönk. Martha försökte visserligen att bibehålla lugnet, men det lyckades ej; med ett klagande rop föll hon till golvet och var afsvimmad. Men Halfvard, som förut hört den unga flickan omtala, på hvilket sätt hennes far dödt, anade otydligt, hvarthän kaptenen ville komma med sina frågor, och han hade därför tid att bereda sig på det värsta. Väl drabbade slaget också honom på det hårdaste, men han behöll dock lugnet. Blek och sorgsen upplyfte han Martha, gick fram till en soffa samt nedlade henne der; tog ett glas vatten, som gamle Jack, hvilken inlockats af bullret, räckte honom, och badade den unga flickans tinningar. Icke ett ord kom öfver hans läppar, och det ehuru kaptenen gjorde allt för att förnä honom att tala; det enda svar engelsmannen fick var en blick af det mest isande förakt. Hade James Blackworth kunnat mörda sin fordne löjtnant på stället, skulle han utan tvifvel gjort det, så förbittrad var han öfver dennes tystnad. Till förbittringen kom också blygsel öfver det låga

sätt han användt för att framkalla en brytning, som han trodde skulle blifva fullständig. Han gick häftigt fram och tillbaka öfver golfvet, och hvarje gång han kastade en blick på Halfvard, som gjorde allt för att återväcka Martha till lifvet, var han nära att störta sig öfver den unge mannen. Slutligen reste sig grefvinnan upp, betraktade en stund brodern med stela blickar och sade, i det hon pekade på dottern:

“Hvad har hon gjort dig det oskyldiga barnet, att du så skulle mörda hennes lycka?”

Då for kapten James tillsammans, som om Indiens millioner giftiga ormar på en gång stungit honom. I samma ögonblick hördes dånet af ett kanonskott. Halfvard störtade upp; det var signalen, som kallade honom till sin post. Än en blick på Martha, en feberglödande kyss på den hand, som grefvinnan med ett sorgset leende räckte honom, en iskall blick på kaptenen, som sjunkit ned i en ländstol och, lik en förbrytare, icke vågade se upp hvarken på systemn eller den unge officern, ett sakta uttaladt “färväl“, — och Halfvard rusade ut, tog trappan i ett par steg och sprang som en galning ut till Laholmen, der general Gjersta mottog honom med dessa ord:

“Hvad tusan har ni upplefvat för vidunderliga händelser, löjtnant? Har ni sett skogssnufvor, eller har ni blifvit spritt tokig? Jag vet ej, om jag kan lita på er, i den sinnesstämning ni nu tyckes vara. Det är för — — —.”

“Herr general“, svarade Halfvard och gjorde förfärliga ansträngningar för att hålla tankarne klara, “hvad som än har händt mig, så vet jag dock min pligt, och den skall jag följa, om också all verdens skogssnufvor vore mig i hälarne.“

Generalen teg; han hade sett djupt in i sin unge officers ögon och sett deri, att det i detta ögonblick ej vore rådligt att frångå honom befälet öfver de båtar, som skulle afgå till Staresund.

8.

Det var i slutet af augusti månad, qvällarne hade blifvit längre och mörkare, vindarne kyligare. Då och då svepte en stormil öfver Skager-Racks böljor och jagade dem fräsande in bland skärgårdens öar; allt i naturen, från stormen till de fallande löfven och det dystra suset i skogarne, förebådade höstens annalkande. Natten hade fallit på; vågorna i Staresund skummade mot stränderna och mot de svarta skeppskrof, som vaggade på deras ryggar, bildande en stark kedja från Walön till fastlandet. Från de danska skeppen och kanonpråmarne hördes icke ett ljud; det märktes att fienderna trodde sig fullkomligt säkra på denna plats, och måhända drömde de nu som bäst om, huru de togo icke blott den svenska transportflottan, då hon sökte gå igenom, utan äfven i samma vefva det hatade Strömstad, der deras och Thordensskjölds ära så snöpligt förbleknat. Vi låta dem emelertid drömma om vunna segrar och eröfringar, ty längre än till drömmar kom det ej, och begifva oss ut till Walön, på hvars östra strand, midt emot den största af fiendernas skottpråmar, en feberaktig liflighet var rådande. Här kunde man urskilja icke blott grenadierernas och vesterbottningarnes utan äfven matrosernas och sjösoldaternas uniformer blandade om hvarandra. Men oaktadt den brådska som var rådande,

hördes knappt den minsta knäpp; till och med kommando-orden uttalades mera med tecken än med ord. Och alla lydde blindt dessa stumma befallningar; kanoner släpades fram och lades ljudlöst på sina lavetter samt riktades åt det håll, der den fiendtliga flottan var belägen; till och med de svårhandterliga skärmtaken och risknipporna, som skulle dölja batteriet en stund för fienden, framfördes utan buller. Man svetades och arbetade af alla krafter, och ändtligen vid midnatten var batteriet färdigt, utan att danskarne fått den minsta spaning på ett så farligt granskap. När då de åtta kanonerna stodo färdiga att på en vink kasta eld och kulor öfver skeppen, då gaf befälhafvaren, löjtnant Halfvard, sina bussar lof att hvila en timme eller så.

Det är alltid med en ljuf känsla af tillfredsställelse, som hvarje man ser sitt företag lyckas, vare sig det gäller krig eller fred. Och det företag, som var anförtrodt åt Börje Tholssons son, var af icke så ringa vigt, som mången kanske tror. Strömstads vara eller icke vara berodde helt enkelt på dess utgång. Hade danskarne upptäckt hans förehafvande i dess början, skulle det icke blifvit dem svårt att drifva honom med sin lilla styrka, knapt mer än femtio man, derifrån, men nu hade allt gått öfver förväntan bra, — skulle Halfvard då icke fröjdas i sin själ, då han tänkte på, att han i dagbräckningen skulle kunna sända sitt lands fiender en helsning, som de icke väntade sig, och som just därför skulle blifva så mycket mera afgörande? Jo, visserligen, och han kände äfven liksom en glad rörelse, då korporal Mårten rapporterade, att allt var i behörig ordning. Men länge varade icke den fröjden. Kapten Blackworth's hänfulla ord: "tror ni er nu

(sedan ni stucket ned fadren, ville han säga) kunna göra anspråk på hans dotters hand“, ljödo ännu hemskt och oblidkeligt i hans öron, och han fann i första häpenheten, att ett öfverstigligt hinder rest sig mellan hans och Marthas lycka. Skulle väl grefvinnan de Baillée till svärson kunna taga den man, som varit orsak till hennes makes död; skulle ej Martha, om hon blef hans hustru, dagligen påminnas genom hans närvaro om den smärtsamma förlusten af fadren? Och han sjelf slutligen, skulle han väl kunna känna sig obesvärad inför en maka, som måste tänka: “du är min faders baneman, låt vara mot din vilja, men du är det ändå?“ Det var ingen afundsvärd ställning som Halfvard befann sig uti. Sofva kunde han icke, och äfven vaken tyckte han sig förd tillbaka till den blodiga scenen utanför Landsend. Utan ro vankade han fram och åter mellan träden längs stranden, stötte hufvudet än mot en trädstam, så att han såg tusentals stjernor gnistra för ögonen, hängde ibland upp sig i snåren och gick stundtals så långt ut i sundet, att vattnet stod honom halfvägs till knäna. Han tyckte det skulle vara en välgerning af himmelen, om den sände hela danska styrkan öfver honom, så att han finge slåss i en ursinnig strid; hela hans kropp skälfde af sinnesrörelser; han kände att en feber var i antågande.

“Men“, frågar läsaren, och kanske han har rättighet dertill, “ni talar om att de unga älskade hvarandra, men ni har ej redogjort för, huru de yppade denna inbördes känsla, hvad de sade, huru hon rodnade, när hon mottog första kysen, hvilka smeknamn de utbytte, och slutligen hvad modren kände och sade, då hon fick kunskap om denna kärlekshandel.“

Suckarne, kyssarne, försäkringarne m. m., m. m., som pläga åtfölja en förklaring mellan tvenne hjertan, som närmat sig hvarandra, äro så många gånger och på så mångfaldigt sätt skildrade, att hvar och en nog känner till dem, utan att de också här behöfva upprepas. De uteslutas derföre, aldrähest som, och nu kommer den egoistiska sanningen fram, författaren hvarken känner sig hågad eller vuxen till att "fabricera" dylika ömsinta dialoger; det är att göra intrång på de qvinliga författarnes mest omtyckta område. Men på den fingerade frågans sista del har läsaren rätt att fordra ett svar, och det är så godt att gifva det nu, medan vår hjelte går der och leker blindbock med skogens jättar och trotsar vattennymfernas våta famntag.

Grefvinnan de Baillée hade, redan när de lemnade "Svarta Ormen" den der stormnatten, trott sig märka, att den blonde officeren och den mörka fröken hade tittat för djupt i hvarandras ögon; dock glömde hon snart dessa iakttagelser, och så förrann tiden. Men den lille gudens skott äro särdeles svårläkta, ty huru åren än vxlade, så ville det der vackra blonda håret och de blå ögonen icke försvinna ur unga Marthas tankar och drömmar; hon såg dem hvart hon gick och hon bemödade sig icke heller om att jaga bort dem. Så kom den, som var egare till de der herrligheterna, och gjorde sitt intåg i sin fädernestad med att rädda två menniskolif ur eldens fälor. Hvad under då, om det gamla tycket med ens väcktes till starkare lif i den unga fransyskans lifliga själ, och om detta tycke besvarades af föremålet sjelft! Sanningen skulle det icke vara mera underligt, om de unga tu förblifvit helt likgiltiga inför hvarandra.

Marthas mor, den hårdt pröfvade qvinnan, hade också älskat och för *honom* offrat mycket. Hennes skarpa blickar sågo genast, huru det stod till med dottrens känslor, och visst tyckte hon till en början, att det icke riktigt var som det borde; nog skulle en adelstitel varit välkommen, men hon var en förständig qvinna och beslöt att först utforska, huru pass stark Marthas kärlek var, innan hon lade sitt ord i vågskålen. Detta gjorde hon också så grundligt, som endast en moder, för hvilken barnets lycka är den största jordiska sällhet, helst när hon sjelf saknar en sådan, kan göra, och derefter fattade hon det beslutet, att låta saken ha sin gång. Måhända var också den tanken, att Martha skulle följa moderns eget föredöme, ifall hennes kärlek på något sätt hämmades, en mäktig driffjäder till det förståndiga beslutet. Saken blef uppgjord till gemensam belåtenhet några dagar efter Halfvards återkomst från England, hvarvid man kom öfverens om, att tills vidare hålla den hemlig för kaptenen, från hvilkens sida grefvinnan visste, att hon skulle röna det skarpaste motstånd. Men kärleken är blind, säger man; den ser ibland icke sin egen fara. Men framför allt är den oförsvarligt oförsigtig och kan rakt icke dölja sig. Så också här. Många dagar, ja, vi kunna gerna säga timmar, hade icke gått tillända, förr än James Blackworth till sin ousägliga förbittring märkte tillståndet i de ungas själar. Han tog Martha i förhör och hon bekände frimodigt, att hon älskade Halfvard, och att hon aldrig skulle upphöra att göra det, huru fasligt den bistre sjömannen än ville svärja och gorma; han satte efter system på det skarpaste och framdrog alla både rimliga och orimliga skäl för galenskapen i en

dylik förening, men grefvinnan de Baillé stod fast vid sitt ord, och det så mycket heldre som hon dag efter dag lärde mer och mer känna Halfvards manliga egenskaper. Rasande öfver det motstånd han rönte, började kaptenen då att rufva på medel att förhindra det hatade giftermålet, som var utsatt till på hösten, då man hoppades få fred; han genomgick hvarenda handling i den unge mannens lif, för att om möjligt påträffa någon dålig sådan, men hans jägtande var förgäfvets. Slutligen kom han att tänka på den olycksaliga och för honom sjelf föga hedrande striden vid Landsend; en djefvulsk idé sprang upp i hans hjerna. "Nu har jag det", skrek han till och slog flata händerna emot hvarandra, "tager icke det skruf, så är allt hopp förloradt."

Och med denna förklaring återvända vi till vår grubblande och i mörkret kringirrande löjtnant, som åter varit ett godt stycke ut i vattnet och troligen skulle gått ännu längre, om icke Märten, som redan från den första timmen han såg Halfvard hade fattat tycke för honom, gripit honom i armen temligen omildt under detta yttrande:

"Är då löjtnanten splitter galen, som på det sättet går i sömnen; han kan ju förråda oss för dansken, utan att han sjelf vet om det!"

Halfvard stirrade några minuter på den reslige korporalen och såg alldeles ut, som om han verkligen varit en sömngångare. Men småningom redde sig tankarne i hans halft förvridna hjerna, och det var icke utan en smula förlägenhet han sade:

"De sista nätternas vakor hafva gjort, att jag känner mig tung i hufvudet. Derför var det rätt bra, att jag hade en så käck kamrat, som du, vaken."

Med dessa ord stack han en blank dukat i handen på Mårten, som i sin förtjusning bedyrade, att löjtnanten tryggt kunde lägga sig att sofva en smula. Han (Mårten) skulle för en så hyggelig befälhafvare vaka, om det gälde till och med ett par nätter. Halfvard tog honom genast på orden, gaf honom nödiga befallningar och sträckte derpå ut sig framför en smärt fura, mot hvars knöliga bark hans hufvud hvilade under en half timmes lätt slummer.

Småningom började dagen gry. När utsigten öfver sundet och de der liggande skottprämarne blef fri, sträckte korporal Mårten hufvudet fram ur ett strandsnår, i hvilket han krupit in för att skydda sig mot den rätt skarpa morgonvinden, gjorde en betecknande grimas åt fienderna, af hvilka ett och annat hufvud började skymta fram öfver relingarna, samt kröp på händer och fötter försigtigt fram till den sofvande löjtnanten, sedan han först tillsagt den i närheten postande Arne att väcka så många han kunde. Sakta och varsamt lade Mårten sin hand på den unge officerens skuldra, men huru lätt vidrörandet än var, hade det åsyftad verkan.

“Nu är det tid att börja affären“, hviskade korporalen, “dansen börjar röra på sig, och snart slås väl reveljen.“

Han fick knapt det sista ordet öfver läpparna, förr än en trumhvirfvel hördes ute från sundet. Halfvard störtade upp och hans starka rop; “till batteriet!“ väckte fullkomligt dem som ännu råkade sofva. Inom några minuter voro skyddstaken och risknipporna kastade åt sidan; luntorna brunno och just som trumhvirfveln upphörde ombord hos danskarne, började de svenska kanonerna att urladda sig sitt fruk-

tansvärda innehåll. Från fiendens sida ljödo ursinniga rop af förbittring, som i ett nu uppstod.

“En präktig morgonhelsning, den här“, utbrast Halfvard, der han stod högst uppe på batteriet för att kunna öfverse striden. “Jag förmodar, att de ämna besvara den.“

“Åh, herr lötnant“, inföll Arne, “ännu dröjer det väl något, innan juten kunnat tå af sig nattmössan.“

Och Arne hade rätt: det förgick en ganska lång tid, innan kanonaden besvarades från skottpråmarne. Danskarne voro i grund öfverraskade samt sköto både lamt och illa; skogen led mest af deras kulor.

“Anfäktade och regera, tror jag inte att vi få dem närmare inpå halsen“, utropade en vesterbottning, då några barkasser, fullt beväpnade, lade ut och styrde kosan mot Valöns strand.

“Bara myggbett“, stoltserade en grenadier, en af de bästa skyttarne, i det han tog sigte på den första barkassens rorgångare. “Se här, gossar, ska ni få se!“ Med dessa ord brann skottet af och den åsyftade matrosen föll öfver bord. Hans fall blef signalen till en ännu lifligare skottvexling, i thy att handgevären också började att smattra. När solen blodröd gick upp och dess strålar hunno fram till Staresund, belyste de en högst skiftande tafla: å ena sidan de trygga svenskarne, som från sitt batteri läto kulor och kartescher regna öfver sundet, på den andra sidan danskarne, som efter att flere gånger hafva blifvit afvista i sina försök att göra en landstigning, äntligen sågo sig nödtvungna att kapa ankartågen och begifva sig derifrån med icke så ringa förlust af manskap och materiel.

“Det går sannerligen bättre för oss än jag trodde“,

sade Mårten till Arne, "men en sak tycker jag icke om", utbrast han, och hans ansigte mörknade.

"Hvad är det för en sak", sporde Arne och såg sig förundrad omkring, "hvarenda man gör ju sin pligt, och vår förlust är ju så godt som ingen."

"Åh, derpå tänker jag inte. Det oroar mig, att löjtnanten blottställer sig så för danskarnes kulor. Jag måste varna honom. Hvad skulle väl Börje och mor Barbro och generalen och — — —."

Fortsättningen gick alldeles förlorad för Arne. ty korporal Mårten aflägsnade sig hastigt och tog vägen ned till vattenbrynet, der Halfvard dragit ut en jägar-kedja, som med liffig eld hindrade en stor barkass att närma sig. Den fiendtliga båten ville prompt i land. Danskarne ville till hvad pris som helst hämnas sina sönderskjutna skepp och kanonpråmar.

"Ni är för djerf, herr löjtnant", varnade Mårten, då han kom fram till Halfvard, som stod ett godt stycke ute i vattnet och sköt, så fort han hann. "Om ni stupar, hvem skall då taga befälet öfver oss?"

"Min närmaste man, sergeant Ros", ljöd Halfwards lugna svar. "För resten — — —."

"Ja, hvad var det jag trodde", skrek Mårten till i det samma och mottog den vacklande befälhafvaren i sina armar. "Djefvulen annamme sådan otur! Kom hit, Arne", skrek han med dånande röst, "hjelp mig att bära honom till båten, han är för tung för mig ensam. Åh, den kulan tog som den skulle. Herre Gud, så blek han ligger här! Kanske det var vår Herres vilja, att han skulle undgå döden i främmande länder för att finna den här! Underligt går det i alla fall till här i verlden!"

När danskarne ädntligen sågo, att de ingenting

kunde uträtta mot den väl skötta och jemt underhållna elden från batteriet och handgevären, begåfvo de sig bort i den största oordning och med den bitt-raste harm öfver sina felslagna förhoppningar. Förödmjukande måste det också hafva känts för dem, som hyste ett det gränslösaste förakt för svenskarne, att på ganska nära håll vara vittne till, huru den från Grafverna uppkomna transportflottan obehindradt seglade in till Strömstad, utan att de mäktade lägga ens två strå i kors för att hindra seglatsen. I den bästa ordning och under befäl af sergeant Ros inskeppades kanonerna på Walön och fördes till staden. När flottiljen passerat stora Björkholmens östra udde, skiljdes en mindre roddbåt från de öfriga farkosterna och styrde kosan mot Södra Långön. De två roddarne voro Märten och Arne. På bottnen låg Halfvard, väl insvept i ett par grenadier-kappor. Han gaf under hela tiden icke något tecken till lif.

9.

När Martha vaknade upp ur den domning, som bemäktigat sig henne, huru mycket hon än försökte att kämpa emot den, såg hon modren stå lutad öfver sitt läger.

“Är det inte bara en elak dröm, alltsammans“, hviskade hon och slog armarna kring grefvinnans hals. “Morbror sade ju bara så för att förskräcka mig. Säg, mamma! Du tiger! Ah, det är då sanning! Men, hvar är morbror; jag vill sjelf fråga honom.“

“Ligg stilla, mitt barn“, sade grefvinnan och tryckte med halft våld den unga flickan, som sökte att stiga upp, ned på bädden igen. “Dina tinningar bulta förfärligt, du har feber och måste därför hålla dig stilla. Försök att sofva, mitt älskade barn, och du skall sedan känna dig bättre. När du blir fullkomligt frisk, skola vi med lugn tala om den der smärtsamma underrättelsen.“

“Det är således sant“, pustade den stackars flickan och dolde gråtande ansigtet i sina händer. “O, min Gud, Halfvard min faders baneman!“

“Martha“, hviskade grefvinnan ömt, som hört dotterns ord, “tänk bara på, att Halfvard icke kände hvarken din far, mig eller dig, och att han såsom engelsk officer blott gjorde sin pligt. Icke var det hans skuld, att min ädle make kom i hans väg; han sökte honom icke som en röfvare, han smög sig ej på honom i mörkret, utan i öppen och ärlig strid korsades deras klingor. Tror du, att Halfvard hatade Viktor och denne honom? Nej, mitt barn, dertill voro båda för ädla och goda. Men James är ingendera delen“, fortfor hon, i det hennes bländhvita panna lade sig i djupa rynkor, “han är elak och hatar den unge svensken, därför att — att — att *han* älskar oss. Sof nu en stund, mitt kära barn, sedan få vi tala vidare om saken.“

Och Marta lydde modrens råd, och efter en halfdags förlopp hade hon sofvit sig frisk och haft lyckliga drömmar, som gjutit nytt hopp i det nyss så beklämda hjertat. När hon alltså dagen efter det olycksaliga samtalet mötte kapten James, som likt ett spöke gick omkring i rummet och knapt tålde sig sjelf, sade hon och såg på honom allvarsamt:

“Att Halfvard blef min fars öfverman i den der sjöstriden, det var blott en tillfällighet, som kriget skapade. På min kärlek inverkar det icke det minsta. Halfvard gjorde endast sin pligt.”

Kaptenen bet ihop tänderna våldsamt och hans buskiga ögonbryn hopdrogos på ett hotande sätt. Han sade likväl ingenting, ehuru harmen öfver det nederlag han lidit jäste inom honom. Med sänkt hufvud gick han in i det åt honom upplåtna rummet. Fastheten i systerdotterns karakter hade gjort ett mäktigt intryck på honom. Hans tankar kunde icke lösslitas från detta ämne, som jagade sömnen ur hans ögon om nätterna och väckte hans vrede om dagarna. Han satt ännu, ehuru en full timma var gången, sedan han lemnade Martha, med hufvudet lutadt i händerna, när Jack öppnade dörren och steg in.

“Hvad är det om“, sporde kaptenen vresigt, då han genom fingrarne såg, hvem den inträdande var. “Vill grefvinnan eller fröken tala vid mig, så säg, att de få vänta till efter middagen!”

Jack sade:

“För en stund sedan fick jag detta bref af gamle John. Han hade fått det af en matros på transportflottan.”

“Hvar hade matrosen fått brefvet då?” sporde James Blackworth och ryckte till sig det temligen illa tillskrynkade papperet.

“I Göteborg.”

“Och hur har det kommit till Göteborg?”

“Med en skeppare från London.”

“Af hvem fick den der skepp — — åh, gå din väg“, afbröt kaptenen sig sjelf och vred sig på stolen. “Fördömda tankspriddhet“, mumlade han för sig

sjelf, sedan Jack dragit sig tillbaka; "är den kanske en följd af sjukdomen? Men brevet, det är från — — så der, ja — — jo, jag kunde nog tro det. Af den satans pojken ha de fått veta, att jag är här, och nu är jag befalld att inställa mig inför amiralitetet och redogöra för eldens uppkomst på "Svarta Ormen". Inte känner jag det! Annamma, vore jag bara klar för de der bränningarna, så skulle nog det öfriga reda sig."

James Blackworth hade nu fått annat att tänka på, och för en stund glömde han den fatala giftermålsaffären. Han var villrådlig, antingen han skulle resa genast eller vänta, till dess kriget upphörde. Han kunde ju såsom skäl för sitt dröjsmål förebära omöjligheten för något svenskt fartyg att löpa ut från Göteborg, så länge danska och norska kryssarne hade fritt spelrum i Nordsjön.

"Jag stannar väl så länge händelserna äro mig gynsamma", tänkte han. "Ju mera tid jag vinner, desto säkrare blir också min framgång. Sjelfva försynen tyckes också hjälpa mig; pojken, som jag äudå inte kan låta bli att högakta, när jag *rätt* tänker på saken, är svårt sårad, och det skall dröja länge, innan han blir så pass återställd, att — — och så skall han, om jag rätt känner hans lynne, sjelf göra invändningar mot giftermålet. En hederlig karakter eger han, rätt så han bara är en fiskarpojke, och han skall med sina tänkesätt anse sig icke *kunna* taga Marta till hustru. Jag känner de der ädla själarne, jag", slutade kaptenen sina tankar, "de tro sig göra menskligheten en tjänst, genom att uppoffra sig för den. Nå ja, *mig* gör han en ovärderlig tjänst och Herefordsättens stamtafla blir utan någon skamfläck."

Med dessa ord stoppade han brevet i bröstflekan och inträdde till systemen, der han träffade generalmajor Gjerta, som kommit för att lugna fruntimren med den underrättelsen, att det troligtvis skulle dröja ganska länge, innan staden finge någon vidare påhelsning af fienden. Generalen hade också berättat om striden vid Starsundet samt Halfvards fall. Grefvinnan var sorgsen och talade föga. Martha teg alldeles; hennes kinder voro bleka och blickarne svävade oroligt utåt hafvet, men längst dröjde de kvar på Långön, dit också hennes tankar ilade. Generalen och kaptenen helsade hvarandra artigt men afmätt; samtalen dem emellan antog mer och mer en politisk färg, och snart voro de i en häftig dispyt om utgången af kriget. Kaptenen ville gerna tro, att Sverige skulle blifva den förlorade parten, men det önskade han ändock icke, såsom han förbindligt yttrade sig under en bugning för systemens gäst. Denne åter försökte att med alla möjliga skäl bevisa, att Sverige skulle med heder draga sig ur spelet, ty nu vore ju kung Karl hemkommen, och han gälde lika mycket ensam för sig som hela norska och danska armén. Generalen talade med sådan värma om sin afgudade monark, att både grefvinnan och hennes dotter för några ögonblick glömde sina enskilda bekymmer och i stället lyssnade till den tappre krigarens framställning af den nordiska hjälten, om hvilken de redan hört så många underbara historier berättas. Timmarne gingo fort undan, och det var redan skymning, då generalen tog afsked.

„James“, sade grefvinnan, när svensken gått, „var nu uppriktig mot mig! Hvad var det för ett bref, som du nyss fick? Var det från Hereford?„

Kaptenen rodnade ofrivilligt; hans plan att dölja allt för system, tilldess afresan var bestämd, hade strandat mot Jacks påpasslighet att genast omtala för sin matmor, att han mottagit ett bref till hennes bror. Han hostade åtskilliga gånger och torkade sig i pannan, och då grefvinnan upprepade frågan, svarade han i vresig ton:

“Det var från amiralitetet i London.“

“Men innehållet?“

“Jag är kallad tillbaka till London. Finner du det så besynnerligt, då jag är engelsk officer?“

“Och du skall resa?“

“Ja, visst skall jag resa. Men hvarför frågar du så“, fortfor han och betraktade system misstroget. “Kanske önskar du blifva af med mig så fort som möjligt?“

Ja, det var just det som grefvinnan önskade, ty hon visste, att något afgörande mellan de älskade icke skulle kunna åvägabringas under brodrens närvaro. Dock besvarade hon ej brodrens fråga, utan nöjde sig med att blott rycka på axlarna, liksom ville hon dermed säga: du får tro, hvad du vill, men jag säger ingenting.

“Hvar är Martha“, frågade kaptenen en dag, då han icke sett den unga flickan ens på morgonen. “Jag kan väl aldrig tro, att hon — — —.“

“Hon är ute på Långön“, afbröt system och gaf honom en skarp blick.

“Och det är kanske med ditt goda minne, som hon befinner sig der?“

“Ja.“

Kaptenen svarade ingenting, men hans läppar präsdades våldsamt ihop och djupt förbittrad gick han in i sitt rum.

Det sår, som Halfvard erhållit, var ganska svårt, dock uppstod derigenom ingen fara för lifvet. Också kunde ingen erhålla bättre skötsel än han. Generalens lifläkare anlidade hela sin skicklighet för att rädda ett lif, som hans förman ansåg ega stort värde, och hvad ömma och noggranna omsörger vidkom, så skulle de naturligtvis icke kunna uteblifva, då mor Barbro och Martha och ibland sjelfva grefvinnan omgäfvade hans läger såsom sjuksköterskor. Dag efter dag vann lifvet öfver döden, och den sanslöshet, som nära en vecka hållit honom fångslad, var försvunnen. Halfvard kunde redan sitta uppe i sängen och meddela sig med sin omgivning, bland hvilken generalen ibland syntes. Den barske krigsbussen hade riktigt fattat tycke för sin nye officer, och dertill var Staresundsaffären lika mycket som Halfvards enskilda uppträdande skulden. Bland bevisen på den stora välvilja han hyste för Halfvard, vilja vi nämna det, att han på ynglingens hemställen lät flere snickarkunnige soldater hjälpa Börje med att uppföra ett nytt boningshus på samma ställe, der det afbrunna stått. Tack vare detta understöd var det lilla fiskarhemmet redan under tak och beboeligt. Börje hade till och med hunnit att med större, jemnare och rödare bokstäfver öfver dörren inrista sin fordna menniskovänliga uppmaning:

“Välkommen i Guds namn!”

En afton, då grefvinnan de Baillée och hennes dotter, hvilka sedan middagen vistats på Långön, stodo i begrepp att lemna det, inträdde oförmodadt gamle Gjerta, åtföljd af läkaren. Sedan han helsat på det grefliga herrskapet, klappat mor Barbro på axeln och gifvit Börje Tholsson ett manligt handslag,

såsom seden den tiden var, då redlighet och fosterlandskärlek sattes i första rummet, gick han fram till Halfvard, som redan lemnat sin bädd och kunde gå omkring i stugan, och frågade, i det han forskande såg honom i ansigtet:

“Tror ni er kunna gå ut om fyra dagar?”

“Jag känner mig ganska stark“, inföll den unge mannen, “dock tillhör det läkaren att afgöra den saken.“

“Ja, det är derföre som jag har tagit honom med mig“, svarade generalen. Efter en stunds tystnad, hvarunder läkaren noga undersökte Halfwards sår, fortfor Gjerta: “I undren väl öfver min fråga, men jag vill strax förklara mig. Doktor Martinus har nu förkarat såret nästan läkt, och att löjtnanten således får vistas i fria luften. Jag har många gånger hört honom yttra den önskan, att få se vår berömda konung, och om fyra dagar gör — —.“

“Kommer kung Karl hit“, utbrast Halfvard, i det en blixst af glädje lyste i hans ännu af sjukdomen matta ögon. “Jag skall då få se tidens störste hjelte!“

“Är det sant, herr general, att kungen kommer“, sporde nästan i samma stund grefvinnan.

“Ja, han har låtit säga mig det“, svarade Gjerta. “Han önskar personligen belöna de tappra män, som så hjeltomodigt försvarat denna ort.“

“Ack, då blir ni visserligen den förste“, inföll Martha och log mot den käcke krigsmannen, som till erkänsla klappade henne faderligt på kinderna.

“Och hvem skulle vara mera värd belöning än ni, herr general“, utbrast den gamle fiskaren med sin djupa stämma. “Utan er hade vi blifvit plundrade

på allt vårt bohag, och der staden ännu ligger, vore nu blott en askhög.“

Generalen nickade förtroligt åt Börje, som, smått förlägen öfver sin vältalighet, drog sig undan till en vrå af stugan.

“Det är din son, gamle hederlige Börje, som jag vill föreställa hans majestät. Löjtnant Halfvard har gjort mycket för stadens räddning, ty utan hans kraftfulla uppträdande vid Staresund hade jag kanske varit tvungen att gifva mig af brist på lifsmedel. Jag har redan i en depesch underrättat konungen om hans bragd.“

Halfvard både rodnade och bleknade. Hans lifvigaste önskan ända sedan barnaåren, då fadren lärde honom att alltid vörda Gud och kungen, skulle nu gå i fullbordan. Rörd af djup tacksamhet mot Gjerta ville han med ord visa sin erkänsla, men hjertat var för fullt. Endast med blickarne och en varm handtryckning kunde han ådagalägga sina känslor. Sedan samtalet en stund rört sig omkring det stundande konungabesöket, om hvilket stadsborna dagen derefter skulle erhålla kunskap, aflägsnade sig de främmande.

“Gud vare lof“, utbrast mor Barbro, när de båda farkosterna, som bortförde generalen och de greffliga fruntimren, lade ut från skäret, “ännu en gång skall det förunnas mig att se kung Karl, den Gud alltid bevare!“

“Amen, mor“, inföll Börje och slog upp den stora bibeln samt läste deri, så länge dagsljuset räckte.

Grefvinnan visade sig under resan från skäret ovanligt glad, så att till och med dottern förundrade sig. Hon skämtade och skrattade och narrade flere gånger den allvarsamme generalen att dra på munnen.

När de äntligen kommit hem och Martha frågade om orsaken till hennes ovanliga glädthet, fick hon detta svar:

“Jag har länge tänkt på att resa bort för att få tala med konungen i en vigtig angelägenhet. Nu behöfver jag icke göra denna resa, emedan hans majestät kommer hit.“

Till kapten James sade hon:

“Kungen kommer hit om fyra dagar.“

“Hvilken kung?“ ljöd kapten Blackworths vresiga svar.

“Den svenska naturligtvis.“

“Nå, hvad har jag med det att göra?“

“Åh, på sätt och vis, du vet, att jag har en anhängan till honom, som skall kullkasta dina — — —.“

“Tyst, jag vill inte höra mera“, afbröt den hetlefrade greffen af Hereford. “Jag önskar, att jag aldrig kommit i ditt hus. Bättre hade varit, om jag sprungit i luften med “Svarta Ormen“ än att här nödgas bevittna dina dåraktiga upptåg.“

“Mina dåraktiga upptåg, som likväl hvila på en god grund, behöfver du icke alls bevittna“, svarade systemen med stolthet. “I mitt bemödande att göra Martha lycklig skall jag ingenting sky, som rätt är, det må nu draga jemt med edra aristokratiska grundsatser eller ej.“

Kaptenen svarade ingenting, utan gick enligt sin vana in i sitt rum, hvars dörr han riglade. Grefvinnan hörde hans häftiga steg en lång stund, och hon kunde deraf sluta, att han var mer än vanligt förbittrad. Slutligen öppnades dörren ånyo, och James Blackworth trädde ut, klädd till promenad.

“Jag går ut för att höra efter lägenhet till Göteborg“, sade han torrt och gick långsamt sina färde.

Icke ett ord kom öfver systemens läppar; hon sänkte hufvudet mot bröstet och teg.

10.

“Konungen kommer hit! Kung Karl vill gästa vår stad! Lefve Karl XII! Lefve han och hans bussar! Hurra! Hurra!”

Så ljödo, mångdubbelt upprepade af klipporna på Strömans stränder, ropen från de förtjusta stadsborna. De, som inkommit från de närmaste socknarna, stannade gerna qvar en dag eller något öfver för att få njuta af åsynen af den unge hjelte, som kommit tre mäktiga konungar att darra på sina troner, och som, oaktadt han blifvit öfvervunnen af ett ogint öde, ändock spridde vördnad och beundran, hvar hans namn uttalades. Icke blott från de närmaste öarna utan äfven från de längst bort belägna syntes farkoster, lastade med nyfikna människor af båda könen, hasta mot Strömstad, och snart fans det i den lilla staden knapt något hus, der icke främlingar voro inhyste, bekanta och obekanta om hvarandra. Och samtalsämnet var kung Karl; det ansågs till och med vanvördigt att tala om något annat.

Det var en den vackraste Septemberdag i början på månaden man kunde önska sig. Solen brände icke så våldsamt, den friska sommargrönskan hade bleknat något, höstblommorna lyste i en ny dräkt och hafvet var lugnt, icke den minsta krusning syntes på dess yta. Då och då uppdök det svarta skrofvat af någon

dansk eller norsk kryssare och utblåste i harmen öfver det misslyckade företaget mot staden några hvita rökmoln, åtföljda af ett matt dunder, men stadsborna voro nu för lyckliga att låta sig oroas af dessa hotande tecken. Hade de under Gjertas anförande värvat sina hem, huru stora bragder tilltrorde de sig ej nu kunna utföra, när den tillbedda hjälten snart skulle vara midt i bland dem! Det skulle icke varit rådligt för fienden att i de ögonblicken våga ett anfall, ty det troligaste är, att han då fått öfver sig icke blott hela stadens manliga befolkning, utan äfven största delen af den qvinliga.

Sedan den sanslösa Britta af Arne blifvit lemnad i goda händer, kom hon snart till sig igen, ty ingen annan skada hade träffat henne, än att hon insugit en allt för stor portion rök. Detta kan visserligen hafva ganska betänkliga följder i de aldra flesta fall, men Britta hade icke lungor som vanligt folk, och därför kryade hon snart till sig, steg upp dagen efter och började sin verksamhet. Och som hon viste, att soldaterna vanligtvis ega torra strupar och stort begär att fukta dem, så hade hon inom kort öppnat en ny ölkrog och det invid sjelfvaste torget. Der mottog hon mellan striderna de käcka bussarne både med fulla stånkor och leende miner. Och när Arne af en händelse kom att närma sig den lilla dörren, i hvilken Britta tronade för att vinka in dem, som hade nog hård panna att gå den förbi, då utbredde leendet sig mer och mer, och de små insjunkna ögonen fingo en högre glans. De, som voro vittne härtill, sade, att Britta aldrig sett så bra ut, och att hennes ögon aldrig förr haft ett så vackert uttryck.

“Du är törstig, Arne“, sade hon och kastade tack-

samma blickar på den unge soldaten, som tvekade att närma sig, just därför att han ej egde en vittnen fickan. "Kom in! Jag vet nog, att du är fattig, men jag vill vara fördömd, om jag i hela mitt lefvernes tid tar ett runstycke af dig, för hvad du dricker hos mig. Se så", ifrade hon och tog Arne i armen samt drog honom öfver tröskeln, "utan din hjälp hade bara en nypa aska återstått af min syndiga kropp. Och som kungen, Gud bevare honom, kommer hit i dag, så skall du väl ha en styrketår. Smaka på det der ölet du! Skulle det inte duga till förtäring hos den rikaste bonde, så vill jag aldrig mera öppna min dörr för en kungens soldat. Skål, Arne", slutade den manhaftiga qvinnan och höjde en bräddad stånka, "i afton hoppas jag att få helsa dig som korporal."

"Ja, han skall bli korporal", inföll Mårten, som tillika med några kamrater intagit hedersplatsen framför ett aflångt bord öfverst i stugan, "äfven om jag måste påminna generalen och kungen derom."

"Åh, hvad har kungeu med det att göra", invände Arne. "Inte befattar han sig med — — —."

"Så litet som en korporal, menar du", skrek Mårten till och satte stånkan med all kraft i bordet. "Prata inte du om det du inte vet. Jag skall säga dig, att kung Karl bryr sig om äfven den simplaste af sina soldater lika mycket som den högsta. Det är hans vana och hans goda hjerta, att han älskar alla, som med honom eller för hans skull delar krigets faror. Och att han vet att belöna tapperheten, det är jag, fördöme Gud min syndiga själ, ett lefvande bevis på. Jaha, gör inte stora ögon, Britta, för så sant som jag sitter här i dag, så var det just kung

Karl, som gjorde mig till korporal, och han sa' ändå så här: "Du är en käck buss, Mårten, och sticker moskoviten" — — ja, nu kommer jag inte i håg liknelsen, men nån'ting mustigt var det — "och därför gör jag dig till korporal. Låt se, att du inte krusar för ryssen, för det du nu är befäl!" Ja, så sa' han och det så sannt, som jag en gång vill bli salig. Hurra för kung Karl! Gud bevare honom, och Gud gifve honom kraft att slå fienden både gul och blå!"

"Ja, hurra för kung Karl! En sådan kung finnes inte i hela världen", ropade Arne.

"Har aldrig funnits och kommer aldrig att finnas", bedyrade Mårten.

"Se här, gossar", pustade Britta och bar in ett väldigt lerkrus, det hon satte på bordet; "eftersom vi få så rart besök i dag, så bjuder jag på innehållet."

"Vid alla hedningar och barbarer", skrek Mårten och stack ned sin tjocka näsa i kruset; "vid alla helgon, som kättarne bruka säga, tror jag inte, att det är Flipp!"

"Fli-i-ipp", hickade ett par mer än lofligt beskänkta soldater, under det deras blickar glänste af fröjd. Prä-äktiga kä-ä-ring, hit med fli-ippen!"

"Nej, ni få, vid Gud, inte en droppe", svarade Britta och gaf soldaterna ett barskt ögonkast. "Hur skulle det se ut, om ni komme till paraden i fyllan? Jo, då skulle kungen, den Gud välsigne, få ett herrligt begrepp om vesterbottningarnes nykterhet och — —."

"Vi vill ha fli-ipp", röt den ene soldaten och reste sig med möda.

"Nej, stopp säger jag", inföll Mårten och steg upp. Vet ni inte skäms, fyllproppar! Skall kung

Karl se raglande soldater, när han mönstrar oss? Pass, gubbar, den här gången är det korporal Mårten vid kung Karls grenadierer, som för befälet hos Britta, och han befäller er i kraft af sin rang att aflägsna er stilla och fogligt, lägga er att sofva de två timmar, som ännu återstå, till dess konungen kommer, och då uppstå nyktra och ordentliga. Se så, inga krumbugter! Lyder ni inte befälet, så vet ni, hvad som väntar er.“

Mårtens barska stämman gjorde behöflig verkan. Svärjande mellan tänderna och lystet sneglande på det efterlängtade flippkruset raglade de båda vesterbottningarne ut från krogen och togo vägen till sina kvarter.

“Tag bort kruset“, fortfor korporalen, då han märkte att äfven grenadierernas ögon började lysa vid tanken på de fröjder, som voro en följd af den starka, rusande drycken, sammansatt af bränvin, varmt öl, sirap, ägg, muskot och peppar, och alltså temligen tvetydig i smaken. Det skulle vara en skam för hela armén, om till exempel kungen utropade midt under mönstringen: hvarför famlar du så med geväret? Kan du inte gå riktigt? Du ser ju ut i syna som en kokt kräfta! Fördöme mig, har du inte supit dig full af flipp. Tag bort den frestande satan, Britta; jag kan inte se den, utan att jag blir arg.“

Britta hörsammade uppmaningen, men då hon kom i dörren, mot hvars ena port Mårten vårdslöst lutade sin kämpagestalt, såg hon på honom med en skälmsk blick, som innehöll så mycket som: när kungen har rest, har du väl ingenting emot, om kruset kommer in igen. Hon erhöll också tillbaka det stumma, väl-taliga svaret: visst inte, tvertom!

Andtligen var Halfvard så pass återställd, att han kunde gå ut, och han kände sig stärkt deraf mer och mer för hvarje dag. Borde han nu icke glädjas öfver sitt tillstånd! Ära hade han skördat i striden mot fäderneslandets fiender och snart skulle han få träffa den hjelte, hvilkens namn så tjusfullt klingat i hans öron, redan då han var i främmande tjenst! Och Marthas kärlek sedan, var den icke värd mera än lifvet! Han egde ju den i rikaste mått! Huru hade hon icke, lik en god ande ur sagornas verld, kringsväfvat hans sjukläger, torkat svetten från hans panna, vakat, att ingen fick störa honom! O, han kände sig dubbelt tacksam mot den älskliga flickan och mot grefvinnan, som tillåtit henne att vårda honom. Hade det varit fråga om att frälsa hennes lif, att bereda hennes jordiska lycka med gåfvan af *sitt* eget lif, han skulle icke tvekat ett enda ögonblick. Men så ljödo dessa bittra ord i hans öron: "tror ni er nu kunna göra anspråk på hans dotters hand", lik en begrafningsklocka och kom hans hjerta att krympa samman af förfäran. "Nej", utropade han i dessa ögonblick, nästan vild af förtviflan, "hon skall ej kunna binda sitt jordiska öde vid den man, som dödat hennes far. Låt vara, att det var i ärlig strid, och att jag ej kände grefven; minnet af hans dödssätt skall ändå alltid stå som ett rysligt spöke mellan oss, och hvem kan hindra den inre rörelsen från att i sorgsna ögonblick, ja, äfven i de stunder, då glädjen ler, frammana denna ohyggliga påminnelse: din make, dina barns far, är ändå *din* fars baneman. Farbanad vare den stund, då jag satte min fot på Viktor Bailléés skeppsdäck!"

Så bannade Halfvard, när lugnet vek ifrån hans

hjerta, och det behöfdes då Marthas smekningar och försäkringar om glömska af det förflutna, för att den inre stormen skulle lägga sig.

Kapten Blackworth var ännu lika omöjlig att beveka till eftergift. Förgäfves använde systemen och hennes dotter hela sin öfvertalningsförmåga; det enda svar deingo var detta:

“Nog talat om den saken; arfvingen till Hereford gifver aldrig sin tillåtelse till hans systerdotters giftermål med sonen till en skärgårdsfiskare, vore han än så tapper som tio och rik som Kræsus.”

Så inträdde, äfven med sorg i det greffliga hemmet, den för strömstadsborna betydelsefulla dagen. James Blackworth hade gått ut tidigt på morgonen och hemkom med häftiga steg ungefär ett par timmar sednare.

“Om två timmar afgår en truppstyrka till Bohus fästning, och jag har fått generalens tillåtelse att medfölja“, yttrade han. “Men ännu en gång, min enda syster, frågar jag dig, och det är kanske *den sista*: Vill du återvända med din dotter till Hereford; jag svarar för, att du får våra föräldrars tillgift.”

En våldsamt skälfning genomilade Marthas gestalt, när hon förnam dessa ord. Modren såg hennes rörelse och svarade:

“Och du är nog hårdhertad att vilja på detta sätt krossa Marthas lycka!”

“Lycka“, utbrast kaptenen och gjorde en harmfull rörelse. “Finnes det inte, tror du, i England män, som kunna lyckliggöra en qvinna, och det män af börd och med utsigter, värdiga det namn din dotter här!”

“Lyckan består ej uti yttre fördelar“, inföll Martha sorgset.

“Nå-å“, sporde kaptenen efter några minuters tystnad.

“Du har en gång hört mitt svar.“

“Men du tillhör England och Frankrike; du är ej svensk undersåte och har alltså icke rättighet att draga din förmögenhet från det land den rätteligen tillhör.“

“Hvad jag ej är, det kan jag bli. När jag köpte detta hus, blef jag med detsamma svensk undersåte. Det är visserligen sant, att konungens medgifvande behöfves, och som du vet, så kommer han hit i dag.“

“Du ärnar således begära att bli upptagen till hans undersåte och dymedels rycka undan Frankrike och England den stora förmögenhet, som —.“

“Ja, det är mitt fasta beslut“, afbröt grefvinnan. “Hos dessa vänliga menniskor har jag funnit lugn, här vill jag också dö.“

“Och detta är nu ditt sista ord“, sporde kaptenen, under det hans kinder bleknade och läpparne darrade af rörelse.

“Ja.“

“Nå så förbannad vare både du, din dotter och hennes afkomma“, röt James Blackworth ilsket, gick in i sitt rum och slog dörren så våldsamt igen, att fönsterrutorna skallrade.

“Förfärligt, moder“, stammade den unga flickan och gömde ansigtet i händerna. “O, att den gode Guden ej hörde dessa förbannelser!“

“Det gör han icke, min flicka“, sade grefvinnan och slöt dottern ömt till sitt bröst. Lika litet som han hör de oförståndigas böner, lika litet hör han

deras förbannelser. Mod, min kära flicka, och bed ifrigt till alltings skapare, då varder din morbrors förfärliga dom utan kraft.“

Utanför Laholmen gled en liten farkost, sakta framdrifven af ett par åror, öfver den lugna vattenytan. Utom roddaren, en helt ung man, fanns ännu en om bord, och denne, en medelålders karl med starkt markerade drag och ett yfvigt helskäg, låg på ett obeqvämt sätt med fötterna på den mellersta och hufvudet på den åktersta toften, under det han, till utseendet ganska välmående, kikade upp till det klara himlahvalfvet. Sedan han blåst några tjocka hvirflar rök ur den korta snuggan, hvilken sällan lemnade hans läppar, utbrast han:

“När jag rätt tänker på saken, så har det gått bättre än vi i början trodde. Dansken och norrbaggen, som väl menade, att vi skulle vara en enda munsbit för dem; ha fått stryk gång på gång; kung Karl är hitkommen för att ge dem mera, och fisket har artat sig ganska bra.“

“Och så glömmer ni, far, att gamle Börje har fått igen sin pojke, som nu är en herreman och officer.“

“Ja, du sa ett ord, du“, inföll den gamle lifligt och blåste ut ett väldigt rökmoln. “Det lär vara en duktig karl, påstås det.“

“Tror jag det! Det var ju han, som körde juten från Starsund.“

“Och så skall han ju gifta sig med grefvinnans dotter, vet jag.“

“Ja, så sägs det.“

“Nå, hur tar gumman Barbro det der? Vill inte

högmodet nu sticka fram, så att hon tycker sig vara för god att umgås med oss?“

“Nej, far, säg inte så! Mor Barbro vet inte, hvad högmod vill säga, men se den der engelske kaptenen, han som förde “Svarta Ormen“ och påstås vara greffvinnans bror, han är riktigt högmodig han och svär och dundrar som en ond ande, därför att hans syster vill gifta bort sin dotter med Börjes pojke.“

“Usch ja, han ser otäcker ut. Här om da'n mötte jag honom. Du må tro, att jag titta'n skarpt i syna, ända till dess han slog ned ögonen. Arg var han, det såg jag, men ingenting sa' han och ingenting jag. Jag tyckte inte om'en.“

“Se så, far, nu lägga vi i land“, skrek ynglingen och vände förstäfven åt stranden, “för nu är kungen här i rappet. Se bara, hur det dammar och ryker derborta“, fortfor han och pekade åt söder, der ett väldigt dammoln uppsteg. “Det kan icke vara någon annan än kungen, som kommer så der i fläng.“

“Ja, visst är det kungen“, sade den gamle fiskaren, reste sig upp, stoppade en ny pipa, tände den omsorgsfullt och steg derpå i land, under det han skrikande svängde mössan öfver hufvudet.

“Nu kommer kungen. Hurra!“

Rörelsen på torget och angränsande gator var ytterst liflig: öfver allt syntes glada ansigten, öfver allt hördes välsignelser öfver den väntade hjelten.

“Nu, mamma“, ropade Martha, som hållit utkik från ett af fönstren, “nu kommer han bestämdt, ty jag ser soldaterna ordna sig. Jaha, se hvilket väldigt dammoln! Det ser ut, som om en hel krigshär komme. Mamma, mamma“, ropade hon och ilade i modrens öppna famn, “allt vårt hopp står till den

svenske kungen. Han skall ju vara mild och god, säges det.“

“Låtom oss inte dröja“, inföll grefvinnan och slängde en kappa öfver axlarna; kungen dröjer här endast så länge, som det behöfves för att undersöka ställningen och mönstra trupperna. Kom, mitt barn!“

Just som mor och dotter hunno fram till den plats, som Halfvard med generalens medgifvande bestämdt för dem, red en trupp officerare, åtföljd af ungefär femtio drabanter af den fruktansvärda kår, hvars rykte flyg kring Europa, in på torget, der trupperna skyldrade. Några steg framför truppen syntes en smärt ynglingagestalt, vänligt helsande åt alla sidor, leende och nickande åt det med fulla halsar hurrande folket. Mod och glädje lyste i hans blå ögon; han syntes rörd af folkets enkla hyllning. Sedan han gifvit officerarna ett tecken att stanna, red han framför fronten af de skyldrande kompanierna och uttalade med klar stämma dessa ord:

“Kamrater, I hafven kämpat som ärliga svenskar. Tack!“

“O, min Gud, det är kungen“, stammade Martha och kramade modrens hand; “icke kunde jag tro det.“

“Mitt barn, kung Karl är den enklaste och mest anspråkslösaste af alla svenskar“, inföll modren och återgaf Martha handtryckningen. “Men, se der kallas Halfvard fram. Kom vi vilja gå närmare!“

Med hvilka känslor vår unge hjelte hörsammade Gjertas vink att framträda för kung Karl kunna vi blott fatta, ej beskrifva. Väl häpnade han vid första anblicken af konungen, ty han hade gjort sig en helt annan föreställning om den frejdade monarken, men ju längre han betraktade detta ansigte, der godhet

och allvar lästes bredvid hvarandra, dessmera kom han till den slutsatsen, att så skulle verkligen en nordisk hjelte se ut. Hans förlägenhet försvann snart, men detta oakadt bultade ändock hjertat i hans bröst, då han träffades af konungens blickar och ord:

“Generalen har berättat hela er historia“, sade kung Karl mildt. “Hvad är nu er önskan?”

“Att tjena min kung och mitt land“, inföll Halfvard och blickade konungen käckt i ögonen.

“Ni har redan gjort en god lärospån. Skada blott att ni icke var med mot ryssar och polackar.“

Halfvard bugade sig. Konungen fortfor:

“Äro edra sår så mycket läkta, att ni genast kan inträda i tjänst?”

“Ers majestäts befallning är min lag. Jag känner mig stark nog till hvilka mödor som helst, när det gäller min konung och mitt land.“

“Bra, löjtnant“, sade den kunglige hjälten och hoppade af hästen. “Från och med i morgon är ni kapten i den svenska flottan, men“, fortfor han och afböjde ynglingens tacksamhetsbetygelser, “hvar äro edra gamla föräldrar; jag önskar att se dem.“

Nu uppstod en liflig rörelse bland menigheten, ty hvar och en ville vara den förste att söka upp Börje och hans hustru, som stodo icke långt derifrån, men icke vågade träda inför majestätet, ehuru de förnummit hans befallning. Plötsligt ropade korporal Mårten, som befann sig i närheten:

“De stå här, ers majestät.“

“Du gode Gud, det här står jag aldrig ut med“, pustade mor Barbro och darrade, som om hon skulle lida straff för något brott. “Halfvard“, stönade den

rörda qvinnan, då sonen kom för att ledsaga dem fram, "stöd mig, annars får jag bestämdt dändimpen!"

"Sansa dig, min goda mor", förmanade sonen, "det är ju inte farligt; kungen är så god. Se här, far, tag nu mors hand och träd käckt fram! Kungen tycker om raskt folk."

"Jaha", sade Börje mekaniskt, i det han famlade efter hustruns hand. "Jaha, han tycker om käckt folk, ja."

"Det blir bestämdt min död", tänkte Barbro under det hon med stapplande steg tillryggalade de få alnar, som skiljde henne från monarken. "Gode Gud, att få tala med kungen!"

Och nu stodo de inför Karl XII, den vördade och älskade. Omkring honom hade officerarne slutit en halfcirkel, och hvart det fattiga fiskarparet sände sina blickar, möttes de af vänliga ögonkast. Förgäfvets torkade Börje gång på gång den fuktiga pannan, det ville ändå inte bli lugnt der inom; den plötsliga bäfvan, som påkommit Barbro, öfverflyttade sig omedelbart till honom sjelf.

Kung Karl, som märkte det gamla parets rörelse, sade, i det han klappade Börje på skuldran:

"Var lugn nu, gubbe! Är det någonting, som du önskar af mig, så säg bara ut!"

"Jag önskar ingenting", stammade Börje och tog mod till sig, då han såg konungen lika vänlig som en annan människa. "Nej, nu sedan jag har sett och talat med vår älskade konung, önskar jag ingenting vidare. Och inte mor heller."

"Ne-nej, du har rätt, far", hviskade mor Barbro och nöp gubben sin i tröjarmen. Högt sade hon och med den djupaste nigning hon kunde: "Gud välsigne

kungen och gifve honom kraft att liksom kung David nederslå sina fiender!“

Konungen nickade och ett belåtet leende spred sig öfver hans manliga drag. Blickarne irrade omkring bland folkmassan och stannade omsider på greffinnan de Baillée. Kung Karl syntes öfverraskad af aanblicken af mor och dotter och han ämnade just spörja general Gjerta om, hvem det kunde vara, då en stark stämma hördes:

“Jag måste tala med kungen, det är tvärsäkert.“

Kungen vände sig åt det håll, hvarifrån rösten hördes, och hans blick syntes med stort välbehag hvilat på korporal Mårtens kämpagestalt, som armbågade sig fram genom mängden.

“Jag tycker mig ha sett dig förut“, sade han, då Mårten stannade framför honom.

“Tror jag det, ers majestät“, svarade den käcke korporalen; “vid Bender hade vi ett sakramenskadt göra att hålla hundturken på vederbörligt afstånd.

Kungen spände sina blickar i den djervte talaren.

“Var du med der?“

“Ers majestät“, invände Gjerta, “han var då be-tjent hos mig, nu är han korporal vid lifgrenadiererna.“

“Jaså, hvad vill du?“

Mårten framförde sin anhållan att få Arne utnämnd till korporal. “Ty“, sade han, “käckare krigsbuss finns inte.“ Arne kallades fram och måste i korthet redogöra för sina lefnadsförhållanden. Och så vardt han korporal och Mårtens vederlike, och när han sedan trädde in till Britta, tyckte han, och så tyckte äfven Mårten och ett par vesterbottningar, som voro med, att den hederliga qvinnan petade bort någonting vått från ena ögonvrån.

“Hvem är den der ståtliga qvinnan“, frågade kungen i hviskande ton, liksom hade han varit rädd för att höras af de omkringstående.

“Ers majestät“, svarade Gjerta, då grefvinnan kommit fram, “här får jag föreställa grefvinnan de Baillée, enka efter en tapper fransk sjöofficer. För fyra år sedan kom hon nödstäld till dessa trakter och har sedan vunnit denna trakts hela kärlek. Och här“, fortfor generalen, i det han visade på Martha, som blygt dragit sig undan några steg bakom modren, “fröken Martha de Baillée. Jag tror att de båda fruntimren ha en bön att framställa till ers majestät.“

“Och hur lyder den, fru grefvinna“, inföll kung Karl och böjde lätt på hufvudet vid grefvinnans djupa bugning.

“Att jag får bosätta mig här för alltid såsom svensk undersäte“, svarade grefvinnan.

“Bifalles. Önskar ni mera?“

“Om jag viste, att det ej onådigt upptoges!“

“Visst inte; säg bara ut er mening!“

“Att ers majestät värdes i dag öfvervara trolofningen mellan den nyssutnämde kaptenen och min dotter.“

Ett sorl af förvåning och på samma gång glädje hördes från folket, ty grefvinnan hade med afsigt talat så högt, att alla skulle förnimma hennes ord. Men i detta sorl hördes en på engelska uttalad förbannelse, och genom den sammanpackade folkhoppen trängde sig kapten James Blackworth, besteg längre bort en yster häst och red ut ur staden utan att taga afsked af systemen.

Kung Karl stod några minuter eftersinnande. Slutligen vände han sig till generalen med dessa ord:

“Ar trakten lugn?”

“Ja.”

“Och norrmännen?”

“Ha alldeles förlorat lusten att slåss“, invände Gjerta.

“Nå väl, fru grefvinna“, sade Karl XII, “då skall jag gerna infinna mig på er glädjefest.

Med dessa ord svingade sig den unge hjälten upp på sin springare och red sakta ut till Laholmen, följd af stadsbornas och soldaternas jubelrop.

* * *

Åter hade fyra år förflutit. Karl XII fanns ej mera bland de lefvandes antal. Mycket såväl i politiskt som socialt hänseende var förändradt. Döden, som härjande gått fram bland allt lefvande, hade gjort sina rika skördar. Ett strå i denna skörd var också grefvinnan de Baillée. Dock hade hon fått se Marthas lycka fullständig, och hon afsomnade lugnt i den glädjande föreställningen, att den dag skulle komma, då brodrens förbannelse skulle vändas i välsignelse.

En vacker sommarafton stod Halfvard och hans unga maka vid grefvinnans sista hvilorum på stadens lilla grafplats. De hade nyss tagit afsked af Börje och mor Barbro, som återvändt till det lilla hemmet på Långön, der de ville tillbringa lifvets afton, ehuru de många gånger varit tillbudna bostad hos sonen. Men det är så: hemmet är kärast, det må vara aldrig så ringa, och mest af alla vet kustbor att uppskatta det.

“Min vän“, sade Halfvard och lutade sig mot grafvården, huggen ur de Bohusländska klipporna,

“man talar mycket om tvenne resande, en man och en qvinna, som i morgse anländt till staden. Det väckte besynnerliga tankar hos mängen, att de aldrig först besökte kyrkogården.“

Martha ämnade just svara, då ett äldre par sakta närmade sig grafven och utan att ens se upp till de unga knäböjde på den gröna kullen. Vid åsynen här af uppgaf Martha ett rop af öfverraskning. Skulle hennes aning besanna sig? Vid ljudet af Marthas röst upplyfte de knäböjande sina ansigten; de sprungo upp, och qvinnan ilade fram till den unga maken i det hon ropade:

“Du är mitt stackars barns dotter, ty du bär hennes drag.“

Inom några minuter var allt förklaradt. Gamle grefven af Hereford berättade om hans och hans makas sorger öfver dottrens förlust. Sonens hemkomst och hans berättelse hade något lugnat deras oro, och allt sedan tänkte de allvarligt att göra en resa till Sverige. Resan hade dock fördröjts genom under rättelsen, att kapten James stupat i en sjöstrid med slafhandlare. Ett bref hade han likväl haft tid och krafter att sammansätta och sända dem med en af sjömännen.

“Läs“, sade den gamle morfadren och lade ett öppet papper i Marthas hand, “och döm ej din morbroder för hårdt!“

Martha läste högt och tårarne stodo henne i ögonen, då hon slutade:

“Jag har varit hård och obillig mot min stackars syster och mot den unge man, som engång räddat mitt lif, och som nu är din dotterdotters make. Omhulda dem på bästa sätt och säg dem antingen skrift-

ligt eller muntligt, att den förbannelse, som jag i mitt högmod slungade öfver deras hufvuden, ej mera finnes. Måtte de blifva lyckliga!“

Och de fortforo att vara lyckliga. De gamla dröjde öfver sommaren i deras hem, och när vintern kom, följde de med till England för att göra sig bekanta med de egendommar, som en gång skulle tillfalla dem.

Våren derpå ställde gamle Matts den fråga till Börje:

“Kommer din pojke hem i vår eller stannar han kvar i England?”

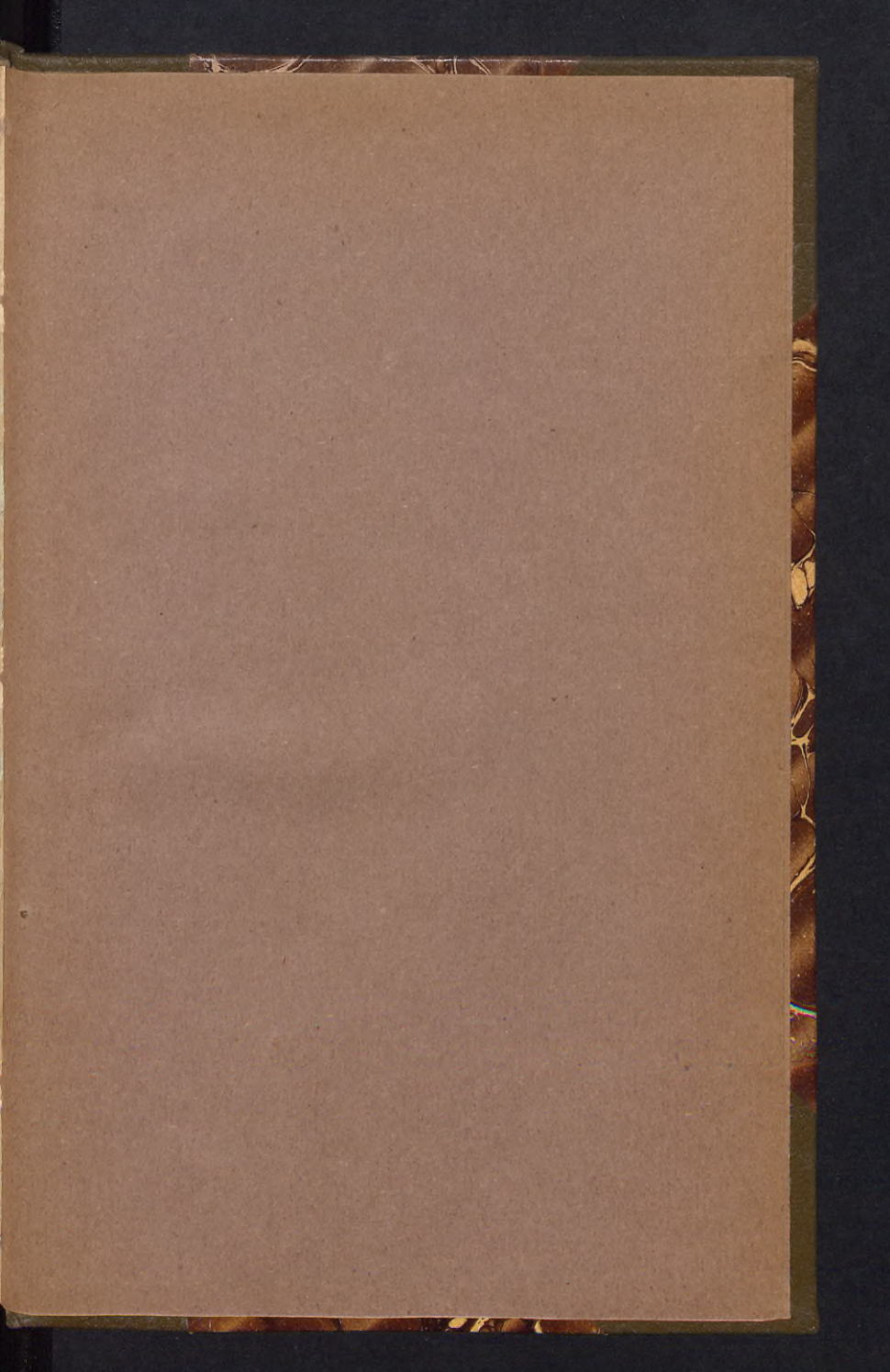
Börje svarade:

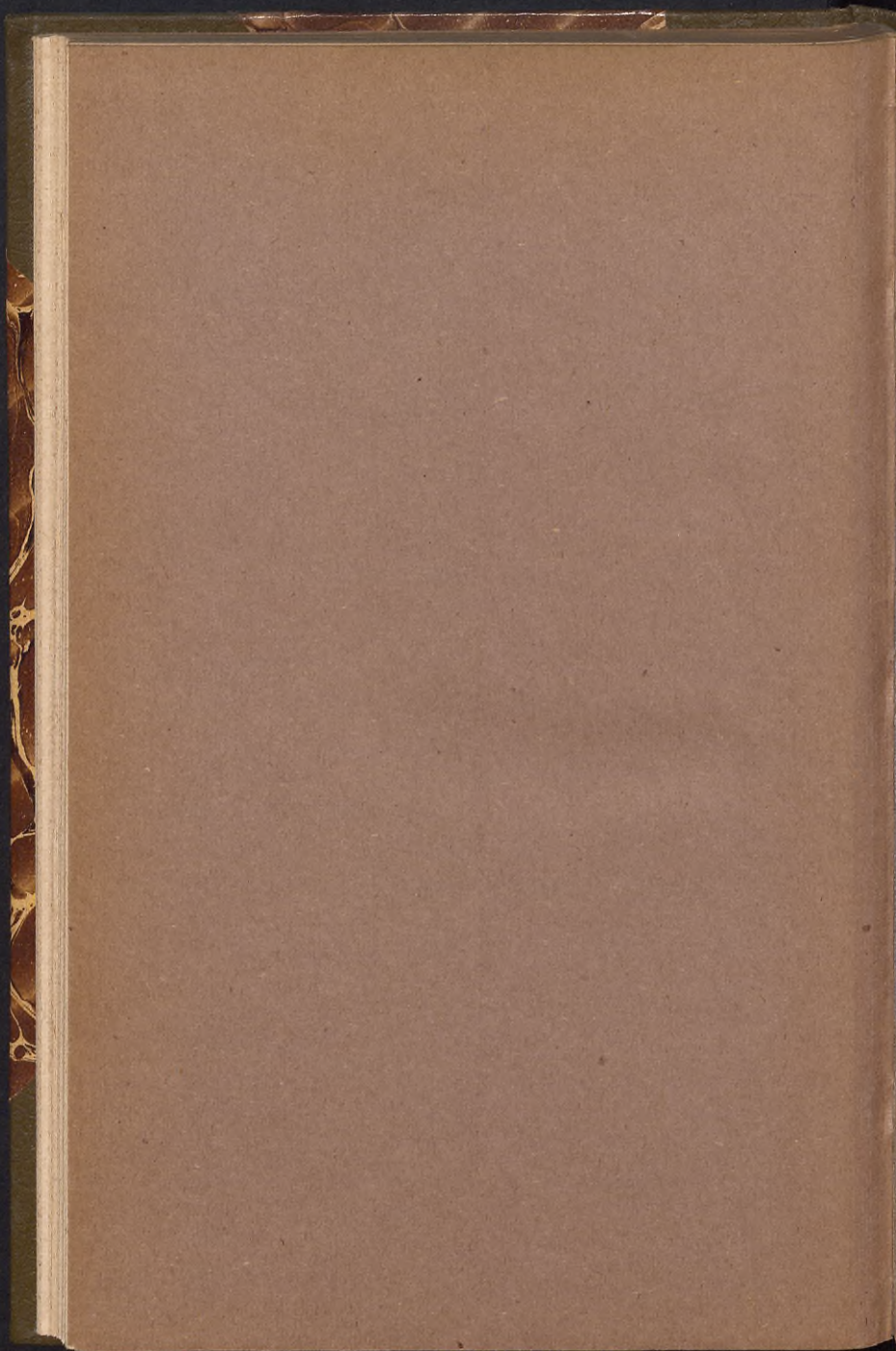
“Vi hade bref för ett par dagar se'n. Halfvard skrifver, att han ifrigt längtar hem igen, men som arfvingen nummer två nyss sett ljuset, ja, så skrifver han, min själ, så måste han vänta en månad till eller så der.“

“Ja, hvad är det som jag alltid sagt“, ropade Matts och svängde sydvesten kring hufvudet. “Präktigare pojke finnes inte i Bohuslän och knappt i det öfriga Sverige heller. Och aldrig kan jag låta bli att tala om för hvem som kommer i min väg att Halfvard är den duktigaste fiskarpojke, som nån'sin utgått från vår skärgård. Han måtte väl aldrig bli ond på mig för det?”

“Nej, nej! Långt derifrån!“

6000196045

Göteborgs universitetsbibliotek

